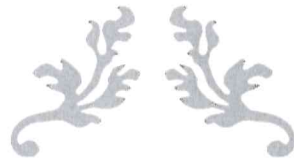

169/2022. (XII.15.) számú határozat mellélete.

MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROS KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA

2022-2032

2022.12.15.

- A stratégia összeállítója: – Fedor Vilmos
kulturális ügyekért felelős polgármesteri megbízott
- Szakmai közreműködők: – Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal
Kulturális és Sport Osztály, Kulturális Csoport
- Szakmai véleményezőik: – Ágotai József elnök
Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület
- Béres Attila igazgató
Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft.
- Bíró Tibor ügyvezető
CINE-MIS Nonprofit Kft.
- Borkuti László közművelődési és turisztikai tanácsnok
- Drozsnyik István képzőművész
- Fejér Zsolt igazgató
Bartók Béla Zeneművészeti Szakgimnázium
- Dr. Hajdú László jogász,
Tudomány és Technika Háza tulajdonos,
Expert cégcsoport többségi tulajdonos
- Dr. Illésné Kovács Mária dékán, egyetemi docens
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar
- Jenei László író,
Műút című folyóirat felelős szerkesztő
- Kapusi Szabolcs korábbi kuratóriumi elnök
Miskolc Város Kultúrájáért Közalapítvány
- Kishonthy Zsolt művészettörténész, műkereskedő,
Mission Art Galéria tulajdonos
- Koós László EFIAP fotóművész,
Diósgyőri Fotóművészeti Kör vezető
- Majorné Bencze Tünde ügyvezető
Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.
- Maródi Attila igazgató
Szinavölgyi Néptáncműhely
- Németh Éva elnök
Bányász Kulturális Egyesület
- Papp Mónika elnök
Szikra Alapítvány
- Sir László nyugalmazott igazgató
Miskolci Szimfonikus Zenekar, Miskolc város díszpolgára
- Szászné Pónuzs Krisztina ügyvezető
Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.
- Dr. Szolyák Péter igazgató
Herman Ottó Múzeum
- Temesvári Éva ügyvezető
Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft.
- Varga Gábor igazgató
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
- Zámbo Tiborné a KKTIS Bizottság egykori elnöke

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
1. Bevezetés	9
2. Helyzetértékelés	12
2.1. A kulturális intézményrendszer jelenlegi felépítése Miskolcon	12
2.1.1 Kultúrához kötődő önkormányzati szervezetek	12
Tisztviselők.....	12
Köznevelési, Kulturális, Turisztikai, Ifjúsági és Sport Bizottság	12
Közművelődési és turisztikai tanácsnok	13
Kulturális ügyekért felelős polgármesteri megbízott	13
Kulturális és Sport Osztály	13
Kulturális Tanácsadó Testület	13
Kulturális Tanácsadó Csoport	14
Közművelődési Kerekasztal	14
2.1.2 Önkormányzati fenntartásban lévő intézmények	14
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár.....	14
József Attila Könyvtár	15
Kafka Margit Könyvtár.....	15
Lévay József Muzeális Könyvtár	15
Móra Ferenc Könyvtár	15
Petőfi Sándor Könyvtár.....	16
Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár.....	16
Letéti könyvtár	16
Tompai Mihály Könyvtár	16
Herman Ottó Múzeum	17
Papszeri „Öreg” Kiállítóépület	19
Színészmúzeum – Thália-ház	19
„Pannon-tenger Múzeum” kiállítóépület	20
Új Képtár	20
Folk Komplex – Néprajzi Kincsesvár.....	20
Herman Ottó Emlékház (Pele-lak, Miskolc-Lillafüred).....	21
Feledy-ház.....	21
Petró-ház	21
Alkotóház	22
Miskolci Galéria – Rákóczi-ház	22

2.1.3	Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	23
	Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.....	23
	Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft.	24
	CINE-MIS Nonprofit Kft.....	25
	Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.	27
	Ifjúsági Ház (3531 Miskolc, Győri kapu 27/A.)	27
	Ady Endre Művelődési Ház (3534 Miskolc, Árpád utca 4.).....	27
	Gárdonyi Géza Művelődési Ház (3508 Miskolc, Sütő János utca 42.)	27
	Görömbölyi Művelődési Ház (3516 Miskolc, Szolártsik tér 4.)	28
	Vasgyári Közösségi Ház (3533 Miskolc, Vasgyári utca 24.)	28
	Művészetek Háza (3525 Miskolc, Rákóczi utca 5.)	28
	Diósgyőri vár (3534 Miskolc, Vár utca 24. hrsz.: 32827/1)	29
	Lovagi Tornák Tere (Miskolc, Tapolcarét utca)	29
	Dr. Szabó Gyula Bemutató Csillagvizsgáló (3534 Miskolc, Dorottya utca 1.)	29
	Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft.	29
	Nagyszínház	30
	Kamaraszínház	30
	A Csarnok.....	30
	A Játékszín.....	31
	A Nyári Színház.....	31
	Miskolci Balett.....	31
2.1.4	Állami és egyéb tulajdonú intézmények	31
	Diósgyőri Papírgyár Papíripari Múzeuma	31
	Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma	31
	Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Massa Múzeuma	31
	Ipartörténeti Skanzen.....	32
	Erdészettörténeti Gyűjtemény	32
	Bányászati Gyűjtemény	32
	Postakürt Galéria.....	32
	Teletár – Távközlés Történeti Látványtár	32
	Kós-ház	32
2.1.5	Egyházakhoz kötődő intézmények.....	33
	Magyar Ortodox Egyházi Múzeum.....	33
	Akropolisz Színpad	33
	Zsinagóga.....	33
	Miskolci Zsidó Hitközségek Látogatóközpontja	33

2.1.6	A Miskolci Egyetem intézményei	33
	Egyetemtörténeti Gyűjtemény – Selmeczi műemlékkönyvtár.....	33
2.1.7	Civil szféra.....	34
	Amatőr társulatok	34
	Romano Teatro	34
	Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület.....	34
	Alapítványok, Egyesületek	34
	Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület	34
	Bányász Kulturális Egyesület.....	35
	Fügedi Márta Népművészeti Egyesület.....	35
	Észak-Magyarországi Regionális Filmalap–Miskolc Alapítvány.....	36
	Szépmesterségek Alapítvány	36
	„Bükkalja Táncszínház” Alapítvány.....	36
	Északkelet-Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány	37
	Észak-Keleti Átjáró Kulturális és Tudományos Egyesület (Átjáró Egyesület)	37
	Avasi Borút Egyesület	37
	Dialóg Egyesület	37
	Múzsák Kertje Alapítvány	38
	Görömbölyi Kulturális Egyesület	38
	Miskolci Bölcsész Egyesület	38
	Miskolci Kórusfesztivál Alapítvány	38
2.1.8	Nemzetiségi kultúrák	39
	Nemzetiségek Háza	39
	Bükkszentlászlói Községi Ház.....	39
2.1.9	Kiemelt művészeti együttesek.....	39
	Szinvavölgyi Táncműhely.....	39
	KÖDMÖN Formációs Táncegyüttes	40
	Miskolci Mazsorett Együttes.....	40
	Miskolcz-Revital Táncsport Egyesület	40
	Avas Táncegyüttes.....	41
	Perecesi Bányász Koncert Fúvószenekar	41
	Miskolc Klezmer Band	41
	RecitaTrio együttes	42
	Miskolc Dixieland Band	42
	Miskolc Big Band	42
	Anima Vonósnégyes	43

2.1.10 Irodalmi folyóiratok	43
Műút.....	43
Spanyolnátha	43
Miskolci Keresztény Szemle.....	43
Avasi Értéktár	43
2.1.11 Kiadók.....	43
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár	44
Bíbor Kiadó	44
Felsőmagyarország Kiadó	44
Kiadói tevékenységet folytató intézmények.....	44
2.1.12 Kultúrához kötődő közalapítványok	44
Miskolc Város Kultúrájáért Közalapítvány	44
A Szeleta Kultúráért Közalapítvány	45
2.2 Jelenlegi programkínálat Miskolcon.....	45
2.2.1 Kulturális programok.....	45
CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál	45
Miskolci Grafikai Triennálé	45
Múzeumok Őszi Fesztiválja.....	46
Miskolci Egyetemi Napok	46
Határtalan Fesztivál.....	46
Horizont Nemzetközi Kortárs tánc Fesztivál	46
Miskolci Kamarakórus Fesztivál	46
Vár-szerenád, Kastély-szerenád.....	46
Promenádn	47
Aperitif.....	47
Karácsonyi koncert.....	47
Újévi hangversenyek	47
OrgonaPont – hangversenysorozat.....	47
Belvárosi Zenei Estek – hangversenysorozat	48
Muzsikáló Udvar – hangversenysorozat.....	48
Miskolci Kamarazenei Nyár	48
Veczán Pál Egyházzenei Kórustalálkozó	48
2.2.2 Tematikus programok, kulturális segédprogramokkal	48
Középkori Forgasztag.....	48
Diósgyőri Mikulásvonat	49
Miskolci Régiségvásár.....	49

Fazola Fesztivál	49
Ásványfesztivál.....	49
Virágzó Népművészet Fesztivál.....	49
Adventi villamos.....	49
Városnéző séták	50
2.2.3 Gasztronómiai programok, kulturális segédprogramokkal	50
Kocsonyafesztivál	50
Avasi Borangolás	50
Avasi Kvaterka.....	50
Miskolci Fröccsfesztivál	50
Görömbölyi Forralt Bor- és Tepertőnapok	51
Termelői nap.....	51
2.3 A kultúrafinanszírozás formái	51
2.3.1 Kulturális Mecénás Alap.....	53
2.3.2 Működési támogatás kulturális gazdasági társaságoknak	53
2.3.3 Működési támogatás önkormányzati intézményeknek	53
2.3.4 Egyéb önkormányzati támogatások a kultúra területén.....	53
2.4 A lakosság kulturális igénye	53
2.4.1 Digitalizáció – egyszerre kényszer és megoldás	53
2.4.2 Új nemzedékek megjelenése.....	54
2.4.3 A kultúra szabadsága – a fogyasztó szabadsága, a hozzáférések biztosítása.....	54
2.4.4 Nemzedéki együttélések, sokszínűség a kínálatban	54
2.5 Testvérvárosi kapcsolatok.....	55
2.6 A stratégia készítését befolyásoló tényezők	55
2.6.1 A kulturális piac átalakulása, átalakítása, kulturális vállalkozások megerősödése.....	55
2.6.2 A kultúra szerepe a tudásalapú gazdaság fejlesztésében	55
2.6.3 Változó trendek a kultúra finanszírozásában	56
2.6.4 A városi együttműködés új rendszere.....	56
2.7 SWOT analízis.....	57
3. Miskolc kulturális stratégiája.....	58
3.1 Vízió	58
3.2 Misszió	58
3.3 Stratégiai célok.....	58
3.3.1 Beavatkozási területek.....	58
3.3.2 A stratégiai célok részletes kifejtése.....	59
A. Miskolc kulturális intézmény-rendszerének komplex fejlesztése	59

A.1. Átlátható kultúra-finanszírozás és -tervezés	60
A.2. Hagyományos kulturális terek fejlesztése és számuk bővítése különös tekintettel az ellátatlan területekre	62
A.3. Új kulturális terek létrehozása	63
A.4. Meglévő értékek összekapcsolása	64
A.5. Egységes kulturális irányítás	64
B. Miskolc megtartó erejének növelése a kulturális alapú városfejlesztés eszközeivel	65
B.1. A kulturális alapú városfejlesztés eredményes gyakorlatának helyreállítása –	66
B.2. A város kulturális múltjával, történelmével, különleges épített örökségével való megismerkedés játékos formáinak támogatása	66
B.3. A nehézipari múlt, amit nem eltörölni, hanem használni kell a különleges kulturális terek létrehozása során	67
B.4. Városrészek kulturális fejlesztése, elhanyagolt területek újrahasznosítása, lakossági közreműködés	67
B.5. Miskolc kulturális emlékezete, a velünk élő múlt	69
C. Miskolc kreatív ipari potenciáljának erősítése	70
C.1. A kultúrafogyasztás szokásainak változásai a kultúraközvetítés gyakorlatában	71
C.2. Digitalizáció és innováció a kultúrában	71
C.2.1. Kulturális örökségünk, értékeink digitalizációja, online hozzáférhetősége és digitális megőrzése	71
C.2.2. A kulturális szolgáltatások digitalizációja annak érdekében, hogy minél szélesebb kört elérjen és az intézményhálózat tartalomszolgáltató funkciója erősödjön	72
C.3. Miskolc a kreatív ipari központ	73
D. Új célcsoportokat megszólítani képes, innovatív kulturális kínálat kialakítása	73
D.1. Borkultúra, történelmi pincesorok fejlesztése	74
D.2. A kulturális szokások változása, bulinegyed a belvárosban	74
D.3. Fesztiválok mint a város különleges kulturális ünnepei	75
D.3.1. Diósgyőr a nemzeti tánc és zenei hagyományok őrzője	75
D.3.2. Egyetemváros mint fesztiválhelyszín	75
D.3.3. Belváros a gasztro- és a magaskultúra fesztiválhelyszíne	76
D.4. Miskolc meglévő rendezvényeinek, fesztiváljainak újrapozicionálása	76
E. Oktatási-kulturális-turisztikai alapú együttműködések fejlesztése	77
E.1. Miénk a város, magunknak építjük – civil szervezetek a kulturális tervezésben	77
E.2. Együttműködés az oktatási intézményekkel mint a helyismereti tanítás, identitás megerősítésének legfontosabb szereplőivel	77
E.3. Miskolci Egyetem „3. missziós” tevékenységének támogatása	77
E.4. Agglomerációs kulturális együttműködések	78

E.5. Regionális szintű kulturális együttműködés	79
E.6. Interregionális kulturális együttműködések	79
4. Cselekvési terv	79
5. Összegzés	89
6. Nyilvánosság biztosítása.....	89
7. Források.....	89
Történeti összefoglalás (háttéranyag)	94
Történeti magyarázat – Miskolc adottságai, lehetőségei	96
Kultúra a város életében, történetében, első kitörési kísérlet, regionális szerep 1920–1939 a kultúrvárosok együttműködésének „vezérhajója”	97
A város, ahol élünk: értékek sokasága, ami néha látszik, néha nem – kultúra az ipari félmúlt árnyékában (háború utáni évtizedek).....	101
Ami nincs a térképeken (identitás, sokszínűség, befogadás, rendszerváltás: a remények és a kétség, majd a csalódás évei)	103
A kultúra szerepének újragondolása a város életében az ezredfordulót követő évtizedben (EKF pályázat, a kultúra magyar városa cím/ Miskolc az európai kultúra városok között) a kultúra alapú városfejlesztés modell első hazai alkalmazója.....	105
A kultúra szerepének újragondolása /egy lehetséges eszköze a városfejlesztésnek ..	106
IVS I. Kulturális terek újragondolása, értékelvű tervezés, belvárosi rehabilitáció, európai gyakorlatok alkalmazása,.....	108
Miskolci infrastruktúrafejlesztés, avagy a múltat nem kell végképp eltörölni modell	109
IVS II. meg nem valósult fejlesztések 2010–2019.....	109
Belváros a Történelmi Avassal	112
Miskolctapolca	112
DAM	112

1. BEVEZETÉS

A kulturális stratégia egy város működésének fontos dokumentuma, mely hosszú évekre meghatározza azt, milyen elvek és célok mentén működjön a város, mi épüljön, mi az, ami másképp és jobban menjen, honnan és hová érkezzen a város tíz év múlva, hogyan és mire használja a fejlesztési forrásokat. Éppen ezért a stratégia egy közös akarat kifejezése arról, milyen legyen Nagy-Miskolc kulturális élete. A stratégiát szakemberek véleményezték, olyanok, akik a kultúra különböző területein dolgoznak, a város művészeti, közművelődési intézményeit, közgyűjteményeit vezetik, akik a kulturális szakma más-más területének kiváló értői és a város korábbi kulturális életének elismert irányítói.

A stratégia készítése során javaslatokat fogalmaztak meg, véleményt mondtak a város civil közösségei, amatőr művészeti csoportok képviselői, oktatási intézmények vezetői, az egyetem képviselői, a kultúra helyi mecénásai, nyugdíjas közösségei. A stratégia figyelembe vette a város kulturális intézményeinek stratégiai terveit arra vonatkozóan, hogyan képzelik működésük következő tíz évét, milyen fejlesztésekben gondolkodnak, és mihez várják a város támogatását. A kulturális stratégia éppen ezért egy közös vízió arról, milyen lehet, milyen legyen, hogyan változzon a város az elkövetkező évtizedben. Természetesen a stratégia készítői munkájukat a kulturális területre vonatkozó jogszabályok, a kormány vonatkozó rendeletei, fejlesztési elképzelései és a már megjelent, vagy tervezhető európai pályázatok figyelembevételével végezték.

Ezt követte az egyeztetés szakasza, amikor az elkészült tervezetről mondtak véleményt a szakmai és civil szervezetek, valamint a város Kulturális Tanácsadó Testülete. Ezek után kerül az elkészült kulturális stratégia a város szakszabottségára, majd Miskolc Közgyűlése elé.

Vigyázni és őrizni a múlt örökségét, de építeni egy korszerű, élhető várost. Erre a kettőségre építi a város fejlesztési stratégiáit. Miskolc története a szörnyű kataklizmák pusztítása és az állandó újjászületés, az összefogás és teremtés története, mely igazán most a 21. század első évtizedeiben váltja valóra nagyvárosi álmait. A rendszerváltás óta eltelt három évtized talán egyik legnagyobb tanulsága, hogy a szocialista nagyipar összeomlását követő múltba révedés helyett egy új, élhető és fenntartható várost kell felépíteni. Mindezt egy olyan időszakban, amikor a munkahelyek megszűnése miatt a városból folyamatos az elvándorlás és a boldogulást a fiatalabb korosztályokhoz tartozók közül sokan még ma sem Miskolcon képzelik el.

A város lakossága már nem csak lakni, hanem élni szeretne településén, és egyre markánsabban fogalmazza meg az ellátó rendszerekkel szembeni elvárásait. Ezek között is kiemelkedően fontos az élet minősége, melyhez a művelődés, a szórakozás, éppúgy hozzátartozik, mint az oktatás vagy az egészségügyi ellátás intézményrendszerének fejlettsége. Olyan szemléletre van szükség, amely teret nyit és befogad, térszerű kapcsolatokat épít a városban. Ma leginkább intézményekről beszélünk, ugyanakkor a kulturális fejlesztés sokkal inkább új együttműködési hálózatokat jelent, mely szakmai és civil partnerségen alapul és ezáltal ösztönzi és befogadja a kulturális innovációt.

A rendszerváltás óta felnőtt egy öntudatos és kreatív nemzedék, akik számára természetes módon nyíltak ki és váltak láthatóvá a technikai fejlődés új terei. Nagytöbbségük

számára ma már teljesen természetes kihívást jelent ezeknek az új, szabad tereknek tudással, tehetséggel, kreatív, innovatív ötletekkel való megtöltése.

Nincs még egy olyan város, melyre a befogadás és az elfogadás annyira jellemző lenne, mint Miskolcra. A város kultúráját a más európai területekről érkezők gyarapították az elmúlt évszázadok során. Miskolc a különböző kultúrák találkozási pontjává vált európai értékeket is befogadó és magáénak valló kultúrvárossá. Jelenleg is kilenc kisebbség őrzi kulturális szokásait, vallását, hagyományait a városban és rendelkezik valamilyen formában saját önkormányzattal. Valószínű ennek köszönhető a város, hogy kultúrájában egyszerre jelenik meg a magyar és az európai identitás. Ezt jól érzékeltetik azok az elmúlt évtizedekben létrejött kulturális rendezvények – a bartóki örökséget gondozó Bartók + Opera Fesztivál, a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál, a diósgyőri néptánc és népzenei fesztiválok, vagy a középkori, Nagy Lajos udvarát idéző rendezvények, a téli (kocsonya) fesztivál – melyek Miskolcot feltették Európa kulturális térképére. Nem véletlen, hogy a Miskolcra szóló írások már a befogadásról, a nyitott kapukról, az egyetemi városról és Észak-Magyarország kultúrateremtő központjáról szólnak.

A következő évtizedben város kulturális fejlesztéseivel, új rendezvények létrehozásával erősítheti elkötelezettségét Miskolc sokszínű kultúrájának megőrzése és népszerűsítése mellett.

Miskolc esetében a regionalizmus nem csak egyszerűen az elmúlt évtizedek divatos és követendő irányzata, hanem egy szükségszerű, ha úgy tetszik kényszerű kitérési pálya. Szükségességét az magyarázza, hogy a város jó geopolitikai adottságai csak abban az esetben válhatnak a fejlődés segítő tényezőivé, ha a város középtávú stratégiáiban következetesen képviseli azt az álláspontot, melyben világossá teszi, hogy jövőjét csak a környező településekkel szoros együttműködésben képzelel el. Erre az a történelmi körülmény is kötelezi, hogy létrejöttét (ti. Nagy-Miskolc) 60-70 évvel ezelőtt, éppen a környező településeken élők támogatásának is köszönheti. Az akkor elfogadott egyesülési dokumentumokban Miskolc kinyilvánította azon akaratát, amely szerint kötelezettséget vállal a társult települések fejlesztésére és az ott élő lakosság életkörülményeinek javítására.

Az együttműködés szereplői is változtak az elmúlt évtizedekben, hiszen a várost körülvéző települések közül több (Alsózsoltca, Felsőzsoltca, Nyékládháza) városi rangot kapott. Ugyanakkor továbbra is Miskolc látja el a térség közigazgatási, oktatási, kulturális és egészségügyi feladatait. Éppen ezért kulturális fejlesztéseit is ennek figyelembevételével kell terveznie.

Miskolc már az elmúlt században jelentős szerepet vállalt a vidéki városok kulturális együttműködésében, amikor életre hívta az első országos szövetséget, amely a hazai kultúrvárosok közötti párbeszédet és a kormány felé a vidék határozott és egyeztetett álláspontját volt hivatott képviselni. Az átalakulóban lévő régiók együttműködésében fontos szerepe van a kulturális együttműködésnek, amelynek – hátrahagyva az elmúlt idők keserű tapasztalatait –, most sokkal inkább azt kell keresnie, ami összeköti a régió kulturális szereplőit, benne a művészeti intézményeket és a közgyűjteményeket. Különösen a turisztikai látványosságokat és élményeket jelentő települések kulturális fejlesztéseinek támogatása, a hivatásos és műkedvelő csoportok fellépési lehetőségeinek bővítése, a régióban

élő művészek bemutatkozásának segítése lehetnek az új kulturális együttműködés rendszerének fontos elemei.

A kulturális élet szereplőinek, a tehetségek kiválasztásának és gondozásának központja is Miskolc. Itt működik a legtöbb alap és középfokú művészeti iskola és a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Kara.

Miskolc négy égtáj felé nyíló kapui jelzik, a város nem csak befogad, hanem maga is kapcsolatokat épít Európa kulturális régiói és városai felé. A kulturális párbeszéd mára már nem lehetősége, hanem szükséges feltétele annak, hogy a város részese legyen annak a fejlődésnek, mely éppen az ipari múltjukat elhagyó és jövőjüket a kultúra alapú városfejlesztésben megtaláló európai régiók és városok jellemzője. A város több elismert kulturális eseménye révén Miskolc felkerült Európa kulturális térképére. Három megafesztiválja megkapta a legrangosabb szakmai minősítést. A Miskolci Nemzeti Színház „határok nélküli” programjai Miskolcra hozták a határon túl működő színházak legjobb produkcióit és ennek révén a város a kulturális párbeszéd fontos közép-európai helyszíne lett.

Elmondható, hogy azzal, amit a város a múlt század hatvanas éveiben tett a kortárs képzőművészet helyi műhelyeinek létrehozásában és támogatásában országos elismerést és rangot vívott ki magának. Miskolcot a szakma évtizedek óta mint a hazai grafika fővárosát tartja számon. Az országos, majd nemzetközi részvétel mellett zajló grafikai biennálék, majd azt követő triennálék, néhány napra valóban a kortárs művészet fővárosává teszik Miskolcot.

Zenei fesztiválok egész sora jelzi, hogy Miskolc nem felejtette el, hogy az országban elsők között építette meg alap és középfokú zeneiskoláit, ennek és a kiemelkedő zenei életnek köszönhető, hogy a közelmúltban a városban megkezdhette működését a felsőfokú zenei képzés. A város szimfonikus zenekara igazi kulturális követként rendszeresen kap meghívást hazai és külföldi fellépésekre fontos missziót lát el.

A városnak tovább kell építenie határon túli kapcsolatait és ebben következetesebb és még inkább hatékonyabb együttműködést kell kialakítani a meglévő európai testvérvárosokkal, az ott működő kulturális műhelyekkel és több lehetőséget kell biztosítani a különleges kulturális teljesítmények bemutatkozásának, a kulturális párbeszéd folytatásának. Nagyon fontos, hogy a város életében legyenek olyan időszakok, amikor a városkörnyéki települések, a kreatív régió meghatározó városai elhozzák és megmutatják kulturális értékeiket, őrzött hagyományaikat és bemutatkoznak a miskolci közönség előtt. Ennek feltétele annak felismerése, hogy a kultúra és a kulturális kapcsolatok nem szoríthatók mesterséges határok közé.

A város sokszínű kultúrájában fontos szerepet játszanak azok a nemzetiségi csoportok is, amelyek őrzik és ápolják kulturális hagyományaikat. Mindez jó alapja lehet egy olyan nemzetközi találkozó megrendezésének, mely a kultúra különböző ágaiban működő művészeket, csoportokat hoz össze egy kulturális térbe, megteremti Közép-Kelet Európa legnagyobb etnokulturális piacát (zene, képzőművészet, színházművészet, irodalom, hagyományok).

2. HELYZETÉRTÉKELÉS

2.1. A kulturális intézményrendszer jelenlegi felépítése Miskolcon

2.1.1 Kultúrához kötődő önkormányzati szervezetek

Tisztségviselők

A kulturális élettel kapcsolatos feladatokat a polgármester irányításával, a humán területért felelős alpolgármester gyakorolja.¹

Köznevelési, Kulturális, Turisztikai, Ifjúsági és Sport Bizottság

A Köznevelési, Kulturális, Turisztikai, Ifjúsági és Sport Bizottság véleményezi a Közgyűlés hatáskörébe tartozó kulturális kérdésekkel foglalkozó testületi anyagokat, a különböző szervezetekkel megkötendő együttműködési megállapodásokat, a város kulturális programjait, az Önkormányzat költségvetésének kultúrával összefüggő részét, a kulturális intézmények vezetői kinevezésével kapcsolatos testületi anyagokat, pályázatokat, a kultúrával, kapcsolatos pályázati kiírásokat, a beérkezett pályázatokat, a Közgyűlés által alapított díjak odaítélésére vonatkozó kuratóriumi javaslatokat, az Önkormányzat által támogatásra javasolt kiadványok körét, a közterületek elnevezésére és köztéri alkotások elhelyezésére tett javaslatokat, az Önkormányzattal létrejövő közművelődési megállapodások tervezetét.

Javaslatot tesz a város kulturális és művészeti életével, kapcsolatos tervek előkészítésére, a Közgyűlés által alapított kitüntető címek, elismerések adományozására. Feltárja és egyezteteti a kultúrával összefüggő városi érdekeket, igényeket, együttműködik az e területen működő szakmai és társadalmi szervezetekkel. Kezdeményezi az intézményhálózat városi érdekekhez igazodó kialakítását, részt vesz az ezekkel összefüggő előkészítő munkában. Közreműködik az országos, regionális, nemzetközileg jelentős – a szakterületeket érintő – rendezvények előkészítésében. Ellátja a nemzetiségi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatokat. Dönt a Miskolc város művészeti és tudományos ösztöndíjainak odaítéléséről. Dönt Miskolc város közigazgatási területén emléktáblák kihelyezésének engedélyezéséről. Jóváhagyja az előadó-művészeti szervezetek beszámolóját. Jóváhagyja a kulturális nonprofit gazdasági társaságok szakmai beszámolóját a közszolgáltatási szerződésben átvállalt közfeladatok teljesítéséről.²

A Közgyűlés által az állandó bizottságokra átruházott hatáskörök és döntési jogkörök: dönt a költségvetési rendeletben meghatározott keretek között a Kulturális Mecénási Alap kiadási előirányzat terhére nyújtható támogatások odaítélésére irányuló pályázatok kiírásáról, pályázati felhívás jóváhagyásáról, valamint a benyújtott pályázatok elbírálásáról és a támogatások odaítéléséről, jóváhagyja a közművelődési, közgyűjteményi intézmények szakmai munkatervét, szakmai beszámolóját, valamint szervezeti és működési szabályzatát; jóváhagyja a Miskolci Települési Értéktár Bizottság beszámolóját; elfogadja a

¹ 7/2021. (VII.30.) számú Polgármesteri Utasítás a tisztségviselőkkel kapcsolatos egyes kérdésekről IV. fejezet 1.1.e) pont

² Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 37/2014. (XII. 19.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról 1. melléklet: A Közgyűlés állandó bizottságainak feladatai 4. Köznevelési, Kulturális, Turisztikai, Ifjúsági és Sport Bizottság

Miskolc Város Kultúrájáért Közalapítvány és A Szeleta Kultúráért Közalapítvány Kuratóriumának éves szakmai beszámolóit.³

Közművelődési és turisztikai tanácsnok

A közművelődési és turisztikai tanácsnok a polgármester megbízása alapján képviselheti az önkormányzatot, véleményezi a feladatkörébe tartozó közgyűlési előterjesztéseket, valamint figyelemmel kíséri azok végrehajtását.⁴

Kulturális ügyekért felelős polgármesteri megbízott

A polgármester és a szakmai alpolgármester munkáját a kulturális ügyekért felelős polgármesteri megbízott segíti kulturális kérdésekben.

Kulturális és Sport Osztály

Miskolci Megyei Jogú Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában a Polgármesteri Kabinet ellátja a város kulturális és sport életével összefüggő stratégiai, tervezési, koordinációs feladatokat.⁵ A Kulturális és Sport Osztályon belül működő Kulturális Csoport és Sport Csoport hajtja végre az operatív feladatokat. A Kulturális Csoport ellátja a „Művészeti és tudományos ösztöndíjak”, a „Kulturális Mecénás Alap” és az „Idegenforgalmi Alap” pályázatokkal kapcsolatos feladatot, a miniszteri díjakra, kulturális tárgyú kitüntetésekre történő felterjesztésekkel, valamint a város által adományozott kitüntetések átadásával kapcsolatos feladatokat. Előkészíti és lebonyolítja a kulturális tárgyú pályázatokat. Figyelemmel kíséri a kulturális szakterületeket érintő feladatkörrel rendelkező, az Önkormányzat tulajdonában álló gazdasági társaságok, továbbá intézmények, alapítványok és közalapítványok szakmai feladatellátását, ellátja a közművelődési megállapodások és közfeladat-ellátási szerződések megkötésével kapcsolatos feladatokat. Adminisztratív támogatást nyújt a kulturális feladatokat ellátó gazdasági társaságoknak, önkormányzati költségvetési szerveknek és társadalmi szervezeteknek. Ellátja a Települési Értéktár Bizottság működéséhez kapcsolódó feladatokat. Kapcsolatot tart a helyi, regionális és országos kulturális intézményekkel, társaságokkal. Véleményezi A Szeleta Kultúráért Közalapítvány, a Miskolc Város Közoktatásáért Közalapítvány, a Miskolc Város Kultúrájáért Közalapítvány szakmai beszámolóját. Ezen kívül ellátja a védett sírok gondozására és a díszsírhelyek biztosítására vonatkozó feladatköröket; valamint ellátja a város címerével, névhasználatával, a közterületek elnevezésével, illetve a köztéri műalkotásokkal összefüggő hatósági ügyekben a véleményezési feladatokat; továbbá kapcsolatot tartja a város turisztikai munkaszervezetével, a helyi turisztikai szolgáltaókkal, szakmai szervezetekkel.⁶ Az Osztály munkáját több szakmai testület is segíti.

Kulturális Tanácsadó Testület

A 2021-ben alakult testület célja, hogy tanácsadó, véleményező tevékenységével elősegítse az önkormányzat működésében a kulturális közszolgáltatások, közfeladatok

³ Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 37/2014. (XII. 19.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról 2. melléklet: A polgármesterre, az állandó bizottságokra, a jegyzőre és a társulásra átruházott feladat- és hatáskörök 2. A Közgyűlés által az állandó bizottságokra átruházott hatáskörök, döntési jogkörök 2.3. Köznevelési, Kulturális, Turisztikai, Ifjúsági és Sport Bizottság

⁴ Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 37/2014. (XII. 19.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról 5. melléklet: Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése által megválasztott tanácsnokok feladatai 5. Közművelődési és turisztikai tanácsnok feladatai

⁵ Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzata IV. bekezdés A/4. A Polgármesteri Kabinet tevékenységi köre

⁶ Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzata IV. bekezdés A/6. A Polgármesteri Kabinet feladatai 2. Kulturális és Sport Osztály 2.1. Kulturális Csoport

hatékony, szakmailag megalapozott, innovatív, fenntartható, demokratikus és a helyi közösség szükségleteit, elvárásait szem előtt tartó ellátását. Feladatai közé tartozik a helyi kulturális életet érintő döntések előzetesen véleményezése, utólagos hatásvizsgálata, a rövid és hosszú távú, kulturális területet érintő célkitűzések, feladatok meghatározása javaslatlattétel, a kulturális koncepciók előkészítésében közreműködés, elismerések odaítélésére javaslatlattétel. Elnöke Miskolc Megyei Jogú Város kultúráért felelős alpolgármestere, tagjai a város kulturális életének meghatározó szereplői.

Kulturális Tanácsadó Csoport

Az öttagú szakmai stáb 2022-ben alakult, tagjai történészek, muzeológusok, a levéltár és könyvtár igazgatója. Feladata Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Kulturális és Sport Osztály munkájának segítése és ezzel a felsőbb vezetői egyeztetések gyorsítása és könnyítése pl. a közterületek elnevezése esetében a javaslatok szakmai véleményezése, a települési értéktárba kerülés előtt szakmai véleményezés, a kulturális élet működéséhez kapcsolódó önkormányzati rendeletek áttekintése és véleményezése, a városi és nemzeti ünnepek alkalmából a koszorúzások és megemlékezések szokásrendjének felülvizsgálata.

Közművelődési Kerekasztal

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény írja elő, hogy a települési önkormányzatoknak bizonyos közművelődési feladatokat a Közművelődési Kerekasztal bevonásával kell elvégezniük. Miskolcon 2021-ben alakult meg a Közművelődési Kerekasztal, melynek keretében a művelődési területen működő közösségek megfogalmazhatják a feladatellátással kapcsolatos észrevételeiket, javaslataikat, illetve közművelődési intézmény létesítése, átszervezése, megszüntetése, valamint tevékenységének két hónapon túli szüneteltetése esetén a testületi döntés meghozatala előtt be kell szerezni a kerekasztal véleményét.

2.1.2 Önkormányzati fenntartásban lévő intézmények

II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

1952. október 26-án a városi, körzeti és műszaki fiókkönyvtár egyesítésével, minisztertanácsi határozatra jött létre a megyei könyvtár az Erzsébet téri épületben. Már a beköltözéskor szűkösnek bizonyult az épület, mely 1956 szeptemberétől II. Rákóczi Ferenc Könyvtár néven működik.

2013. január 1-jétől a városi és megyei feladatokat ellátó miskolci könyvtárak ismét egy szervezetben egyesültek, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár néven. A városi feladatokat a központi épület és hét fiókkönyvtára látja el a város különböző pontjain.

Több mint 710 000 dokumentum (könyv, folyóirat, CD, DVD stb.) várja az olvasókat Miskolcon, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár központi épületében, és további mintegy 300 000 a városi fiókhálózat könyvtáraiban. Így összességében több mint 1 milliós gyűjtemény áll a városban lakók, dolgozók, tanulók rendelkezésére.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár városi hálózatába tartozó intézmények nemcsak kölcsönzőhelyként, hanem információs szolgáltatóhelyként és közösségi színtérként is működnek.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár aktívan részt vesz Miskolc kulturális életében A magyar költészet napja, az Ünnepi Könyvhét városi programjainak szervezőjeként, és minden évben csatlakozik a Múzeumok Éjszakája és az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozatához is. A középiskolások által kedvelt közösségi szolgálati helyszín.

A Lévay József Könyvtár muzeális gyűjteményében 30-40 ezres, különleges kezelést igénylő, értékes dokumentumállomány áll a kutatók, érdeklődők rendelkezésére, melyek között a nevezetes Miskolci kódextöredék mellett több 16. századi könyvritkaság, számos 17–19. századi könyv és periodika is megtalálható.

A könyvtár gondozza a Helyismereti Gyűjteményt, a Régi Könyvek Tárát, valamint, a Zeneműtárát.

A könyvtár digitalizálási stratégiájának aktualizálásával – együttműködésben a Herman Ottó Múzeum és a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárával – gyűjteményi digitalizálási munka valósul meg elsősorban a helyismereti anyagra épülve. A formális oktatást és az egyéni kompetencia fejlesztését támogató digitális tartalmak, applikációk szolgáltatását a könyvtár honlapján, a korszerűsített elektronikus könyvtárban teszi lehetővé. Részt vesz a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósításában és az Országos Széchényi Könyvtárral együttműködve a webaratás kulturális területet érintő feladataiban, mely a megőrzésre érdemes webhelyek kiválasztása és archiválása.

József Attila Könyvtár

1971 óta várja olvasóit a megyei kórház főbejáratával szemben lévő épületben, mintegy 600 négyzetméteren. A több mint 70 000 dokumentumot tartalmazó állomány igen sokszínű. Kiemelkedő a képzőművészeti könyvgyűjteménye. Rendszeresen rendeznek itt képző- és iparművészeti kamaratárlatokat is. Gazdag gyermek- és ifjúsági irodalmi gyűjteménye mellett számos programmal is várja gyerekeinket a legkisebbeket.

Kafka Margit Könyvtár

A Petneházy-bérházaknál 1962 óta várja felnőtt és gyermekolvasóit. 2007 decemberétől megújult környezetben, 160m² tágas, hangulatos könyvtár fogadja a látogatókat.

A 15 000 kötetes állomány szakirodalmat, felnőtt és ifjúsági szépirodalmat kínál az olvasóknak. A fiatalokat ifjúsági könyvsarok várja, ahol korosztályuknak és érdeklődési körüknek megfelelő könyvkínálatból válogathatnak. Gyermekcsoportok, iskolai osztályok könyvtárbemutató foglalkozásokon vehetnek részt.

Lévay József Muzeális Könyvtár

A miskolci könyvtárak között különleges helyet foglal el, egyedülálló gyűjteménnyel áll az érdeklődők és a kutatók rendelkezésére. Ősének az 1560 körül alapított miskolci református iskola könyvtára tekinthető. 42 000 kötetnyi állományában több mint 17 000 muzeális dokumentum található. A gyűjtemény közel 1.200 darab régi magyarországi nyomtatványt (1800 előtt megjelent kiadványt), számos 16. században nyomtatott könyvet, antikvát számlál. Itt található a könyvtár névadója, Lévay József hagyatékának egy része. Az iskolai értesítők külön gyűjteménye több mint 4000 darabból áll. Több mint 600-féle időszaki kiadványt, különböző folyóiratokat, évkönyveket találnak itt az érdeklődők.

Móra Ferenc Könyvtár

Az Avas-déli lakótelepen, az Avasi Gimnázium új épületszárnyában várja olvasóit 2008 óta, mintegy 15 ezres állománnyal. 2010. május 17-én vette föl a Miskolchoz több szállal kötődő író, muzeológus nevét. Tiszteletére minden év májusában megrendezik a Móra-emléknapot. Állományában körülbelül fele-fele arányban találhatók meg a szépirodalmi és ismeretterjesztő művek, különös tekintettel a gyermek- és ifjúsági irodalomra. Emellett rendszeres író-olvasó találkozók, gyermekprogramok, kézműves foglalkozások, kamarakiállítások várják a látogatókat.

Petőfi Sándor Könyvtár

A diósgyőri vár közvetlen közelében található könyvtár 1973-ban vette fel a – várban ver-set is írt – költő nevét, és 1977-ben került jelenlegi helyére: az 1758-ban épült, késő barokk stílusú épületbe. A 2017-ben kívül-belül megújult épület két szintjén, közel 400 négyzetméternyi alapterületen több mint 45 000 kötet várja az olvasókat. Helyismereti gyűjteménye a helytörténeti kiadványok mellett 1.400 diakocka, 800 katalogizált fotó segítségével őrzi a város és benne a történelmi Diósgyőr arculatát. Önálló gyermekrészlegében 10 000 kötet mese, ifjúsági regény, ismeretterjesztő mű és társasjáték közül válogathatnak a kisebbek. Rendszeresen szerveznek gyermekfoglalkozásokat, mesedélutánokat, játszóházakat – a felnőtteknek találkozókat, ismeretterjesztő előadásokat, koncerteket.

Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár

A volt Doleschall-kúria műemléképületének első emeletén 1994 őszétől fogadja látogatóit. 2013. április 10-től megújult profillal, idegen nyelvi könyvtárként áll a használók rendelkezésére – akkor egy helyre került a megyei könyvtár nyelvi állománya és a korábbi városi könyvtár idegen nyelvű, főként szépirodalmi gyűjteménye. A könyvtárban több mint 70 000 dokumentum található. Közte a nyelvtanulás korszerű eszközeivel: oktatócsomagok, nyelvi hangzóanyagok, folyóiratok, ezen belül a gyermekek számára készült idegen nyelvű könyvek, képes szótárak, mesekönyvek várják a látogatókat. Rendszeresek az ismeretterjesztő előadások, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók, és népszerűek a saját szervezésű nyelvi társalgási klubok is. Speciális szolgáltatása az épület egykori tulajdonosa, Doleschall Gábor orvos tiszteletére létrehozott emlékhérbárium, és az ehhez kötődő vezetett séta és foglalkozás.

Letéti könyvtár

A Szabó Lőrinc Könyvtár Letéti Hangoskönyvtára vak és gyengénlátó személyek számára kölcsönöz hangkazettán, CD-n rögzített szépirodalmi és szórakoztató műveket a Vakok és Gyengénlátók Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Egyesületének székházában, a Jókai utca 18. szám alatt.

Állományában közel 400 mű található hangoskönyv formában, a Szabó Lőrinc Könyvtárban pedig ezres nagyságrendű nyelvi és irodalmi hangzó anyag áll rendelkezésükre. A hangoskönyvtár speciális szoftverekkel ellátott, korszerű számítógépein – többek között – a magyarul beszélő képernyőolvasó program hallhatóvá teszi a képernyőn megjelenő szöveget.

Tompa Mihály Könyvtár

A Martin-kertváros területén található könyvtár jogelődjének tekinthető intézményben 1954. szeptember 15-én kezdődött a kölcsönzés. Ma már új helyen, 240 négyzetméter alapterületen működik a könyvtár. Több mint 25 000 kötetel várja olvasóit. A kiskertes településrész igényeihez igazodva különösen gazdag a választék a mezőgazdasági, kertészeti ismeretterjesztő művekből. A fiókhálózatban egyedülként videokazettákat és DVD filmeket is kölcsönöz. A városrész közösségi tere, ahol rendszeresen kulturális programokkal, író-olvasó találkozókkal, kamarakiállításokkal, ismeretterjesztő előadásokkal, vetélkedőkkel várják az érdeklődőket.⁷

⁷ II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár által 2022.01.26-án küldött „Miskolc Megyei Jogú Város Kulturális Stratégiája 2022–2032 (tervezet)” című dokumentum és a Könyvtár által 2022.08.29-én küldött leírás.

Herman Ottó Múzeum

A múzeum 1899-ben alakult meg Borsod-Miskolczi Múzeum néven. 1914-ig a Borsod-Miskolczi Múzeum és Közművelődési Egyesület, majd ezt követően 1949-ig, az államosításig Borsod vármegye és Miskolc városa finanszírozta tevékenységét. Az intézmény 1953-ban vette fel a sokoldalú tudós, Herman Ottó nevét. 1963-ban vált a múzeumi szervezet központjává, és ettől az időtől terjedt ki gyűjtőterülete Borsod-Abaúj-Zemplén megyére. 2012-től mint megyei hatókörű városi múzeum folytatta tovább működését, miután vidéki fiái a helyi önkormányzatok fenntartásába kerültek. 2013. július 1. napjával Miskolc MJV Önkormányzata a múzeumhoz csatolta az akkor már 46 éve önállóan működő Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeumot. Az 1980-as évektől kortárs sokszorosított grafikai gyűjteménnyel is rendelkező Galéria részeként a múzeum intézményrendszerébe került a Rákóczi-ház, a Petró-ház, Feledy-ház, Színészmúzeum (Thália-ház), valamint az Alkotóház.

A Herman Ottó Múzeumot 1985-ben nyilvánította tudományos kutatóhellyé a kulturális kormányzat. A mintegy 40 tudományos szakalkalmazott és az intézményhez kötődő kutatók kutatási eredményeinek közzétételét több rendszeresen megjelenő periodika biztosítja. Tervszerű vásárlások és cserekapcsolatok biztosítják a rendszeres gyarapodását a közel 200 000 kötetes múzeumi könyvtárnak, amelyben fellelhetők Gunda Béla és a Wellmann Imre akadémikusok hagyatéka is.

A Herman Ottó Múzeum 1999-ben az Év Múzeuma lett Magyarországon, és Miskolc város önkormányzata Pro Urbe díjjal jutalmazta az intézményben folyó sokoldalú és magas színvonalú szakmai tevékenységet. 1997-től a Miskolci Egyetem kihelyezett Művelődéstörténeti és Muzeológiai Tanszékének is otthont nyújt a közgyűjtemény.

A múzeum 2013 novemberében „Pannon-tenger Múzeum” néven új kiállítóépületet nyitott (az Őserdei ösvényeken – A bükkábrányi mocsárciprus-erdő és kora, valamint a Kárpátok ásványai c. állandó kiállításokkal), amely azóta is történelme legsikeresebb attrakciói közé sorolható. Az eredetileg két állandó tárlattal induló látványosság 2019 februárjában egy harmadik állandó kiállítással (Dinók Földjén – MezoZOOikum) is kibővült, s látogatóinak száma mára messze meghaladta a 200 000 főt.

A Herman Ottó Múzeum a társadalom, a szakma és a fenntartói elvárásoknak jelenleg a sikerek ellenére sem tud maradéktalanul megfelelni. Az évek óta egyre súlyosbodó forrás- és létszámhiányra égetően szükséges hosszú távon is megfelelő válaszokat adni. A ma már a bérek mértékét, a szakmai munka mennyiségét és minőségét, valamint az üzemeltetett épületek fenntartási költségeit erősen befolyásoló elégtelen támogatás (állami és önkormányzati oldalról egyaránt) a közeljövőben óhatatlanul szervezeti változtatásokat is kikényszerít. A 2022. évi költségvetés a fenntartó oldaláról már jelentős létszámfejlesztést tett lehetővé, részben kapcsolódva az ingatlanok és gyűjtemények számának szintén fenntartói, valamint kormányzati szándékú növeléséhez (a Barna György-gyűjtemény és az egykori Lézerpont Stúdió Kft. épületének megvásárlása, valamint az Új Képtár építése és a Fakonzerváló Csarnok Restaurátor Műhelyé alakítása, fejlesztése). Ennek a növekedésnek a hosszú távú biztosítását a jelenleg is súlyosbodó világgazdasági válság kezdi ellehetleníteni.

A Görgey úti Főépület, egykori pártház, önmagában is komoly műszaki fejlesztést igényelne (homlokzat felújítás, nyílászárók korszerűbbre cserélése, fűtés-korszerűsítés stb.), a rövid távú cél mégis az, hogy egy öt állandó kiállítással rendelkező és időszaki kiállítások befogadására is alkalmas nagy látogatóközponttá válhasson. A fenntartó Miskolc MJV

Önkormányzata a Herman Ottó Múzeum központi épületének fejlesztésére, új múzeumi szárny megépítésére és abban új állandó kiállítások létrehozására egy 2016 óta folyamatban lévő Széchenyi 2020-as európai uniós támogatással rendelkezik. A projekt keretében a sikeres közbeszerzés lebonyolítására fenntartói részről 2019. év végén került sor. A fejlesztés költségoldalát a Magyar Kormány a 2020. december 31-ei 2064/2020. (XII.31.) kormányhatározattal további 271 millió forinttal egészítette ki, így az építkezés 2021 márciusában elkezdődött.

A Herman Ottó Múzeum depozitóriumában közel félmillió, egyedileg nyilvántartott műtárgy található. A legnagyobb gyűjtemény a régészeti, amelynek kiemelkedő egységeit az őskor első tárgyi emlékei, a neolitikum bükki és bodrogkeresztúri kultúrájának leletei, a népvándorlaskor és a honfoglalás korának reprezentatív művészeti alkotásai jelentik. A múzeum ásványtára őrzi a Kárpát-medence legteljesebb hazai kőzet- és ásványkollekcióját. A képzőművészeti gyűjtemény jelentőségét – az itt lévő műalkotások nagy számán túl – elsősorban az bizonyítja, hogy a magyar nemzeti festészet valamennyi kiemelkedő művészenek remekét tartalmazza, s ezek segítségével Mátyókitól Moholy Nagyig bemutatható nemzeti festészetünk. A történeti gyűjtemény gazdag ipartörténeti emléksanyagot tartalmaz, s ehhez közel félmillió lapterjedelmű adattár csatlakozik a 14. századtól napjainkig terjedő írásos emlékekkel. A néprajzi gyűjtemény nemzetközileg is számontartott része a matyóság és a palóc népcsoport népművészeti anyaga. A Herman Ottó Múzeumban található az egyik legnagyobb vidéki numizmatikai–falerisztikai gyűjtemény.

Ezen reprezentatív gyűjtemények miatt kiemelt stratégiai feladat a raktározás helyzetének folyamatos javítása. A Tímármalom utca 12. szám alatti volt iskolaépület múzeumi raktár- és kutatóbázissá való átépítése 2018 végén valósult meg. A raktárhelyiségek berendezésének, a gördülő és rögzített Salgó-Dexion polcrendszereknek a megvásárlása és a beépítése 2020 decemberében lezajlott.

A folyamatosan, nagymennyiségben beáramló régészeti leletanyag jövőbeni elhelyezése azonban arra készíti a múzeumvezetést, hogy a következő öt éven belül színtráépítéssel növelje az épület kapacitását a maximumig. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor egy új régészeti kutatóhely, illetve állandó kiállítás is helyet fog kapni az épületkomplexumban. Ennek első lépéseként 2022-ben az intézmény a Magyar Génius Programban új állandó kiállítás, régészeti látványtár megvalósítására nyert támogatást, amelynek eredményeként 2023-ban „Föld alól, az Avas elé / A miskolci múzeum kinyíló régészeti látvány(rak)tára” címmel régészeti látványraktár és kultúrtörténeti bemutatóhely kerül megvalósításra a Herman Ottó Múzeum gyűjteményéből, a múzeum raktárbázisán.

A múzeum legalapvetőbb egysége a gyűjtemény. Közvetve vagy közvetlenül minden feladat erre szerveződik, minden munkatárs azért dolgozik, hogy a gyűjtemények műtárgyait, a bennük rejlő értéket, a hozzájuk kapcsolódó emlékeket minél hosszabb ideig megőrizze az utókornak, illetve folyamatosan bemutathassák a múzeumba érkező látogatók számára.

A digitalizálás, amely megkönnyíti a nyilvántartást és nem utolsósorban hozzájárul a gyűjteményi anyag hosszabb távú megőrzéséhez is, a múzeum jövőjének kiemelten fontos része. Ehhez természetesen a biztonságos adattárolás problémáját is meg kell oldaniuk. A múzeum Digitalizálási Stratégiájának fő célkitűzése a minél nagyobb darabszámú, lehetőleg teljes gyűjtemények online hozzáférhetőségének biztosítása. Ennek érdekében a

Múzeum-Digitár nemzetközi rendszeréhez csatlakoztak, és évek óta folyamatosan zajlik a digitális gyűjteményi adatbázisok Digitárba való betöltése, online publikációja.

2019-ben előkészítették egy újabb publikálási felülethez, a Magyar Nemzeti Múzeum OM-MIK „MuseuMap” aggregációs portáljához való csatlakozásukat is. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiában, a Múzeum-Digitár rendszeren keresztül, a Magyar Nemzeti Múzeummal és a Szépművészeti Múzeummal közös pilot-projektben 400 műtárgy nagy felbontású fotóját és metaadatait készítették elő publikálásra. Kísérleti jelleggel a 3D szkennelésbe is bekapcsolódtak, 10 műtárgy feldolgozásával, a múzeum a Forum Hungaricum együttműködési hálózatának is tagja, melynek keretében a digitális tárgyfotózás és szkennelés feladatkörében közfoglalkoztatott munkatársakat alkalmaz.

A város kulturális életében a múzeum legközelebbi partnerei a közgyűjtemények. Kutatási, tudományos kérdésekben a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára, és a Miskolci Egyetem több intézete és tanszéke a szövetségesük. A Herman Ottó Múzeum és a Miskolci Galéria is hagyományosan erős, sokrétű, intenzív nemzetközi kapcsolatrendszert ápol időről-időre változó irányokkal és területi hangsúlyokkal. Jelentős nemzetközi projekt a SMART Museum fejlesztés, amelyben szlovák és ukrán partnerekkel van kapcsolatban.

A látogatók igényeinek mind teljesebb körű kielégítése érdekében 2021 végén megnyitotta Grafit néven a Múzeumi boltot a Miskolci Galéria egyik Rákóczi utcai helyiségében. Megnyitása óta meghatározó színfoltja lett a városnak, mind nagyobb érdeklődésre tartanak számot az itt kapható, a múzeum profiljához, gyűjteményeihez illeszkedő ajándéktárgyak.

Papszeri „Öreg” Kiállítóépület

A Borsod-Miskolczi Múzeum itt kezdte meg működését, amikor is a városvezetés 1899-ben a régi Papszer utcai iskolaépület földszintjén hat termet biztosított számára. 1902-ben nyílt meg az első kiállítása, majd már jogutódként a Herman Ottó Múzeum 1973-ig működött itt. A Múzeum állandó (köztük helytörténeti) kiállításain túl számos időszakos tárlatnak adott helyett, amelyek közül az „Elit alakulat” 2014-ben elnyerte az Év Kiállítása elismerést.

A Papszeri kiállítóépület, mely Miskolc legrégebben emelt középülete (1560 körül) és a Herman Ottó Múzeum legnagyobb alapterületű kiállítóhelye, műszaki állapota miatt 2019. március 31-től zárva tart. Az újra nyitáshoz teljes körű renoválás szükséges, melynek forrásigénye minimálisan nettó 4 milliárd forint. A fenntartó részéről a kezdeményező tárgyalások folyamatosak, a múzeum részéről a részletes szakmai koncepció rendelkezésre áll.

Hosszú távú cél a Miskolc Múzeum megteremtése: a Herman Ottó Múzeum „Papszer” Kiállítóépületének fejlesztésével egy új arculatú, belvárosi, többfunkciós kulturális-turisztikai gyűjtőpont létrehozása. A „Papszer” több mint múzeum: turisztikai attrakció, közösségi tér, találkozási hely, épített és egyházi örökség, szellemi műhely. Ennek megvalósítása során létrejönne Miskolc „kulturális személyi igazolványa”, a Miskolc Múzeum, amely az ide látogatóknak kép a városról, az itt élőknek tükör önmagukról.

Színészmúzeum – Thália-ház

A Déryné utcai épületegyüttesben – ahol 1823-tól 1843-ig Magyarország első magyar nyelvű kőszínháza állt – található a Színháztörténeti- és Színészmúzeum, amely a színház múltját, művészeinek életpályáját dokumentálja és mutatja be a közönségnek a

vándorszínészet korától napjainkig. A múzeum gondolata Gyarmathy Ferenc színművészen fogalmazódott meg, és 1996 őszén nyitotta meg kapuit a felújított klasszicista épületben. A múzeum a miskolci színjátszás két évszázados történetét, a színház múltját, művészeinek életpályáját dokumentálja és mutatja be a közönségnek a vándorszínészet korától napjainkig.

„Pannon-tenger Múzeum” kiállítóépület

A „Pannon-tenger Múzeum” a több mint 120 éves múzeumtörténet egyik legsikeresebb kiállítóépülete és kiállítás-együttese a Herman Ottó Múzeum központi épülete előtt.

Háromból kettő interaktív tárlat, melyek közül egy a világhírű bükkábrányi ősfák korát, a miocént, míg a másik a Kárpát-medence egyedülállóan gazdag ásványvilágát mutatja be. A jelenleg legnépszerűbb látványosság a Dinók Földjén – MezoZOOikum című kiállítás.

A „Pannon-tenger Múzeum” 2013 óta következetesen képviselt és fenntartható fejlesztési iránya közvetlenül segíti a megnyitásával egy időben alapított Földtörténeti és Természetrajzi Tár gyűjteményeinek minőségi gyarapítását is. A kiállítóépület – és általában a múzeumi főépület – fejlesztését rendkívül hátrányosan érinti az elegendő számú ingyenes személyautó- és buszparkolóhelyek hiánya.

Új Képtár

Az új épületszárnyban 2023 áprilisában nyíló Új Képtár állandó kiállításai legalább 10 évig kiemelt, határokon túl is hirdethető és érdeklődésre számot tartó, többnyelvű attrakciói lesznek a múzeumnak és a városnak egyaránt.

A projektben létrejövő kulturális és turisztikai látványosság a Herman Ottó Múzeum meglévő kiállítási és látogatófogadási rendszeréhez szervesen kapcsolódva, azt bővítve és továbbfejlesztve valósul meg. Az attrakció alapját a múzeumba került, jelentős eszmei és forgalmi értékű, egyedi összetételű, a nemzeti kultúra egésze számára kiemelt jelentőségű képzőművészeti gyűjtemények adják: a magyar nemzeti festészet remekeit magukba foglaló magángyűjtemények és a múzeum tervszerű gyűjtésének eredményeként létrejött városkép-kollekció.

A létrejövő attrakció alapkinálati eleme két állandó kiállítás: Képtár (Kövesi István és Petró Sándor gyűjteményeinek egyesítésével) és Miskolc anno (a Herman Ottó Múzeum városkép-kollekciója).

A kiállítóterek mellett látogatói fogadóterek és kiszolgáló egységek létesülnek, Múzeumi Bolttal és Kávézóval. Mindezek hozzájárulnak ahhoz, hogy a látogatók több időt töltsenek a múzeum falai között, és máskor is visszatérjenek.

Folk Komplex – Néprajzi Kincsestár

Az egykori Lézerpont épület jelenlegi állapotában még nem alkalmas arra, hogy állandó nyitva-tartással múzeumként működjön. Teljes felújításra, belső átrendezésre lesz szükség. A gyűjtemények tárgyai tizenöt éve változatlanul kiállításban vannak, ezért „pihentetésük”, tisztításuk, restaurálásuk nem várhat sokáig. A Kárpát-medence népviseletei című tárlatban 280 db eredeti népviselet látható, közülük 173 db életnagyságú bábukra öltöztetve szerepel. Kalotaszeg, Székelyföld, Sárköz, Kalocsa és más, gazdag népművészetükről híres tájegységek mellett a legszebb darabok a matyó népművészetet képviselik. Az Eltűnő kismesterségek című kiállításban 11 kézműves mesterség és falusi kisipar élethűen berendezett műhelyeit, üzleteit járhatják körbe a látogatók. A népviseleteket a gyűjtő, Barna György (1947–2015) még életében Miskolc városának ajándékozta. A kismesterségek tárgyait a város az épülettel együtt 2022-ben vásárolta meg. A tervek szerint Folk Komplex – Néprajzi Kincsestár néven fog újra indulni, ám ehhez az épület teljes felújítása, sok év restauratori és gyűjteményi munka lesz szükséges. A végső cél, hogy a lakótelep

közepén egy nemzetközi színvonalú néprajzi központot hozzon létre a Herman Ottó Múzeum, értékes és izgalmas kiállításokkal, népzenei koncertekkel, táncházakkal, látogatható tanulmányi raktárral, szabadon kutatható digitalizált gyűjteményekkel, múzeumi bolttal, kávézóval, közösségi terekkel.

Herman Ottó Emlékház (Pele-lak, Miskolc-Lillafüred)

Herman Ottó, „az utolsó magyar polihisztor” kultusza halálának napjától jelen van a magyar tudományos- és közéletben. A múzeum névadójának emlékét ápolni a feladaton túl lehetőséget is jelent. 1951 óta gondozzák Lillafüreden a tudós és felesége egykori nyaralóját, a „Pele-lakot” (Miskolc-Lillafüred, Erzsébet sétány 33.). A kiállítóhely feladata kezdetől a múzeumi névadó emlékének ápolása volt, melyet az elmúlt 60 év során az intézmény az adott kor igényeinek megfelelően, de különböző módon valósított meg.

2022-ben új kiállítás nyílt, melynek címe „Vendégségben Herman Ottónál”. Az új állandó kiállítás megvalósítására 2021-ben elnyert támogatásból (Kubinyi Ágoston Program) került sor. A jelenlegi koncepció szerint Herman Ottó és felesége, Borosnyay Kamilla egykori nyaralójában, a Pele-házban maga a házaspár fogadja a látogatót. Az emlékházak szokásos életrajzi megközelítéséből kilépve, a hangulatos nyaraló mindennapjait és a felfedezésre váró természeti csodákat mutatja be a kiállítás.

Ezen túlmenően a Múzeum hosszú távú tervei között szerepel az épület korszerűsítése, a kert Herman Ottó korabeli rekonstrukciója, illetve a gondnoki lakás fogadóközponttá alakítása. A fenntartó a terveket beemelte a Lillafüred megújítására összeállított egészségügyi fejlesztési koncepcióba is.

Feledy-ház

A Deák Ferenc téren található Feledy-házban látogatható Feledy Gyula, grafikusművész munkásságát bemutató állandó kiállítás. Feledy Gyula, a Miskolcon alkotó – Sajószentpéterről származó – Kossuth-díjas művész főleg a sokszorosító grafikai munkásságával korszakalkotó eredményeket ért el. Emellett meghatározó szerepe volt a város képzőművészeti életének II. világháborút követő megújításában, felvirágoztatásában, amellyel Miskolc városa kiemelkedő szerepre tett szert a korszak művészettörténetében. A Feledy-házban berendezett kiállítása ezekből a munkákból ad egy reprezentatív összképet a látogató számára. A kiállítás 1988 óta várja a grafikák rajongóit.

Emellett kiemelt feladat a helyi művészek, a városban élő, rajztanításban kiemelkedő szerepet vállaló rajztanárok bemutatása, illetve az elhunyt művészek emlékének ápolása. Ebben segíti az intézmény munkáját a Múzsák Kertje Alapítvány is, amelyet a városban élt képző- és fotóművészek, irodalom, illetve zene terén jelentős eredményeket elérő művészek emlékének gondozására hívott életre a város kulturális életében meghatározó szerepet játszó művészek és szervezetek köre.

A Feledy-ház kiemelt bázisa a civil szervezetekkel való együttműködésnek, illetve meghatározó közösségi helyszín is. Cél, hogy a Feledy-házban már hosszú évek óta jól működő civil kulturális és intézményi kiállítások egy új, egyedi arculatú, markánsan „miskolci”, és a művészeti élethez szorosan kapcsolódó civil közösségi színtérré alakuljanak át.

Petró-ház

A Hunyadi u. 12. számú házban lakott Petró Sándor, a híres orvos, aki képgyűjteményét Miskolcnak adományozta. Volt lakóházában működik a Miskolci Galéria egyik intézménye, a Petró-ház néven ismert kiállítóhely, mely 1998-tól Szalay-gyűjtemény néven a Szalay Lajos rajzaiból rendezett állandó kiállításnak ad helyet. Itt található az a képzőművészeti könyvtár is, amely a Miskolci Galéria profiljához igazodva, a II. világháborút követő időszak művészeti életére alapozva jött létre. Hosszú távú cél, a Belváros szívében egy

speciális küldetésű, nemzetközi jelentőségű képzőművészeti szellemi központ létrehozása.

Alkotóház

A Miskolci Galéria Alkotóháza (Művésztelep) a belvároshoz közeli villanegyedben található. A századforduló után épült eklektikus stílusú épület miskolci képzőművészeti életben játszott szerepének története több mint száz évre tekint vissza. Ekkor fedezte fel Meilinger Dezső (1892–1960) miskolci festőművész a korábban szanatóriumként, majd hadikórházként működő, akkor már hosszú ideje üresen álló épületet, és Nyitray Dániel (1890–1971) szobrászművésszel közösen itt alapították meg a szabadiskolát. Nem sokkal később ide költözött a Képzőművészeti Főiskola művésztelepe is Nagybányáról. Ettől kezdve a Művésztelep egészen 1950-ig működött. Rendszeresen jártak ide a Főiskola hallgatói, és mellettük a fiatal miskolci művészet iránt érdeklődő diákokat is segítették a főiskolára való felkészülésben. Így megfordult itt Szalay Lajos is, akit Benkhard mellett Muhits Sándor is tanított.

A történelem viharai azonban nem kímélték a várost és a művésztelepet sem. Az 1950-es évektől a városba költöző művészek fiatal generációja szorgalmazására az alkotóház ismét a művészeti élet középpontjába került. Ettől kezdődően 1975-ig a miskolci képzőművészek műtermes lakásainak és egy kollektív műteremnek a Grafikai Műhelynek adott otthont.

1980-ban felújították az Alkotóház épületét és 1984-ben ismét megindult a művésztelepi munka hazai és nemzetközi kapcsolatokra építve. Ezen művésztelepi munkák során hagyománnyá vált, hogy a művészek a műhelyben töltött alkotói lehetőségért cserébe egy-egy munkát ajándékoztak a Galériának. A későbbi évtizedekben épp ez a gyűjtemény vált a Miskolci Galéria gyűjtési koncepciójának kiindulópontjává. Így már az 1980-as évek végére gazdag grafikai gyűjteménye keletkezett az intézménynek, amely az 1990-es évek elejére lehetővé tette, hogy a Galéria mint városi múzeum működjön tovább.

A speciálisan a sokszorosított grafikára épülő gyűjtemény révén 1995-ben országos gyűjtőkörű szakmúzeumként jegyezte be a minisztérium a múzeumok sorába a Miskolci Galériát.

A grafikai műhelyek mellett festők és szobrászok munkájához is alkalmas műtermek vannak, melyek akár egyéni alkotók, akár alkotócsoporthoz számára is bérelhetők. A házban lévő felújított vendégszobák is a kényelmes alkotómunkát szolgálják. Visszatérő programok az évközben zajló tehetség gondozó rajz-előkészítő és a kéthetes Nyári Képzőművészeti Szabadiskola.

Hosszú távú cél egy egyedi, markáns kulturális és művészeti arculatot megjelenítő műterem-szálláshely létrehozása. Célközönsége speciális, ám nemzetközi szintű: a Miskolcra érkező művészek számára, és a Miskolcra csábítandó képzőművészek, modern alkotók számára létrehozni egy meglévő értéken alapuló új, kreatív és innovatív művészeti teret. A műhelyek és az épület a magyar grafikátörténet emblematisztikus helyszíne, a hazai művészettörténet „védett helye”: kiemelt cél a grafikai műhely, nyitott műterem funkciók fejlesztése, szimpóziumok, továbbképzések tartása. Egy nemzetközi rezidens program beindítása is cél, melynek keretében külföldi fiatal alkotókat lehetne hívni Miskolcra hosszú távú, akár több hónapos tartózkodásra, amelyen keresztül lehetőség lenne csatlakozni az ún. „resArtis” programhoz, ami a legnagyobb, egész világot behálózó művészeti rezidens hálózat.

Miskolci Galéria – Rákóczi-ház

A Miskolci Galéria intézményegységei közül napjaink igényeit kielégítő kiállítás befogadására alkalmas kiállítóterrel mára már csak a Rákóczi-ház rendelkezik. A Miskolci Galéria

kiállításainak fő profilja a kortárs és sokszorosított grafika helyi és országos eredményeinek, legújabb irányzatainak folyamatos bemutatása a látogatók számára.

Egyelőre nem lehet azonnali cél, hogy a kortárs művészet bázisát múzeumi tárlatok bemutatására is használják, de mivel a múzeumi kiállítások és rendezvények bevételei nagyságrendekkel többet tesznek hozzá a jegybevételekhez, hosszabb távon, amennyiben nem orvosolható másképpen az időszaki kiállítóterek hiánya, és a költségvetési támogatás is az elmúlt négy év tendenciája szerint csökken, a Rákóczi-ház esetében részleges funkcióváltást kell végrehajtani.⁸

2.1.3 Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

„Miskolc város hivatásos szimfonikus zenekara 2023-ban ünnepli megalapításának 60. évfordulóját. A közel 80 fő, profi zenészből álló együttes a régió egyetlen professzionális nagyzenekaraként a szimfonikus zene jelenlétének egyetlen helybeli biztosítója, a város kulturális életének meghatározó szereplője. Tagjai valamennyien magasan képzett és elismert zeneművészek.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar közvetett múltja 1869-ig, a helybeli Zenekedvelők Egyesületének megalakulásáig nyúlik vissza. Hivatalos formában 1893-tól létezett a Vasgyári Szimfonikus Zenekar: az együttes az ország legjobb és legrégebbi munkászenekarának volt tekinthető. Majd 1921-ben alakult meg a Miskolci Filharmóniai Társaság, amely a húszas évtized végéig működött, s olykor a 13. gyalogezred zenekara egészítette ki. A két háború között leginkább az utóbbi együttes biztosította a szimfonikus zene folyamatos jelenlétét a városban. A Vasgyári Szimfonikus Zenekar nem sokkal a Miskolci Szimfonikus Zenekar 1963 őszi megalakulását követően szűnt meg.”⁹

A zenekar több saját szervezésű bérlettel kínálja a klasszikus zenei repertoárt. Bérletsorozatain kívül megannyi egyedi és állandó koncerttel is jelen van Miskolc kulturális életében az együttes: pl. a karácsonyi ünnepi hangverseny a Városháza épületében, az újrólévi hangversenysorozat a Miskolci Nemzeti Színházban, a Szinva-teraszon lezajló Aperitif koncertek a városbéli közönség legszélesebb rétegeit szólítják meg, a Zene világnapjához kötődő hangverseny a Miskolci Egyetem Díszaulájában, vagy az edelényi kastélyban rendezett koncertjeik, valamint a Filmfónia produkció a Sportcsarnokban szintén nagy sikert aratott.

Az együttes meghatározó törekvése olyan utak megtalálása, amelyek révén közvetlenül megszólíthatja az ifjúságot, és képes kinevelni a jövő hangverseny-látogató közönségét. Ez úgy valósulhat meg, ha egészen a kisgyermekkortól kezdve, kifejezetten korosztályokra szabott élményt kínál hallgatósága számára. A zenekar sorozatai célcsoportként teljes mértékben lefedik a 18 év alattiak korosztályát: Ciróka babakoncertek (0-3 éves korig), Játsszunk zenét a Szimfonikusokkal! (óvodás és kisiskolás korosztály), Filharmóniával együttműködésben létrejövő ifjúsági sorozat és Hang-ár koncertek (felső tagozatos és középiskolás tanulók), Hangszerező című interaktív hangszerbemutató, GyereZene című program, a Borsod-Abaúj- Zemplén megyei Egyetemi és Oktató Kórház Gyermekrehabilitációs Osztály lakóinak.

⁸ A Herman Ottó Múzeum által 2021.11.29-én küldött „A Herman Ottó Múzeum szerepe Miskolc kulturális és turisztikai stratégiájában 2020–2030” című dokumentum, valamint a 2022.08.17-én és 24-én megküldött leírás.

⁹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/miskolci-szimfonikus-zenekar>, Letöltés: 2022.08.05.

A fiatalokat nemcsak a közönség oldaláról, hanem a saját szakmáján belül is figyelemmel kíséri, a pályakezdő művészek pályára lépését és szakmai fejlődését segíti. Aktívan együttműködik a zenei és egyéb művészkepző intézményekkel.

Minden, magára valamit is adó professzionális zenekarnak, törekednie kell a budapesti, valamint a külföldi jelenlétének növelésére. Az együttes évente több alkalommal megjelenik Budapesten. A határokon túl igyekszik a magyar kultúrát népszerűsíteni, hozzájárulva a magyar kulturális külpolitika célkitűzéseinek megvalósításához. Folyamatosan ápolja és fejleszti a nemzetközi szakmai-művészi kapcsolatrendszerét, hogy továbbra is olyan rangos felkérésekhez jusson, mint az elmúlt évek együttműködése a Milánói Scala balett-társulatával vagy a Théâtre des Champs-Élysées-ben tartott Mozart-est. 2016 őszétől minden évben voltak külföldi fellépéseik: pl. szimpóziumok, továbbképzések, Párizs, és Milánó (2016), Nottingham és Athén (2017), Párizs (2018), Ravenna (2019), Perugia (2021). Azzal, hogy a Művészetek Háza üzemeltetése a zenekartól a Miskolci Kulturális Központ-hoz került, az együttes elvesztette állandó koncerttermét is, ami nyilvánvalóan megnehezíti a próbák, koncertek szervezését, lebonyolítását. A Művészetek Háza elvesztése nyomán a Zenekarnak nincs saját jegypénztára sem. Tulajdonképpen a városlakók számára nincs jelen a szorosán vett belvárosban. Ez nem azért probléma, mert csak értékesítési jutalék mellett tud jegyeket eladni, de nincs lehetősége a közönséggel közvetlenül kapcsolatot tartani, ebből a szempontból kiszolgáltatott helyzetben van.

A zenekar legnagyobb és hosszú távú problémája a megfelelő zenész utánpótlás biztosítása. Ez egy rendkívül összetett folyamat, melynek megoldására nem elegendők a zenekar eszközei. Az alap-, közép- és leginkább a felsőfokú zenei képzésben rejlenek a problémák. Gyakorlatilag ma az figyelhető meg, hogy a helyi zenei felsőoktatásból is nagy számban egyszerűen eltűnnek a diákok, így a zenei együttesek minőségi utánpótlása bizonyos hangszercsoportok esetében komoly nehézségbe ütközik. A próbajátékokra kevés a jelentkező vagy a jelentkezők minősége nem megfelelő. A fölvetett fiatalok között nagy a fluktuáció. Az alacsony finanszírozás közvetlen összefüggésben van a hangversenyélet minőségével is (vendégművészek színvonala, a jogdíjas repertoár stb.).¹⁰

Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft.

„A Csodamalom Bábszínház Miskolc MJV Önkormányzatának gyermekszínháza. Működését 1986-ban amatőr csoportként kezdte meg, 1992-től hivatásos színházként működik, idén ünnepli fennállásának 30. évfordulóját. Fennállása óta a klasszikus meseirodalom darabjai mellett magyar népmeséket és kortárs hazai, illetve külföldi szerzők műveit játszotta és játssza a társulat, a bábos szakma legkiválóbb rendezőinek, tervezőinek irányítása mellett.

A Bábszínház évente több mint 300 előadást tart, körülbelül 35 000 néző előtt. Az évad bemutatói mellett műsoron vannak az előző évadok sikerdarabjai, illetve néhány korábbi előadás felújított változata is: a korábbi értékek megőrzése ugyanolyan fontos, mint a kortárs bábművészet stíluseszközeit alkalmazó előadások színrevitele. Hétköznapi szervezett óvodás és iskolás csoportoknak játszik, rugalmas bérletkínálattal (a pedagógusok az évad kínálatából három előadást választhatnak), hétvégén pedig a miskolci családoknak. A színház kamaraterme a Tulipán Gábor Kamaraterem nevet viseli – ily módon állítva emléket néhai kollégájuknak és igazgatójuknak. Itt minden hónap első szombatján a bölcsődés korosztály számára tartanak előadást. Kiegészítő programként kézműves játszóházi foglalkozásokat is szerveznek, illetve befogadószínházként is működik: többnyire a

¹⁰ A Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. által 2021.11.19-én küldött „Miskolci Szimfonikus Zenekar 2022-2032” című dokumentum, valamint a 2022.08.17-én megküldött leírás.

kőszínházon kívüli bábos társulatokat látják vendégül. A megye kultúrházaiban, iskoláiban tájéladásokat tartanak, és sok fővárosi, illetve más vidéki város színpadján is gyakran fellépnek. Átütő sikert aratott a Lázár Ervin programban történő részvételük.”¹¹

„A társulat rendszeresen részt vesz fesztiválok is: fellépett az együttes többek között a pécsi Bóbita felnőtt fesztiválon, az UNIMA budapesti világtalálkozóján, budapesti Mesterségek ünnepén, a diósgyőri nemzetközi Kaláka Folkfesztiválon, valamint a 2006-os, 2007-es ungvári Interlyalka Nemzetközi Bábfesztiválon, ahol a fesztivál közönségdíját nyerte el a társulat. 2008. szeptember 28-án Miskolc város sikerrel mutatkozott be a Művészetek Palotája Hetedhét ország sorozatában *A négy kópé meséi* című darabbal, mely a reneszánsz év jegyében jött létre.”¹²

„Borsod-Abaúj-Zemplén megye négy tankerületében első és második osztályos iskolások számára játszott előadásaik: Lúdas Matyi, Mazsola, A kiskakas gyémánt félkrajcárja. A Bábszínház elkötelezett a magyar bábművészet elismert alkotóinak, tervezőinek, zeneszerzőinek, illetve a fiatal bábrendező-generáció felkészült és szakmai tapasztalattal rendelkező alkotóinak foglalkoztatása mellett. Szorgalmazza az élőszínházi és a bábszínházi kifejezőmódot ötvöző, műfaji változatosságot képviselő, minőségi produkciók létrehozását. A meghívott művészek egyszersmind a társulat számára a szakmai fejlődés, továbbképzés lehetőségét is biztosítják.

Nagy figyelmet fordít a minőségi bábjátszást képviselő társulatok bemutatására, 2020-ban került megrendezésre a Független Bábosok Találkozója, immár hetedik alkalommal, ahol felvidéki társulatokat láttak vendégül.”¹³

CINE-MIS Nonprofit Kft.

MMJV Önkormányzatának Közgyűlése 1994-ben hozta létre a CINE-MIS Moziüzemi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaságot, melynek elsődleges feladata a város tulajdonában lévő mozitermek üzemeltetése, és ehhez kapcsolódó kulturális programok szervezése.

„A társaság fő tevékenységi körei:

- Filmvetítés: az Uránia és Béke moziterem üzemeltetése; a mozitermekben az üzemeltetésre kijelölt napokon meghatározott időben nyilvános belépőjegyű előadások megtartása; filmvetítés, jegykezelés, előadások alatti ügyelet tartása; a pénztár meghatározott nyitvatartási idején belül jegyértékesítés; a műsorösszeállítás során a termekre vonatkozó rendeletben foglalt és szerződéses kötelezettségek figyelembevétele (Art-mozi rendelet, Europa Cinemas követelményrendszer); a filmekre vonatkozó korhatárszabályok betartása.
- Fesztivál- és rendezvényszervezés: a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál és egyéb filmes események (közönségtalálkozók, filmnapok, iskolai vetítések, konferenciák) szervezése, anyagi alapjainak megteremtése pályázatok és egyéb támogatások segítségével.”¹⁴

A CINE-MIS Nonprofit Kft. által üzemeltetett Uránia (140 fős) és Béke (70 fős) Art Mozi-termek a Nemzeti Filmirodánál regisztrált art mozitermekként vannak nyilvántartva, 2007. január 1-től visszamenőlegesen nyertek felvételt az Europa Cinemas mozi

¹¹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/csodamalom-babszinhasz> Letöltés: 2022.08.05.

¹² <https://www.csodamalom.com/a-csodamalom-tortenete> Letöltés: 2022.08.05.

¹³ [https://www.csodamalom.com/közérdekű-adatok/](https://www.csodamalom.com/kozzérdekű-adatok/) 2020. közhasznúsági melléklet; Letöltés: 2022.08.05.

¹⁴ A Cine-Mis Nonprofit Kft. Szervezeti és Működési Szabályzata II. fejezet 3-4. pont

hálózatba, mely az Európai Unió art mozi támogatási rendszere. A mozitermek teljesítik az Europa Cinemas mozihálózat tagságából adódó nemzetközi követelményrendszerben foglaltakat. A cég a saját bevételei növelésére mindent megtesz és igyekszik kiegészítő pályázati forrásokat igénybe venni. A bevételek növelésének több tényező szab határt.

Az üzemeltetett mozitermeknek meg kell felelniük az „art” mozivá minősítés feltételeiről szóló rendeletben¹⁵ meghatározott követelményeknek, mely alapján a mozi összes műsorának minimum 50%-ában, naptári naponként a fő műsoridőként meghatározott 14 és 22 óra közötti időtartamban kötelező magyar, európai, vagy egyéb art besorolással rendelkező filmalkotásokat vetítenie. A cég éves szinten összes előadásainak 70%-ában vetít „art” filmeket.

Minden megjelenő magyar és art besorolású filmet műsorra tűznek, ezzel igyekeznek a magas művészi színvonalú rétegfilmek iránti érdeklődést kielégíteni. Fejlesztani kívánták részvételüket az iskolai médiaoktatás területén is, rendszeresen megkeresik a helyi iskolákat a tananyaghoz kapcsolható filmeket tartalmazó ajánlataikkal. Kiemelt fontosságúnak tartják, hogy a tanulóifjúság megismerhesse és mozikörülmények között láthassa a magyar történelmi tárgyú és irodalmi alkotásokhoz kapcsolódó filmeket. Sajnos a fiatalok filmnézési szokása spontán módon az internethez és a multiplexek filmkínálatához igazodik, de szeretnének ezen változtatni.

Évről-évre megvalósuló programjaik pl. Európai Panoráma, Miskolci Filmklub vetítései, ünnepnapok alkalmából tartott vetítések, Vertigo Filmhét, Európai Vígjátékok hete, sikertörténetek a mozivásznon, Mozinet Filmnapok, Európai Art Mozi Nap.

A város kiemelt nagyrendezvénye a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál, melyet közel két évtizede szervez és rendez meg a CINE-MIS Nonprofit Kft. Miskolc szívében. A CineFest mára Magyarország egyik legismertebb filmes eseményévé vált, melyet a hazai és nemzetközi szakma kiemelt érdeklődéssel kísér. A fesztivál négy versenykategóriája: nemzetközi nagyjátékfilm, nemzetközi kisjátékfilm, nemzetközi dokumentumfilm (CineDocs) és a pályakezdő magyar filmalkotókat díjazó CineNewWave (Új hullám) szekció. A rendezvény ideje alatt a versenyprogram vetítésein rendszeresen több mint száz magyarországi premier kerül bemutatásra, és a vetítési programokat minden évben számos filmes szakmai program kíséri. A versenyző filmeket nemzetközi zsűri értékeli, de Magyarországon egyedülállóan csak a CineFesten működik nemzetközi ökömenikus zsűri, CICAÉ (Art Mozisok Nemzetközi Szövetsége) és FIPRESCI (Filmkritikusok Nemzetközi Szövetsége) zsűri.

A CineFest évek óta két különdíjat ítél oda: az Életműdíjat és az Európai Mozi Nagykövetek díjat olyan művészeknek, akik pályafutásuk során a filmművészet valamely területén kiemelkedő művészi jelentőségű alkotói munkát végeztek. Az elmúlt években ezért a CineFest meghívására Miskolcra látogatott többek között Claudia Cardinale, Juliette Binoche, Zsigmond Vilmos, Jiří Menzel, Magda Vášáryová, Agnieszka Holland, Slawomir Idziak, Bille Augustust, Szabó István, Jancsó Miklós, Makk Károly, George Lazenby, Franco Nero, Vanessa Redgrave, de a filmjeik magyarországi premierjein személyesen vett részt – a teljesség igénye nélkül Colin Trevorrow, Behn Zeitlin, Peter Strickland, Kevin Macdonald, vagy Francesca Eastwood és számos magyar filmes alkotó is.¹⁶

¹⁵ 78/2013. (XII. 16.) EMMI rendelet az „art” mozivá minősítés feltételeiről

¹⁶ A Cine-Mis Nonprofit Kft. által 2022.08.15-én megküldött leírás.

Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata 2011-ben alapította meg a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságot. A Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. szakmai működését a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény szabályozza, amely szerint az állam által is támogatott közfeladatot lát el.

A nonprofit gazdasági társaság – a az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi XLXXV. törvény szerinti – közhasznú cél megvalósítását teljesíti, azaz olyan kiemelkedő kulturális tevékenységet, valamint kulturális örökség megővését végzi közfeladatként, melyről a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szerint a helyi önkormányzatnak kell gondoskodnia.

Miskolc önkormányzatának mint megyei jogú városnak a jogszabályban meghatározott közművelődési alapszolgáltatások teljes körét meg kell szerveznie, melyről a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. gondoskodik. Közművelődési alapszolgáltatások a következők:

- művelődő közösségek létrejöttének elősegítése, működésük támogatása, fejlődésük segítése, a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítása,
- a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése,
- az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása,
- a hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítása,
- az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítása,
- a tehetséggondozás és -fejlesztés feltételeinek biztosítása, valamint
- a kulturális alapú gazdaságfejlesztés.

Közművelődési feladatain túl az MKK Nonprofit Kft. szervezi a város ünnepi megemlékezéseit és városi rendezvényeket, fesztiválokat rendez. Tevékenységét kilenc telephelyen, illetve az egész városra kiterjedően végzi.

Ifjúsági Ház (3531 Miskolc, Győri kapu 27/A.)

Táncművészeti, felnőttképzési és rendezvényszervezői központ. A '60-as évek elején épült intézmény Miskolc belvárosához közel, frekvenciált helyen található. Az 1970-es évektől elismert ifjúsági, művészeti programjairól, kiscsoportjaiban, alkotó közösségeiben folyó magas szakmai színvonalú tevékenységéről. Évtizedek óta Miskolc város mozgásművészeti központja. Működteti a KÖDMÖN Formációs Táncegyüttest, a Miskolci Mázsorett Együttest.

Ady Endre Művelődési Ház (3534 Miskolc, Árpád utca 4.)

A Diósgyőri Ady Endre Művelődési Ház épülete színház, illetve koncertteremmel, képzőművészeti kiállítások megrendezésére alkalmas emeleti galériával, valamint egy kisebb konferenciateremmel, két klubhelyiséggel, továbbá egy sportcélú balett-teremmel rendelkezik. Az intézmény előcsarnoka, valamint az épület előtti rendezett parkrész szintén alkalmas közösségi tér funkció betöltésére, közösségi és civil szférát célzó rendezvények szervezésére.

Gárdonyi Géza Művelődési Ház (3508 Miskolc, Sütő János utca 42.)

A jelenleg Gárdonyi Géza Művelődési Házként működő épület 1849-ben épült, a Bárczay család tulajdona volt. A 60-as években már kulturális intézményként működött,

kézművesség, táncház, közösségi programok szervezése kapott itt helyet, jó néhány, később híressé vált pop-rock együttes koncertezett a park színpadán.

Görömbölyi Művelődési Ház (3516 Miskolc, Szolártsik tér 4.)

Az 1998-ban felújított épület hangulatos, családias kertjével, egy nagytermével, két klubtermével és galériájával várja látogatóit. Kertjében két fedett, kb. 20 és 100 főt befogadó pavilonjaival kültéri rendezvényeknek, valamint polgári esküvőknek biztosít igényes helyszínt.

Vasgyári Közösségi Ház (3533 Miskolc, Vasgyári utca 24.)

Az 1930-as években épült, a kohászat főbejáratához közeli, szép parkban található, patinás épület 1945-ig a mindenkori vasgyári igazgató szolgálati háza volt. A későbbiekben bölcsődeként funkcionált egészen 2002-ig, amikor a város döntése alapján közösségi házzá alakították. Az évek során szinte teljes egészében a városi nyugdíjas klubok és szervezetek találkozóhelyévé vált. Szinte a hét minden napján klubfoglalkozások vannak.

Művészetek Háza (3525 Miskolc, Rákóczi utca 5.)

A Művészetek Háza Miskolc egyik legreprezentatívabb kulturális intézménye a belváros szívében. A 2006 szeptemberében megnyílt épület kiváló helyszínt nyújt komoly- és könnyűzenei koncertekhez, táncművészeti és színházi előadásokhoz, kiállításokhoz, irodalmi műsorokhoz és ismeretterjesztő előadásokhoz egyaránt. Ezen kívül konferenciák, partnertalálkozók, sajtótájékoztatók, könyvbemutatók és gálaműsorok kedvelt helyszíne.

A Házat a kezdetektől 2012. december 31-ig a Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. működtette, majd 2013. január 1-től a Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. lett az üzemeltető. A Művészetek Háza Miskolc város közművelődésében elfoglalt helye, szerepe miatt kiemelt figyelmet érdemel.

Befogadó intézményként helyet ad koncerteknek, konferenciáknak, városi, iskolai, egyházi rendezvényeknek, fesztiváloknak, évadzáró rendezvényeknek; a Művészetek Háza Kortárs Galériában pedig lehetőség van kiállítások megtartására. Moziként, art moziként és 3D-s moziként minden nap várja a látogatókat.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar állandó fellépő helye. A zenekar számos klasszikus hangversenyt tartalmazó bérletet bocsát ki minden zenei évadban, izgalmas repertoárral. A Miskolci Szimfonikus Zenekar évente átlagosan 40 napon át veszi igénybe a házat. A koncerteken felül karmesterversenyek, zenei fesztiválok is zajlanak a zenekar szervezésében. A Művészetek Háza adottságainak és felszereltségének köszönhetően a zenekar CD kiadványának felvételei is itt készülnek. A Miskolci Szimfonikus Zenekar kéthetente egy, a Filharmónia pedig havi egy nagykoncertet és évi több ifjúsági koncertet ad a Hangversenyteremben.

A Művészetek Háza programkínálatát minden korosztály igényeihez és ízléséhez igazodva alakítják ki úgy, hogy a legkisebbektől kezdve, az ifjúságon és a középkorosztályon át az idősebbekig mindenki megtalálja a számára kedves szórakozási lehetőséget. Ehhez igazodva minden hónapban egy vagy két alkalommal szerveznek nagyszabású színházi előadást, országos elismertségű színművészek szereplésével.

A MÚÚT című folyóirattal kezdeményezett együttműködésüknek köszönhetően 2022 januárjában, elindítottak több művészeti, kulturális sorozatot is, ezek közül népszerű a (S)ikertörténetek. Helyet ad az évek óta sikeresen működő arTTér programnak.

Ezen kívül a MÜHA otthona a JAZZ Inside Bandnek és a jazz műfajának. A kávézó új, jazz bár hangulatot kapott és hétvégeként élőzenei programokat szolgáltatnak.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata által szervezett programok egy részének szintén a Művészetek Háza ad otthont, valamint népszerű helyszíne a középiskolai szalagavatóknak, gálaműsoroknak, tehetségkutatóknak és tánciskolák bemutatóinak.

Diósgyőri vár (3534 Miskolc, Vár utca 24. hrsz.: 32827/1)

A vár felújításának II. üteme zajlik, így jelenleg zárva tart. Az újjáépítéseknek köszönhetően a vár beépítettsége növekszik, egyre kevesebb a lehetőség szabadtéri programok megtartására és nagyon sok funkció nélküli zárt tér jön létre.

Lovagi Tornák Tere (Miskolc, Tapolcarét utca)

A Diósgyőri vár szomszédságában található a Lovagi Tornák Tere, amely pótolni próbálja a vár elvesztett funkcióit, helyszínként szolgál a történelmi játékok programjaihoz és otthont ad fesztiválok, színházi előadások, koncertek számára. A Lovagi Tornák Terének arénája – speciális mobilfedéssel – sokoldalú rendezvényhelyszínné alakítható, amely alkalmas nagyszabású komoly- és könnyűzenei koncertek, valamint szabadtéri színházi előadások megrendezésére is. A fedett lelátókon kívül mobil lelátó is elhelyezhető a küzdőtéren, valamint több száz állóhely is kialakítható. Az épületegyüttes befogadóképessége, berendezéstől függően, elérheti a 4.000 főt is. A Lovagi Tornák Tere előtt kialakított Vásártér egy igazi közösségi találkozóhely, amely hangulatos térvilágításával és a környező épületekkel a látogatók egyik legkedveltebb pihenőhelye. A tér lehetőséget ad kézműves vásárok, utcai kiállítások, de akár programok szervezésére is. A nyári szezonban havi rendszerességgel megtartják a GasztroPLACC rendezvényt a vásártéren.

Dr. Szabó Gyula Bemutató Csillagvizsgáló (3534 Miskolc, Dorottya utca 1.)

A Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. együttműködési megállapodást kötött a Miskolci AmatőrCsillagászok Észlelő Köre Egyesülettel, amely biztosítja az oktatási, köznevelési és ismeretterjesztő feladatok ellátását a csillagászat és az űrkutatás terén, valamint péntekenként 19-22 óra között távcsöves bemutatókat tart. A csillagászat és az űrkutatás iránt mélyebben érdeklődők részére szakköröket szervez a 10-14 éves korosztály számára, valamint felnőtteknek is. Oktatási intézményeknek lehetőséget biztosít a csillagvizsgáló látogatására előzetes időpont-egyeztetés után. Évente kétszer, városi rendezvényen szabadtéri távcsöves észlelést tart. A Diósgyőri vár rendezvényein (pl. Éjszakai Vártúrák) távcsöves észlelést tart, az időjárás függvényében.¹⁷

Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft.

„A Miskolci Nemzeti Színház a város legrégebbi művészeti intézménye, mára Közép-Európa egyik legkorszerűbb művészeti komplexumává vált öt játszóhelyével (Nagyszínház, Kamaraszínház, Játékszín, Nyári Színház, Csarnok). Az egyedi adottsággal rendelkező, különféle műfajú produkciókat bemutató színház vonzerejét jelzi a magas nézőszám.

Az európai színházak körében is ritkaság, hogy egy színházi együttes egy épületen belül, egymás mellett elhelyezkedve öt játszóhelyet működtessen, amely nagy kihívás a társulatnak. A játszóhelyek sajátosságait kihasználva az a cél, hogy mindenhol az oda legalkalmasabb produkciók jelenjenek meg.”¹⁸

¹⁷ A Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. által 2022.08.15-én megküldött leírás.

¹⁸ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/miskolci-nemzeti-szinhaz>
Letöltés: 2022.08.05.

A Művészeti Tanács jelentős részt vállal a színház szakmai koncepciójának, az évad műsortervének, szereposztásainak kialakításában. A tavaszi szerződötési megbeszélésekre a MNSZ vezetői már kész műsortervvel és szerepajánlatokkal ülték le tárgyalni a művészekkel. Továbbra is hisznek, az erős állandó társulaton alapuló, sokszínű repertoárszínházban, melyben a magyar és a nemzetközi drámairodalom klasszikus és kortárs darabjai intenzív élményt nyújtanak a ma emberének a ma emberéről. A színház alapfeladata érzékenyen reagálni a társadalom aktuális problémáira, tükröt tartva a nézőnek, akár a leg-hűsbavágóbb témák feldolgozásával is. Műfajtól független, szigorú érték-központúságot képviselnek. A repertoár kialakításának, az évadterv meghatározásának legfontosabb alappillére a műfaji sokszínűség és a műfajtól független minőségre való törekvés. Továbbra is fontos vezérelvük a Nagyszínház, a Kamaraszínház és a Játékszín repertoárjának műfaji szétválasztása, amely tökéletesen igazodik a modern népszínházi elképzelésekhez és változatos, minőségi előadások létrehozását teszi lehetővé. Az MNSZ színházi nevelési programot folytat tantermi előadásokkal és beavató beszélgetésekkel. Tartanak akadálymentesített előadásokat, amelyeken a fogyatékkal élők is élvezhetik a produkciókat, pl. jelnyelvi tolmács segítségével, valamint az előadásokhoz kapcsolódóan lehetővé teszik számukra, hogy betekinthesse a kulisszák mögé is.

A Lázár Ervin Program rendszeres résztvevője, melyben az általános iskolás osztályoknak biztosítanak előadásokat.

A megfelelő technikai feltételek biztosítása mellett nagy figyelmet fordítanak az Önkormányzat tulajdonában lévő színházépület állagának megóvására, mivel a legutóbbi teljeskörű rekonstrukció óta eltelt 27 évben nagymértékű amortizáción ment át.

Saját humánerőforrásuk igénybevételeivel a belső festési és burkolási feladatokat, egyéb karbantartásokat elvégzik, a munkálatokhoz szükséges alapanyagok beszerzése azonban komoly terhet jelent, így csupán az életveszélyt okozó munkálatokat tudják elvégezni.

A nagyszínház tetőzetének cserépfedése rossz minőségű, a gyakran jelentkező törések okozta beázások elhárítása folyamatosan történik.¹⁹

Nagyszínház

„A Nagyszínház a klasszikus játszóhely az épületkomplexumon belül. A legnagyobb nézőszám befogadására alkalmas, ezért itt kerülnek színre a színház legnagyobb technikai igényeket kívánó előadásai a nagy drámai művek, az operák, operettek és a musicalek, amelyek nagyszámú nézőközönséget vonzanak.

Kamaraszínház

A Kamaraszínház hagyományos színpad-nézőtér viszonyal rendelkezik, ami egyfajta művészszínházként működik, illetve itt kerülnek bemutatásra többek között a gyerekdarabok (minden szezonban készül egy új mesejáték).

A Csarnok

A Csarnok ritka adottságaival, változtatható színpad-nézőtér viszonyával a kísérletezőbb típusú előadások otthona, azoknak a nézőknek, akik fogékonyabbak az extrém, újszerűbb színházi formák iránt. Emellett a Csarnok a Miskolci Balett produkcióinak és a havonta megrendezett Dixie klubnak is otthont ad, amely a Miskolc Dixieland Band rendszeres programja. Ez a helyszíne a Beavató Színház előadásainak is.

¹⁹ A Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft. 2022. évi Üzleti terve.

A Játékszín

A Játékszín az intim, nagyon bensőséges darabok, nagyon kis nézőszám előtti bemutatásának kitűnő helyszíne. Teret ad táncelőadásoknak és kísérletező színházi produkcióknak is. Évek óta itt rendezik meg az „Egy óra versek között” című produkciót, és az improvizációs színházra épülő Kilépőt.

A Nyári Színház

A Nyári Színház remek adottságaival kellemes nyári színházi esték (minden évben, július első felében) és a „Bartók+...” Miskolci Nemzetközi Operafesztivál szabadtéri színházi produkcióinak helyszíne volt. Állapota jelenleg előadások megtartására alkalmatlan, sürgős felújítása szükséges.

Miskolci Balett

A 2013-ban alakult Miskolci Balett számos nagyszerű produkciót hozott létre, amelyek között szociografikus előadás, kortárcs tánc, mesebalett és beavató előadás is szerepelt. Évente három bemutatóval jelentkezik az együttes, emellett pedig a zenés darabokban is közreműködnek a táncosok.

A színház két jelentős szakmai fesztivált gondoz, a Határtalan Fesztivált, és a Horizont Nemzetközi Kortárcs tánc Fesztivált.”²⁰

2.1.4 Állami és egyéb tulajdonú intézmények

Diósgyőri Papírgyár Papíripari Múzeuma

„A Diósgyőri Papírgyár Közép-Kelet-Európában egyedülálló papíripari kiállítást rendezett be a gyár történelmi erekljéiből 1982-ben. A szakgyűjtemény végig kíséri a papírkészítés illetve a gyár történetét, és a különböző tárgyi eszközök, dokumentumok mellett egy korhű berendezéssel felszerelt, 18. századi papírmerítő műhely is megtekinthető a múzeumban. Az ipari örökség részét képező gyűjtemény Magyarországon egyedülállónak számít.”²¹

Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma

„Felső-Hámorban, a Lillafüredi Függőkert felől egy könnyű sétával megközelíthető a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Kohászati Múzeuma.

A barokk műemléképületben működő múzeum állandó kiállítása során megismerhetjük a vas előállításának és feldolgozásának titkait. A látogatók élményeiről diorámák és működő modellek gondoskodnak.

A múzeum többféle színes múzeumpedagógiai programot kínál a diákok számára, egészen az alkotó foglalkozásoktól a múzeumi órákon át az osztálykirándulásig. Az idősebb korosztálynak lehetősége van bekapcsolódni a kohász nyugdíjasokból álló múzeubaráti kör életébe.”²²

Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Massa Múzeuma

„Újmassán, a Fazola-kohó szomszédságában található az 1963-ban alapított Massa Múzeum, amely a Diósgyőr-hámori Vasmű százéves történetének főbb mozzanatait mutatja

²⁰ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/miskolci-nemzeti-szinhasz>
Letöltés: 2022.08.05.

²¹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kiallitohelyek/diosgyori-papirgyar-papiripari-muzeuma>
Letöltés: 2022.08.05.

²² <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kiallitohelyek/magyar-muszaki-es-kozlekedesi-muzeum-kohaszati-muzeuma>
Letöltés: 2022.08.05.

be. Eredeti dokumentumokkal valamint használt és készített szerszámokkal. Az eredeti vasgyártelep és a technológiai berendezések működő modellen, illetve maketteken szemlélhetőek meg. Az őskohó Magyarország első ipari műemléke.

Ipartörténeti Skanzen

Látogatható a múzeum mellett kialakított ipari skanzen, a kohászati- és bányászati gépek szabadtéri kiállítása is.”²³

Erdészettörténeti Gyűjtemény

„A Lillafüredi Állami Erdei Vasút garadnai végállomásán tekinthető meg az erdészet és az erdei kisvasút történetét bemutató gyűjtemény, melynek egyik része a LÁEV 75. évfordulójára 1996-ban összegyűjtött dokumentumokat tartalmazza, másik része a Kelet-Bükk erdőgazdálkodásának írásos és tárgyi emlékeit mutatja be.”²⁴

Bányászati Gyűjtemény

„A mexikóvölgyi mészkőbánya ad otthont a Szent Borbála tiszteletére létrejött bányászati kiállításnak, amely eszközeivel csupán töredékét mutatja be a több ezer éves szakmai múltnak. A gyűjtemény célja, hogy az érdeklődők megismerhessék Miskolc valaha virágzó bányászati kultúráját.”²⁵

Postakürt Galéria

„A Magyar Posta Rt. Miskolci Igazgatóságának 4. emeletén nyílt meg 1998-ban a Miskolc és környékének postatörténetét bemutató állandó kiállítás. Több mint 200 év történeti dokumentumai, okmányok, térképek, tárgyak és egy múltszázad eleji postahivatal berendezése segít megismerni az észak-magyarországi postaszolgálatot. A helyi érdekességek mellett beépült a kiállításba, az igazgatóság területén lévő posták munkatársaitól beérkezett régiségek, fényképek, írások gyűjteménye is.”²⁶

Teletár – Távközlés Történeti Látványtár

„A TELETÁR a telefónia történetébe vezeti be a látogatókat, sok-sok távközléssel kapcsolatos – korábban raktárakban tárolt – távközlés-történeti műtárgy és berendezés bemutatásával. A közel 600m²-es raktárteremben mintegy 1.500 kiállított tárgy kapott helyet. A távközlés-történeti bemutató raktár 2007-ben nyílt meg az egykori avasi telefonközpont épületében.”²⁷

Kós-ház

„A Görgey Artúr utca 32. szám alatt áll egy műemlék lakóház, melyet Kós-háznak neveznek. Az épületet a magyar építészeti formanyelv egyik fontos alakítója Kós Károly tervezte az 1920-as évek végén. A házat az 1930-as évek elején építették fel, és Imreh Zsigmond festőművész lakóháza lett. A villaszerűen szabadon álló ház lábazata és kerítése is nyers terméskőből készült. Az épület népies szecessziós jellemvonásokat mutat. Ilyen a magas

²³ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kiallitohelyek/magyar-muszaki-es-kozlekedesi-muzeum-massa-muzeuma> Letöltés: 2022.08.05.

²⁴ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kiallitohelyek/erdeszettorteneti-gyujtemeny> Letöltés: 2022.08.05.

²⁵ <https://www.hellomiskolc.hu/Banyaszati-Gyujtemeny> Letöltés: 2022.08.05.

²⁶ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/turizmus/latnivalok/kulturalis-turizmus/muzeumok-galeriak/postakurt-galeria> Letöltés: 2022.08.05.

²⁷ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/turizmus/latnivalok/kulturalis-turizmus/muzeumok-galeriak/tavkozlestorteneti-latvanytar-teletar> Letöltés: 2022.08.05.

tetőzet, a félköríves térbővület és a faragott fa díszítések. A tető hófogói teljesen egyediek. A Görgey utcai homlokzatot részben vadszőlő futotta be, a Mikes Kelemen utcai, déli homlokzat eredeti állapotában megtekinthető. Az épületet 1985-ben Miskolc Város Tanácsa megvásárolta, és a Magyar Építőművészek Szövetsége Észak-Magyarországi Csoportjának és a Miskolci Városszépítő Egyesületnek a székhelye lett 1987-ben. Amellett, hogy az épület az említett szervezetek székházaként működik, állandó építészettörténeti kiállítás nyílt benne.”²⁸

2.1.5 Egyházakhoz kötődő intézmények

Magyar Ortodox Egyházi Múzeum

„Miskolcon, a Deák Ferenc térről nyíló egykori görög iskolaépületben található a magyar ortodox egyház művészeti és kulturális örökségét bemutató országos jelentőségű állandó tárlat.”²⁹

Akropolisz Színpad

2022-ben újra kinyitotta kapuit az Akropolisz Szabadtéri Színpad, melyet Görögkatolikus Felsőoktatási és Kulturális Diákokthoz üzemeltet.

Zsinagóga

„A Kazinczy utcai zsinagóga Miskolc és egyben a megye egyetlen ma is működő, és a régió legnagyobb zsinagógája. Az épületet Ludwig Förster tervezte, akinek nevéhez többek között a pesti Dohány utcai zsinagóga is köthető. A Déryné utcáról nyíló kapualjban elhelyezett márványtáblák a Miskolcra és környékére 1944-ben elhurcolt zsidóságnak állítanak emléket.”³⁰

Miskolci Zsidó Hitközségek Látogatóközpontja

„2020-ban adták át a miskolci zsinagóga közvetlen szomszédságában lévő, felújított épületet, hogy múzeum, konyha és zárandokszállás is legyen az imaház mellett. A bemutatóterem szerényen prezentálja a helyi zsidóság történelmét, ez a tárlat az észak-magyarországi zsidó zárandokút egyik pillére.”³¹

2.1.6 A Miskolci Egyetem intézményei

Egyetemtörténeti Gyűjtemény – Selmei műemlékkönyvtár

„A Miskolci Egyetem Selmei Műemlékkönyvtárban a Selmectől Miskolcig 1735–1985 című tárlatot és a selmei ásványgyűjtemény kincseit tekinthetik meg az érdeklődők. Az Egyetemtörténeti Gyűjteményt (Múzeumot), amely a Miskolci Egyetemi Könyvtár, Levéltár, Múzeum keretein belül működik 1985-ben alapították, mint szakgyűjteményt. A múzeum fő gyűjtőterülete az egyetem történetével kapcsolatos tárgyi emlékek gyűjtése. Itt őrzik többek között a diákhagyományok jelképeit: egyenruhákat (az oktatók és az egykori diákok által a múzeumnak ajándékozott grubeneket, bányaingeket stb.), zászlókat,

²⁸ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/turizmus/latnivalok/kulturalis-turizmus/epitett-orokseg/jeles-epuletek/kos-haz>
Letöltés: 2022.08.18.

²⁹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/turizmus/latnivalok/kulturalis-turizmus/muzeumok-galeriak/magyar-orthodox-muzeum>
Letöltés: 2022.08.05.

³⁰ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/turizmus/latnivalok/kulturalis-turizmus/epitett-orokseg/templomok/zsinagoga>
Letöltés: 2022.08.05.

³¹ <https://www.baznyesz-miskolc.hu/news/felszenteltek-miskolcon-a-zsido-imahazat-es-turisztikai-kozpontot/>
Letöltés: 2022.08.05.

gyűrűket, érmeket, kupákat, fokosokat. Az intézmény egyik fő feladatának tekinti a hagyományok megőrzését a későbbi diáknemzedékek számára. A múzeum igen jelentős fényképgyűjteménnyel is rendelkezik.”³²

2.1.7 Civil szféra

Amatőr társulatok

„A hivatásos színjátszók mellett minden korszakban sajátos színekkel gazdagították a város színházi életét az amatőr színjátszók. A vasgyári munkásszínjátszók mellett jelentős produkciókkal büszkélkedhettek a peremesiek, akiknek szabadtéri színpadát a közelmúltban építették újjá.

Több évtizedes múltra tekintett vissza a középiskolás fiatalok együttese, a Pécsi Sándor Guruló Színpad. A társulat repertoárjában a klasszikus darabok mellett leginkább zenés-táncos produkciók kaptak helyet.”³³

Romano Teatro

„A Romano Teatro társulata a Kalyi Jag Romapont égisze alatt Szegedi Dezső Jászai Mari-díjas színművész művészeti vezetésével alakult. 2007-től önálló egyesületi formában képviseli a cigány kultúra minden színét, szegmensét. Szervezetükben helyet kapnak roma és nem roma fiatalok egyaránt. Céljuk, hogy a kultúra eszköztárával olyan hidakat emeljenek kultúrájuk és szubkultúrájuk, ember és ember között, melyek minden körülmények között átjárhatóak. A színház az országban egyedülálló módon saját maga fogalmazza meg a színpadra állított műveit, mivel nem csak közvetítők, hanem alkotók is. Színpadi műveik minden esetben fontos üzenetekkel bírnak. 2015-től foglalkoznak vidéki gyerekek képzésével, mentorálásával is – Rom Art Talent – Köröm, Girincs, Kiscsécstérségében. Teljesen egyedi szintet képvisel az amatőrök között a toleranciára, egymás kulturális értékeinek megismerésére ösztönző roma színház.”³⁴

Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület

„A Montázs Egyesület magját képező szakmai műhely több évtizede van jelen Miskolc és Borsod-Abaúj-Zemplén megye kulturális életében. 1995-ben, az Avasi Gimnázium intézményi keretei között alakult meg a Ficak Diákszínpad, a Montázs Egyesület majdani szakmai bázisát jelentő alkotói műhely. 2007-ben végzős diákok és pedagógusok közösen határozták el a szakmai műhely hivatalos szervezetté alakítását, hogy tevékenységük számára a korábbinál hatékonyabb kereteket teremtsenek. Így jött létre 2008-ban a Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület. A szervezet megalakulása óta több tucat előadás és száznál is több ifjúsági kulturális esemény köthető az egyesület keretében működő színházi alkotóműhelyek nevéhez.”³⁵

Alapítványok, Egyesületek

Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület

A Bartók Béla Művelődési Ház a Miskolc-Diósgyőrt összekötő kelet-nyugati irányú főútvonal mellett helyezkedik el. Az épület 1940-ben került átadásra, tulajdonosa a Vasas Szakszervezeti Szövetség. A művelődési házat egyesületként működtetik, mely kulturális, közhasznú, nonprofit szervezet, 1998-ban lett önálló. Az egyesület tagja a Területi

³² <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kiallitohelyek/emlektorteneti-gyujtemeny-selmeci-muemlekkonyvtar> Letöltés: 2022.08.05.

³³ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/amator-tarsulatok> Letöltés: 2022.08.05.

³⁴ <https://romanoteatro.hu/rolunk> Letöltés: 2022.08.05.

³⁵ <http://www.montazsegyesulet.hu/bemutakozas> Letöltés: 2022.08.05.

Művelődési Intézmények Egyesületének. Az egyesületnek 2010-ig együttműködési megállapodása volt a várossal, melyet az akkori városvezetés megszüntetett. Ennek hiányában azonban egyes pályázatokat nem tudnak benyújtani, így a megállapodás megújítására törekednek. A Művelődési Házban működik könyvtár, valamint a hagyományosan Diósgyórhöz kötődő művészeti csoportok pl. a Vegyes Kar.³⁶

Bányász Kulturális Egyesület

Az egyesület 2004-ben alakult, a Területi Művelődési Intézmények Egyesületének tagja, önkéntesen létrehozott, önkormányzati elven működő kulturális alapszolgáltatásokat ellátó civil szervezet. A kulturális/közösségi munka helyszíne a saját tulajdonban lévő Közösségi Ház, olyan közösségi tér, mely többféle korosztály és közösség számára nyújt szórakozási, művelődési lehetőséget Percesen. Az egyesület a tradicionális közművelődési formák megtartója, kis közösségek, klubok, csoportok összefogója. A több mint 100 éves bányaiipari múlttal, a bányász kulturális örökséget alapvetően meghatározó kulturális értékek, tradíciók ápolását és őrzését tartják alapvető feladatuknak. Több csoport is működik a házban, de közösségeik közül kiemelkedik az 1911-ben alapított Percesi Bányász Koncert Fúvószenekar, mely a térség utolsó működő bányász-zenekara.³⁷

Fügedi Márta Népművészeti Egyesület

„Az egyesület az országban elsőként, 1982-ben alakult azzal a céllal, hogy a megyében élő, tárgyi népművészetet alkotóként művelő kézműveseket munkájukban segítse, ízlésüket formálja. A népművészettel foglalkozó alkotók részére érdekképviselőt, továbbképzési és bemutatkozási lehetőséget, valamint szakmai fórumot biztosít. Az egyesület olyan emberek közössége, akik a tárgyi népművészet hagyományait képesek magas művészi fokon előállított alkotásaikkal tovább vinni. A több mint 30 évnyi egyesületi munka lehetővé tette, hogy az addig egyedül dolgozó, de jelentős értéket létrehozó, sokszor kihalásra ítélt mesterségeket folytató kézművesek rendszeres találkozásaikon szakmailag, művészileg tovább fejlődhessenek, tudásukat átadják, műveikkel a nagyközönség előtt is megjelenjenek. Ehhez biztosít megfelelő háttérrel a Miskolc Várostól 1999-ben használatra kapott, 1765-ben épült, egykoron a vár koronauradalmi épületeként szolgáló Diósgyőri Kézműves Alkotóház, mely jól felszerelt műhelyekkel várja az alkotókat. Az itt kialakított alkotóbázis Borsod-Abaúj-Zemplén megyében mind méretét, mind tevékenységét tekintve egyedülálló létesítmény. Kiállítótermeiben egész évben a tárgyalgó népművészet szakágaiból tematikus tárlatokat rendeznek, valamint ipar- és képzőművészeti kiállításoknak is helyt adnak.

Évente több alkalommal népzenei és táncchízi programok várják az érdeklődőket. Fő feladatunknak tekintik az ifjúság érdeklődésének felkeltését, iskolai keretek közötti oktatásukat, bevonva őket a hagyományok ápolásába és megismertetni velük az alkotás örömet. Június közepétől augusztus végéig rendszeresen, napközis formában működő, népi kismesterségeken alapuló kézműves táborokat működtetnek. Nyolcszáz négyzetméternyi udvarukon, vásárolásra alkalmas pavilonok állnak, valamint egy 55 négyzetméteres, fedett „Kézműves-Szín”, amely kisebb közösségi programok, játszóházak, színházi előadások, tánccházak megvalósítására is alkalmas.

Mestereik jól képzett szakemberek, közülük sokan népi iparművész, népművészet ifjú mestere címmel rendelkeznek. Szakértelmüket és sok éves pedagógiai gyakorlatukat figyelembe véve tervezik meg mesterség bemutatóikat, kézműves játszóházaikat és egyéb rendezvényeiket. Játszóházaik nagy része hagyományőrzésen alapul, foglalkozásaikon

³⁶ A Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület által 2022.01.17-én megküldött „Bartók Béla Művelődési Ház” című leírás.

³⁷ A Bányász Kulturális Egyesület által megküldött „Hozzászólás Miskolc város Kulturális stratégiájának tervezetéhez” című dokumentum.

könnyed, játékos formában lehet megismerkedni olyan technikákkal, fogásokkal, amelyek alapjai több népi kismesterségnek és kézműves szakmának, mint pl. a gyöngyfűzés, nemezelés, agyagozás, bőrmívesség, szövés, kovácsolás, korongozás, tűzzománcozás, gyertyamártás, fafaragás, kosárfonás, mézeskalácsolás.”³⁸

Észak-Magyarországi Regionális Filmalap–Miskolc Alapítvány

„Az alapítvány célja, hogy lerakja a régióban a világ egyik legdinamikusabban fejlődő iparágának, a film, videó és média iparnak az alapjait, mely jelenleg kizárólag főváros központú. Az európai regionális pályázati rendszer lehetővé teszi és ösztönzi, hogy a regionális filmalapok – a jelenlegi Budapest centrikus gondolkodást meghaladva – egymással együttműködve olcsóbb, ezáltal versenyképesebb filmgyártási lehetőségeket teremtsenek. Ennek háttéréül utánpótlást képző oktatási és szakmai képzési folyamatokat indíthatnak be. Mindezek koordinálása, a meglévő és megteremthető filmes, televíziós és média potenciál felmérése és összehangolása okán szükségszerű, közfeladatnak tekinthető volt egy régiós alap felállítása, melyhez előzetesen partnerként jelentkezett számos működő európai filmalap. A filmalap a hazai és nemzetközi filmes tevékenységek régiókban való befektetéseinek a növelését kívánja szolgálni, amely munkahelyet teremthet, bevételt generálhat, komoly városmarketing eszköz és erőteljes idegenforgalmi vonzerő is lehet. A Miskolci Filmalap alapítványi formában üzemel, melynek alapítója a Miskolc Holding Zrt. A Holding a Filmalap szakmai vezetését a CineFest és a CINE-MIS Nonprofit Kft. szakembereire bízta.

Az alapítvány célkitűzései között szerepel a város kulturális életének színesebbé tétele, a fiatalok bevonása a kultúrába, annak részeseivé tétele, és a fiatal tehetséges művészek számára lehetőség biztosítása a bemutatkozásra. Az alapítvány folyamatosan gondozza filmarchívumát, mely a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál kisjáték-, dokumentum- és animációs filmjeit tartalmazza. Az Alapítvány együttműködik a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézetével, tanulói és tanárai számára segítséget nyújt az általuk kezelt médiatartalmak megtekintésével, az „Otthonunk Miskolc” program keretében készült kisfilmek alkotási és forgatási munkálatai során.”³⁹

Szép-mesterségek Alapítvány

„Az alapítvány célja és feladata a Miskolci Galéria kiállítás- és művészetszervező, gyűjtemény-gyarázó, muzeológiai, tudományos, oktató, közművelődési, kiadói és művészeti tevékenységének, valamint a régió és Miskolc művészeti életének támogatása. Az alapítvány közművelődési megállapodás keretében, feladatai ellátásához a Mission Art Galéria helyiségét használja. A Műút irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat kiadója és a Műút portál működtetője.”⁴⁰

„Bükkalja Táncszínház” Alapítvány

„Az alapítvány célja a magyar néphagyományok megőrzése a néptánc, népzene területén kulturális szolgáltatás nyújtása a lakosságnak belföldön és külföldön, továbbá az ifjúság nevelése, oktatása a tánc- és zeneművészet eszköztárával. Az alapítvány működteti a Szin-vavölgyi Táncműhelyt.”⁴¹

³⁸ <https://www.kezmuvesekhaza.hu/p/bemutakozas.html> Letöltés: 2022.08.05

³⁹ <https://mifilm.hu/rolunk.html> Letöltés: 2022.08.05

⁴⁰ <http://www.olh.hu/miskolcigaleria/szepmestersegek/muk-szab.htm> Letöltés: 2022.08.05

⁴¹ „Bükkalja Táncszínház” Alapítvány Alapító Okirata 6. pont.

Északkelet-Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány

„Az alapítvány célja a magyar, kiemelten az északkelet-magyarországi ipari kultúra, elsődlegesen a kohászati, gépészeti és bányászati tevékenység iratainak, dokumentációinak, egyes termelőeszközeinek felkutatása, megszerzése, rendszerezése, az arra illetékes szervezetnek való átadása és ezáltal a magyar kulturális örökséghez való csatolása. A felkutatott adatok, tárgyak megőrzése, állagmegóvása, és eseti vagy állandó tárlatok szervezésével a közönség részére történő bemutatása. Miskolc város kulturális rendezvényeinek egyik visszatérő eseménye a fémipart és művészetet magába ötvöző Fazola Napok az alapítvány főszervezésében, mellyel a város bányászati és kohászati hagyományait kívánják felidézni a természeti és épített környezet bemutatásával, helyi amatőr kulturális együttesek, egyesületek részvételével.”⁴²

Észak-Keleti Átjáró Kulturális és Tudományos Egyesület (Átjáró Egyesület)

„Az egyesület 2007-től kezdte meg működését, alapvető célja átjárási lehetőségek biztosítása a káros előítéletek, sztereotípiák, diszkrimináció, stigmatizáció, illetve más társadalmi csapdák által egymástól elszigetelt különböző társadalmi csoportok között. Az egyesület további céljai közé tartozik a vidék és a vidéki városok – elsősorban Miskolc – kulturális és tudományos életének élénkítése, színesítése, valamint kapcsolatteremtés a környező régiókkal, átjárások biztosítása a nemzethatárok által lezárt kulturális terek között, a közép-európaiság szellemében. Az egyesület tagjai több mint 5 éve működnek öntevékeny csoportként Miskolc város és térsége kulturális életében, azzal a céllal, hogy az itt élők minél szélesebb körben vehessenek részt színvonalas művészeti, kulturális és tudományos rendezvényeken, kiállításokon, koncerteken. Gondozzák többek között az „Utánam Srácok” projektet, és annak kiadványait.”⁴³

Avasi Borút Egyesület

„Az egyesület célja a Történelmi Avas pince- és borkultúrájának újraélesztése, ápolása, kulturális örökségként való megőrzése. A művészeti és kulturális értékek ápolása, a Történelmi Avas bekapcsolása a város kulturális, művészeti rendezvényei, a városi turisztika fellendítése. Az Avasi Borangolás program társszervezői, több, borkultúrával kapcsolatos kiadvány jegyeznek.”⁴⁴

Dialóg Egyesület

„Az egyesület célkitűzése Észak-Magyarország, valamint a határon átnyúló magyarlakta területek településeinek, kistérségeinek fejlesztése a társadalmi innováció erősítése érdekében, a közösségfejlesztés módszereivel. A helyi lakosság érdekérvényesítő képességének, a helyi nyilvánosságnak, a helyi társadalomnak az erősítése, az életminőség javítása az ott élők erőforrásainak bevonásával. Munkájuk két alappillére a közösségi terek ad-ják, melynek egyike az Avasi Közösségi Kávézó, mely egy olyan tér, amely helyet biztosít a közösségi programoknak, a kisközösségeknek, valamint a helyi lakosok számára a mindennapi interakciókhoz. A Kávézó egyik klubja a Szólam Klub, amelynek alapítói és szervezői is helyi zenészek. Céljuk, hogy egyfajta önképzőkörként, egymásnak segítséget nyújtva fejlődjenek a zene és az önmenedzselés területén. Itt működik az Avasi Fotó kör, mely egy évek óta működő fényképész önképző kör.”⁴⁵

⁴² „Északkelet-Magyarország Ipartörténetének Ápolásáért Alapítvány” Alapító Okirata 3. pont.

⁴³ <https://atjarokhe.hu/magunkrol/> Letöltés: 2022.08.17.

⁴⁴ Avasi Borút Egyesület Alapszabálya 2. pont.

⁴⁵ <http://dialogegyesulet.hu/> Letöltés: 2022.08.17.

Múzsák Kertje Alapítvány

„A Miskolc városban élt vagy a városhoz szoros szálakkal kötődő, már elhunyt, kiemelkedő értékeket teremtő alkotók emlékének ápolása, a kortárs művészek (építészek, irodalmárok, képzőművészek, iparművészek, fotó-, film-, és video-művészek, színművészek, zeneművészek) támogatása; a már megteremtett tárgyi és szellemi értékek védelme, a fiatalok tehetséggondozása, a helyi társadalomban a közösségteremtő civil erő felkarolása; a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi Csoportjának támogatása, működési feltételeinek biztosítása. Figyelemmel kíséri a művészeti élet meghatározó folyamatait, alapkérdéseit, nyilvánosságra bocsátja az ezekkel kapcsolatos álláspontját, javaslatait; szorgalmazza a nemzeti kultúra aranyalapját képező irodalmi és művészeti hagyomány gondozását, közkinccsé tételét mind a közművelődés, mind az oktatás terén; támogatja, és eszközeivel segíti a művészeti életben mutatkozó törekvések megvalósítását; erkölcsi súlyával védelmezi minden alkotóművész tevékenységének szabadságát.”⁴⁶

Görömbölyi Kulturális Egyesület

„Miskolc kertváros részében, Görömbölyön 1991-ben alakult meg az Egyesület. Célja: Görömböly értékeinek megóvása, kulturális, közösségi és sport életének fejlesztése és támogatása. Az egyéni és közösségi művelődés, szórakozás, pihenés, valamint más szabadidős tevékenységek támogatása, körülményeinek, tárgyi és személyi feltételeinek megteremtése és működtetése. Alulról induló és önszerveződő társadalmi kezdeményezések támogatása. Az egyesület székhelye az 1998-ban átadásra került, felújított Görömbölyi Közösségi Ház. Több kiscsoportot tart fenn és évről évre rendezvényeket szervez a helyben élők számára.”⁴⁷

Miskolci Bölcsész Egyesület

„Az egyesület a szellemi életet élő magyarság közös gondolatának eredménye a magyarság központú és keresztény erkölcsű oktatási rend létrehozásában. Munkáját a felsőoktatásra összpontosította, mert 1989-ben még nagyon sok tehetséges fiatal szorult ki a továbbtanulásból. Korábban ugyanis a kommunista nomenklatura köréből vették fel a hallgatók jelentős részét. 1989 óta folyik az Egyesületben a magánegyetemi szintű felsőoktatás az akkori miniszterelnök, Németh Miklós alapítólevelével. Eddig több, mint 10 000 bölcsészt képeztek, akik kutatói, nevelői, lélekgyógyászai, művészi, vagy muzsikusi munkakörben el tudtak helyezkedni. A képzés érettségizetteknek 3 plusz 2 év. Diplomásoknak 2 év, de akinek tanári, tanítói, óvoda-pedagógiai, muzsikusi, vagy művészettörténeti, építőművész végzettsége van, annak az oktatási idő lerövidül. Az oktatás mellett rendszeresen felkeresik a régi magyar szakrális emlékhelyeket, templomokat, várakat, kolostorokat stb. Egy-egy jelentős történeti téma felderítésére külföldre is elmennek. Az utóbbi időben Nápolyt, a Morva vidéket, Erdélyt, Kievet, Rodoszt látogattuk meg, szervezett kutatási céllal.”⁴⁸

Miskolci Kórusfesztivál Alapítvány

„A Miskolci Kórusfesztivál Alapítvány 1989-ben alakult 18 intézmény összefogásával a fennállásának akkor 5. évfordulóját ünneplő Hassler Énekegyüttes kezdeményezésére. Céljaik: Miskolc és környéke kóruséletének felpezsdítése, a fesztivál évenkénti megrendezésének anyagi és erkölcsi támogatása, a kórusmuzsikát igénylő és értő közönségréteg kialakítása, a városunkban és megyénkben működő énekkarok menedzselése. Korábbi

⁴⁶ http://www.muzsakkertjemiskolc.hu/muzsak_kertje_alapitvany Letöltés: 2022.08.17.

⁴⁷ Görömbölyi Kulturális Egyesület Alapszabálya 1. pont.

⁴⁸ <https://www.miskolcibolcseszegyesulet.hu/bemutakozas/> Letöltés: 2022.08.17.

reményeik szerint a fesztivál felzárkózott a szakma nagy múltú rendezvényeihez, Pécs, Debrecen, Budapest versenyeihez, fesztiváljaihoz.

Kuratóriumuk elsősorban az ifjúság zenei nevelésében látja a mozgalmuk jövőbeni garanciáit. Az iskolai énekoktatás óraszámának drasztikus csökkenése, a médiák komolyzenét hanyagoló műsorpolitikája, az értékrend átalakulása miatt mind fontosabbnak tartják a mikroközösségek megtartását, fejlesztését, bemutatkozási lehetőségeik megteremtését, új együttesek létrehozását, illetve vezetőik szakmai fejlődésének elősegítését. Ennek érdekében szakmai továbbképzést, bemutató kórusfoglalkozásokat tartanak, melynek célja, hogy a karvezetők, énektanárok találkozhassanak a szakma legjobb hazai és külföldi képviselőivel, tanulhassanak előadásaikból.”⁴⁹

2.1.8 Nemzetiségi kultúrák

„Miskolc Megyei Jogú Városban kilenc közvetlenül megválasztott helyi nemzetiségi önkormányzat működik: bolgár, görög, lengyel, német, örmény, roma, ruszin, szlovák és ukrán. A nemzetiséghez tartozó választópolgárok közösségének képviselője mellett az önkormányzatok szerepet vállalnak a kisebbségi kultúra megőrzésében, ápolásában és közvetítésében, táncházakat és különböző közösségi programokat szerveznek.”⁵⁰

Nemzetiségek Háza

„Az állami és önkormányzati támogatással alapított, a József Attila utca 53. szám alatti közösségi hely és kiállítótér 2021 novemberében nyílt meg. A létesítmény – az azt életre hívók szándéka szerint – a táncházakon, az író-olvasó találkozókon, a filmvetítéseken, a színházi előadásokon, illetve a kulturális-művészeti programokon túl a közösségépítés, a hagyományörzés és a tehetség gondozás otthonául is szolgál.”⁵¹

Bükkszentlászlói Községi Ház

MMJV Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata még 1996-ban vette át az Ady Endre Művelődési Háztól az önkormányzata határozata alapján a Bükkszentlászlói Községi Ház működtetését. A nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzati teendők mellett látja el a ház működtetési feladatait illetégmentesen, de a ház működtetésére az önkormányzat minden évben költségvetésében támogatást biztosít. A személyi feltételek hiánya a képviselőknek komoly leterheltséget jelent, mely megoldandó probléma.

A Községi Ház működtetésére szükség van, mivel ez az egyetlen alkalmas épület művelődési és kisebb sport rendezvények lebonyolítására. A településen nagy létszámban élnek szlovák nemzetiségűek, ezért tartja fontosnak a nemzetiségi önkormányzat olyan rendezvények megtartását, mely a szlovákság identitását erősítik pl. „Őseink nyomában” programsorozat.⁵²

2.1.9 Kiemelt művészeti együttesek

Szinjavölgyi Táncműhely

„A Szinjavölgyi Táncműhelyt a „Bükkalja Táncszínház” Alapítvány működteti. Az együttes 1946-ban alakult, s azóta is a magyarországi néptáncos szakma kiemelkedő képviselője.

⁴⁹ <http://www.festival.uni-miskolc.hu/alapitvany.html> Letöltés: 2022.08.05.

⁵⁰ <https://www.miskolc.hu/varoshaza/onkormanyzat/nemzetisegi-onkormanyzatok> Letöltés: 2022.08.05.

⁵¹ <https://minap.hu/cikk/kilenc-kisebbsseg-otthonava-teszik-nemzetisegek-hazat> Letöltés: 2022.08.05.

⁵² A Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat által 2021.01.28-án a Bükkszentlászlói Községi ház 2020. évi működési támogatás elszámolásához benyújtott „Beszámoló a Községi Ház 2020. évi támogatás elszámolásához” című szakmai beszámoló.

A Szinvavölgyi Táncegyüttes Miskolc város reprezentánsa, s mint ilyen, rendszeresen vesz részt rangos hazai, illetve nemzetközi fesztiválokon, versenyeken. 1998-tól a táncműhely utánpótlását a Szinvavölgyi Alapfokú Művészeti Iskola biztosítja a legtehetségesebb gyerekek soraiból.

A Táncműhely jelenlegi művészeti vezetői Maródi Attila, Nívódíjas néptánc pedagógus, „Aranysarkantyús” táncos, valamint Kiss Anita, aki szintén Nívódíjas néptánc pedagógus, „Aranygyöngyös” táncos.”⁵³

KÖDMÖN Formációs Táncegyüttes

„1978-ban jött létre a Középiskolás Diákok Művészeti Öntevékeny Köre, mely azóta is Miskolc város kulturális életének egyik biztos pillére, egy olyan közösség, amely tánckedvelő fiatalokat igyekezett már 40 évvel ezelőtt is magához vonzani, ezzel bölcsőt teremtve a társastánc műfajának városunkban.

A Táncegyüttes a Formációs táncok területén ért el kimagasló sikereket, ezen belül Standard-mix kategóriában, 15 alkalommal nyerték el a Magyar Bajnoki címet, 12 alkalommal érdemelték ki az Országos Bajnoki címet Társasági táncok műfajában, valamint 1990 óta képviselik hazánkat a nemzetközi porondon, az Európabajnoki 7. és Világbajnoki 8. helyezéssel büszkélkedve.

A klub célja a versenytánc népszerűsítése mellett, a tehetséges, elhivatott táncosok szakmai fejlődésének biztosítása és az egyéni, illetve csoportos versenyeztetés. Intézményükben a táncegyüttes folyamatos munkáját és a rendszeres kimagasló eredményeket a tudatos és rendszeres utánpótlás-nevelés biztosítja. Ezen nemes kihívás szellemében Simon Csaba művészeti vezetésével, illetve Mezei Ágnes, Szinyei Edina és Garabuczi Zsófia szakmai irányításával folyik az egyéni és csoportos felkészítés a próbatermekben.”⁵⁴

Miskolci Mazsorett Együttes

„Az Együttes 1984-ben alakult. Jelenleg több csoporttal működik, óvodásoktól a főiskolás korosztályig, korcsoportonkénti bontásban. Az együttes nagy hangsúlyt fektet az utánpótlás nevelésére, hiszen több óvodás, iskolás csapatban folynak az edzések. Az utánpótlás csoportok művészeti vezetője Dudás Ágnes és Rózsa Ildikó. A csoportból sokan már óvodás koruk óta ismerkednek a mazsorett műfaj szépségeivel. A lányok bottal, pom-ponnal és zászlóval is dolgoznak. A mazsorett bot forgatásán kívül balett, modern tánc és társastánc alapjait is elsajátítják. Ez a műfaj nem csak a táncudást fejleszti, hanem a gyerekek koncentrációs képességeit is, hiszen egyszerre kell figyelni a zenére történő lábmozdulatokra, kéztartásokra, karmunkára, botforgatásra, valamint a térforma váltásoknál a csapat tagjaira. A lányok már nem csak klasszikus fűvészenekari művekre táncolnak, vonulnak, hanem repertoárjukban megtalálhatóak a mai modern kor zenéjére íródott színpadi és vonulós koreográfiák is. A csoportok a Miskolci Kulturális Központ és a Premier Művészeti Iskola fenntartásában működnek.

Az együttes évről-évre színvonalas előadásaival színesíti Miskolc kulturális programjait, nagyrendezvényeit.”⁵⁵

Miskolcz-Revital Táncsport Egyesület

„Az egyesület 2005 szeptemberétől működik a mai felállásban, Miskolcz-Revital TSE néven, de történetük kicsit messzebbre nyúlik vissza. Az egyesületet alapító fiatalok már több évig foglalkoztak előtte is versenytáncokkal, hiszen Miskolcon nagy hagyománya van a

⁵³ <https://www.szinvavolgyi.hu/#muhely> Letöltés: 2022.08.05.

⁵⁴ <http://www.kodmontse.hu/> Letöltés: 2022.08.05.

⁵⁵ <http://miskolcimazsorett.lapunk.hu/Bemutakozas> Letöltés: 2022.08.05.

formációs táncoknak és ennek köszönhetően akkor még nem volt külön lehetőség azok számára, akik egyénileg szerettek volna fejlődni vagy kicsit más stílusba is szeretnék volna kipróbálni magukat (Pl. látványtánc, showtánc, linedance, kűr).

Alapító tagjaik ezt az igényt látva hozták létre, ezt az új irányvonalat követő egyesületet, mellyel a város egy újabb színfolttal gazdagodott.

Az egyesület fő célja a táncsport népszerűsítése, a táncoktatás az egyesület tagjai és az érdeklődők részére, az általános mozgásművészeti alapképzés megszervezése, a társasági viselkedés, az etikett, protokoll oktatása, zene és műsorszolgáltatás, a tagok versenyeztetése, valamint táncversenyek, edzőtáborok szervezése és lebonyolítása.

Az elmúlt években számtalan versenyen álltak rajthoz táncosaik és értek el országos sikereket. Rendszeresen részt vesznek Miskolc legkiemelkedőbb városi rendezvényein.

Utánpótlás nevelésünk a Kaffka Margit Általános Iskola és a Földes Ferenc Gimnázium képzésével együtt történik, melyek állandó utánpótlást jelentenek a versenytánc képzésnek.”⁵⁶

Avas Táncegyüttes

„Az együttest az Avas Táncegyüttes Stúdió Alapítvány működteti. Az alapítvány célja a művészet, elsősorban a táncművészet fejlesztése, az alapfokú művészeti oktatás szervezése, a néptánc, népzene és zenés produkciók létrehozásának támogatása, díszlet-, jelmeztervezés, vendégtársulatok felléptetése, vendégtanárok kurzusainak, oktatómunkájának biztosítása, valamint saját produkciókkal történő vendégszereplés bel- és külföldön. Továbbá a társadalom és az egyén közös érdekeinek kielégítésére irányuló kulturális tevékenység. Az együttes számos városi rendezvényt színesít fellépésével.”⁵⁷

Perecesi Bányász Koncert Fúvószenekar

A zenekart 1911-ben alapították, a térség utolsó működő bányász zenekara. Tagjainak összetétele igen változatos, 12 évestől a 85 évesig. Jelenleg 34 állandó tagjuk van, de egy-egy nagyobb koncert, vagy fellépés kedvéért visszajönnek a régi, itt kezdő, de már más városban élő tagjaik is. A jubileumi évben kiírtak egy zeneszerzői pályázatot, melyben arra ösztönözték a vállalkozó kedvű zeneszerzőket, hogy a fúvószenekar részére komponáljanak darabokat. A verseny döntőjét nagyközönség előtt rendezték meg a Zenepalotában, és több vidéki helyszínen is bemutatták.

Az együttes térzenét ad Miskolc frekventált részein pl. Miskolctapolcán, de közreműködtek a Miskolc és testvérvárosa, Aschaffenburg közötti élő online műsorban is. Az együttes tagjai egész évben rendelkezésre állnak, nincs nyári szünet, és a hagyományos fúvós formáció mellett 10-12 fős kiségyüttes is rendelkezésre áll.⁵⁸

Miskolc Klezmer Band

„A Miskolc Klezmer Band 2017 tavaszán alakult együttes, melynek célja, hogy Észak-Magyarországon, ahol egykoron hatalmas zsidó közösségek éltek, legyen egy nívós klezmer együttese Magyarországnak. A klezmer zene népszerűsítése, a zsidó hagyományok átadása mellett elsődleges céljuk, hogy a közönségnek tartalmas, pozitív élményeket biztosítson. Az együttes foglalkozik a mély lelkületű darabok mellett a népszerű körtáncokkal,

⁵⁶ <http://www.revitaltse.hu/rolunk.php?pos=1> Letöltés: 2022.08.05.

⁵⁷ <https://adjukossze.hu/obh/szervezet/avas-tancgyuittes-studio-alapitvany-102367> Letöltés: 2022.08.05.

⁵⁸ A Bányász Kulturális Egyesület által megküldött „Hozzászólás Miskolc város Kulturális stratégiájának tervezetéhez” című dokumentum.

temperamentumos, energikus dallamokkal is igyekszik átadni a klezmer zene sokszínűségét a publikumnak.”⁵⁹

RecitaTrio együttes

„2010. tavaszán alakult meg az együttes Miskolcon hiánypótló céllal, a város első professzionális régizene-formációjaként, mely az országhatáron belül és kívül is jó híret viszi a városnak.

Az elmúlt évtizedben rengeteg koncertet szerveztek Miskolcon és kialakult egy 50-100 fős törzsközönség, akik minden alkalommal jelen vannak az előadásokon. Az együttes eddig több mint 50 városban adott koncertet, és 2021-ben került megvalósításra a „Recitatio 10+” koncertsorozat, melynek mottója régi zene a modernitás jegyében.

Reneszánsz és barokk muzsikát játszanak közérthetően úgy, hogy akik nem klasszikus zenerajongók, azok is megkedveljék ezt a műfajt. Hisznek abban, hogy a klasszikus zene internacionális, mindenki számára érthető, és egy jó eszköz, hogy embereket és közösségeket összekapcsoljanak.

Hangversenyeiket pályázati támogatásokból és MMJV Önkormányzatának támogatásával tudják megvalósítani.”⁶⁰

Miskolc Dixieland Band

„Az együttes 1990 szeptemberében alakult. Első fesztiválkoncertjüket az 1991 júniusi Diósgyőri Dixieland Fesztiválon adták. A legtöbb hazai dixieland és jazz muzsikussal volt lehetőségük együtt koncertezni klubjaikban és más koncerteken. 1998-ben koncertturnét tarthattak Louis Armstrong egykori egyetlen magyar származású klarinétosával, Joe Murányival Miskolcon és Borsod-Abaúj-Zemplén Megyében. Jósvafőn 1993-óta folyamatosan megrendezett fesztiváljukon szinte minden magyar zenekar járt és vendégül láttak szlovák és amerikai zenészeket is. A magyarországi jelentősebb fesztiválokra jártak már, kiemelve Salgótarját ahol 1995 óta minden évben jelen vannak.

Külföldön is rendszeresen turnéznak pl. Dániában a Maribói és Silkeborgi Dixieland Fesztiválon, Németországban, Anglia legnagyobb dixieland fesztiválján Birmingham-ben, Spanyolországban, a Marbellai Dixieland Fesztiválon, Franciaországban, Párizsban a Rueli Malmaison-i Euro Jazz Fesztiválon. Számos elismerésben volt részük megalakulásuk óta: 2005-ben a Miskolci Gyémántok Díj, ugyanebben az évben Múza Díj, 2006-ban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Príma Díj „magyar zeneművészet” kategóriájának közönségdíjasa, 2019-ben Megyei Príma Díj, 2021-ben Reményi Ede Zenei Díj.

Évente kb. 60 koncertet adnak, rendszeres klubjuk 1993–2015-ig az Ifjúsági és Szabadidő Házban működött, 2015 szeptemberétől a klubesteknek a Miskolci Nemzeti Színház Játékszín színpada ad otthont.”⁶¹

Miskolc Big Band

„A 2014-ben Sándor Ferenc által alapított és vezetett big band létrejöttével valami egészen új dolog született Magyarországon, mivel stílusuk nem a múltba, hanem a jövőbe tekint. A Miskolc Big Band országosan is egyedülálló hangzásvilágát a kizárólag a számukra hangszerelt műsornak, valamint a saját szerzeményeknek köszönheti. Az együttes 2015-ben kiemelt arany fokozatú minősítést szerzett a XV. Budapesti Big Band Találkozón és Fesztiválon a legmagasabb szintű, A-kategóriában. Az együttes tagjai erősen kötődnek a

⁵⁹ <https://www.jegy.hu/program/miskolc-klezmer-band-koncert-83039#programInfoTabAnchor> Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁰ <https://minap.hu/cikk/szuletesnapian-ujra-kozonseg-elott-recita-trio> Letöltés: 2022.08.05.

⁶¹ <https://www.dixieland.hu/a-banda/> Letöltés: 2022.08.05.

Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Karához, hiszen tagjai itt végeztek, vagy az egyetem hallgatói.”⁶²

Anima Vonósnégyes

„Az Anima Vonósnégyes 2000-ben alakult. A vonósnégyes nagy hangsúlyt fektet az ifjúság zenei nevelésére, évente számos koncertet ad iskolákban, sőt óvodákban is. A kvartett igyekszik lépést tartani a modern korral, fellépéseikbe esetenként multimédiás elemeket is beleszőnek. Miskolc mellett számos hazai és külföldi fellépésen mutatkozhattak meg a nagyközönségnek.”⁶³

2.1.10 Irodalmi folyóiratok

Műút

„A Műút Miskolc irodalmi, művészeti és kritikai folyóirata. A folyóirat hangsúlyozott célja, hogy a tartalom mellett törekedjen az artisztikus, vizuálisan érzékeny megjelenésre és a művészi tipográfia használatára is. Állandó rovatai a Kikötői hírek című világirodalmi szemle, illetve a képregény-rovat, melyben vonatkozó kritikák és tanulmányok, illetve képregények, képregény részletek szerepelnek.”⁶⁴

Spanyolnátha

„A Spanyolnátha kéthavonta, kizárólag interneten megjelenő művészeti folyóirat. Címe a spanyolnáthában elhunytak (többek között: Guillaume Apollinaire, Kaffka Margit, Egon Schiele, Edmond Rostand) emlékére utal.

A lapot 2004-ben Vass Tibor alapította. Kiadója a Példa Képfőiskola Kortárs Művészeti Alapítvány.”⁶⁵

Miskolci Keresztény Szemle

„2005 januárjában jelent meg a Miskolci Keresztény Szemle első száma. A folyóiratot a Keresztény Értelmiségek Szövetsége miskolci csoportja adta ki, azzal a szándékkal, hogy az általa rendezett előadásokról azok is értesüljenek, akik nem voltak jelen, de témájuk, tartalmuk érdekelheti őket. Az azóta eltelt csaknem két évtizedben a Szemle nemcsak nyomtatott formában való megjelenését tudta többé-kevésbé rendszeresen biztosítani, hanem 2018-tól elektronikus formában is olvasható, s valamennyi korábbi lapszámuk is online hozzáférhető.”⁶⁶

Avasi Értéktár

„A kiadványt az Észak-Keleti Átjáró Egyesület szerkeszti, és az Avasi Borút Egyesület adja ki. A kötet sorozat tulajdonképpen egy ismeretterjesztő útra invitál, ahol Miskolc leghíresebb dombjának történelmét járják körbe.”⁶⁷

2.1.11 Kiadók

„A Felső-Magyarország és a Bíbor Kiadó lokális jellegű kiadványt jelentetett meg, bemutatva ezzel Borsod-Abaúj-Zemplén megye irodalmi alkotótevékenységét. Az utóbbi

⁶² <https://m.arhiv.minap.hu/cikkek/oriasi-miskolci-siker-budapesti-big-band-fesztivalon> Letöltés: 2022.08.05.

⁶³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Anima_vonósnégyes Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁴ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/folyoiratok> Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁵ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/folyoiratok> Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁶ <http://keresztenszemle.hu/az-olvasohoz/> Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁷ <https://www.minap.hu/cikk/bemutatjak-az-avasi-ertektar-legujabb-kotetet> Letöltés: 2022.08.05.

évtizedben megnőtt a helyi kiadók szerepvállalása és egyben felelőssége is. Félútcatra tehető azon vállalkozások száma a városban, akik rendszeresen, „iparszerűen” adnak ki könyvet, és terjesztik azokat országos hatókörrel.”⁶⁸

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár

„A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár több, általa kiadott sorozatnak a gondozója. A Borsodi levéltári füzetek név alatt 34 kiadvány került kiadásra.

A fenti sorozatokon kívül a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár számos levéltári dokumentumkötetet és egyéb forrásközlést jelentetett már meg.

Várostörténeti szempontból legfontosabb kiadványuk a többkötetes Miskolc Város Monográfiája, mely a sorozat közeljövőben megjelenő két kötetében 1949-ig dolgozza fel városunk történetét.”⁶⁹

Bíbor Kiadó

„A Bíbor Kiadó elsősorban a Miskolci Egyetem humán tudományi karainak szellemi műhelyében alkotó szerzők tanulmányainak megjelentetője.

Több nagyszerű irodalomtörténeti és filológiai munkát is a Bíbor Kiadó jegyez. Nem elhanyagolható a közoktatási tankönyvpiacra való jelenlétük, két – az általános iskolai kerettantervhez illeszkedő – tankönyvcsaládjuk van, a Hon- és népismeret tankönyv és munkafüzet és a Tánc és dráma tantárgy tanári kézikönyve és foglalkoztató füzet.”⁷⁰

Felsőmagyarország Kiadó

„A Felsőmagyarország Kiadó az észak-magyarországi régió legjelentősebb szépirodalmi kiadója. Számos irodalomtörténeti munka, könyvsorozat gondozója. Vezetője a József Attila-díjas költő, Serfőző Simon, aki jelentős határon túli baráti és kiadói kapcsolataiból táplálkozva segíti publikálni – elsősorban az állam mint mecénás támogatásával – a különböző szépirodalmi műveket, írásokat, tanulmányokat. A kiadó kötetei minden jelentősebb könyvtárban megtalálhatóak.”⁷¹

Kiadói tevékenységet folytató intézmények

„Kiadói tevékenységet is folytató intézmények között meg kell említeni a Herman Ottó Múzeumot, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárat, a Szépmesterségek Alapítványt, akik évente akár több kiadványt jelentetnek meg, elsősorban pályázatokon elnyert támogatás segítségével.”⁷²

2.1.12 Kultúrához kötődő közalapítványok

Miskolc Város Kultúrájáért Közalapítvány

„A MMJV Közgyűlése által létrehozott közalapítvány célja a kulturális tevékenység támogatása, különös tekintettel Miskolc város kulturális életének, rendezvényeinek, közösségeinek, civil szervezeteinek, a művészeti és tudományos értékek létrehozásának és megőrzésének támogatására, hazai, nemzetközi, regionális kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok segítésére.”⁷³

⁶⁸ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/kiadok> Letöltés: 2022.08.05.

⁶⁹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/kiadok> Letöltés: 2022.08.05.

⁷⁰ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/kiadok> Letöltés: 2022.08.05.

⁷¹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/kiadok> Letöltés: 2022.08.05.

⁷² <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/irodalom/kiadok> Letöltés: 2022.08.05.

⁷³ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kozalapitvanyok/kozalapitvanyok#> Letöltés: 2022.08.05.

A Szeleta Kultúráért Közalapítvány

„A közalapítvány elsődleges célja Miskolc-Hámor-Lillafüred térségében egy olyan regionális hatókörrel bíró tudományos és idegenforgalmi, szellemi központ létrehozatala, amely gondoskodik a Szeleta-kultúra és a paleolit-korszak régészeti (muzeális) értékeinek szakszerű feltárásának tovább folytatásáról, bemutatásáról, megőrzéséről az ezzel kapcsolatos ismeretek gyarapításáról, valamint mindezeknek a jövő nemzedék számára történő átadásáról.

A közalapítvány emellett támogatja azokat az ismeretterjesztő, oktatási, kulturális, idegenforgalmi, természetvédelmi, környezetvédelmi, közrend- és közbiztonságvédelmi tevékenységeket, amelyek az euroatlanti integráció elősegítése érdekében közvetlenül vagy közvetve hozzájárulnak a közalapítvány elsődleges célkitűzéseinek megvalósításához.”⁷⁴

2.2 Jelenlegi programkínálat Miskolcon

2.2.1 Kulturális programok

CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál

„Az elmúlt tizenöt évben a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál Magyarország legismertebb – és a visszajelzések alapján – legkedveltebb filmfesztiváljává vált. Minden év szeptemberében a szakma és a nézők az elmúlt egy esztendő legjelentősebb, legértékesebb filmjeivel találkozhatnak a világ filmterméséből.

A fesztivál számos nemzetközi szakmai szervezettel is együttműködik, ennek eredményeként a FIPRESCI (Filmkritikusok Nemzetközi Szövetsége) minden évben nemzetközileg elismert filmkritikusokból álló zsűrit delegál a fesztiválra.

Kiváló az együttműködés a SIGNIS és az Interfilm nemzetközi szervezetekkel, akik hazánkban egyedül a CineFest-re delegált zsűri segítségével döntenek a Nemzetközi Ökumenikus Zsűri díjáról. A CICAÉ (Confédération Internationale des Cinémas d’art et d’essai) – Art Mozik Nemzetközi Szövetsége által delegált zsűri pedig mozit üzemeltető kollégák szemével dönt a nemzetközi szervezet díjáról.

A filmfesztivál nemzetközi elismertségét jelzi, hogy számos nemzetközi fesztivállal van együttműködési kapcsolatuk és évről-évre törekszenek arra, hogy a verseny programon kívül egy-egy ország filmkínálatát fókuszba helyezték.

A fesztivál vetítési helyszínei a Művészetek Háza nagyterme és két kis moziterme (Uránia, Béke), valamint a Zukor terem, a miskolci Csodamalom Bábszínház.

A fesztivál létrehozásakor az volt az álmuk, hogy a CineFest Miskolc egyszer a régió meghatározó nemzetközi filmfesztiváljává váljon. A filmválogatás színvonalával és az évről-évre gazdagabb kapcsolódó programokkal sikerült ezt elérniük.”⁷⁵

Miskolci Grafikai Triennálé

Miskolc városa ad helyet a magyar művészi grafika legfontosabb hazai eseményének, az 1961-ben biennálé formában, majd 2008-tól kezdődően háromévente megrendezett Miskolci Grafikai Triennálénak. A Miskolci Galéria által szervezett triennálé célja, hogy olyan fóruma legyen a magyar grafikának, ami több mint az aktuális trendek bemutatása vagy egy merev hagyomány megerősítése; bemutatni annak az esszenciáját, ami az utóbbi pár évben létrejött a magyar grafikában. A díjak odaítéléséről a szakmai zsűri dönt.⁷⁶

⁷⁴ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/kozalapitvanyok/kozalapitvanyok#> Letöltés: 2022.08.05.

⁷⁵ <https://www.cinefest.hu/koszonto/> Letöltés: 2022.08.05.

⁷⁶ A Herman Ottó Múzeum által 2021.11.29-én küldött „A Herman Ottó Múzeum szerepe Miskolc kulturális és turisztikai stratégiájában 2020–2030” című dokumentum, valamint a 2022.08.17-én és 24-én megküldött leírás.

Múzeumok Őszi Fesztiválja

A Herman Ottó Múzeum az országos rendezvény részeként tartja meg programjait családi és múzeumpedagógiai foglalkozásokkal, kiállításokkal, tárlatvezetésekkel, színes programokkal, valamint pedagógusoknak szóló szakmai rendezvényekkel.⁷⁷

Miskolci Egyetemi Napok

„A Miskolci Egyetemi Napok több mint harmincadik alkalommal kerül megrendezésre a Miskolci Egyetem campusán. A 3-4 napos fesztivál májusban a hazai élőzenei élvonal képviselőit vonultatja fel, évente 20-25 000 látogatót vonz. A zenei programok mellett az egyetemi hagyományok ápolása jegyében diákrektor-választást és sok más hallgatói programot szerveznek évről évre.”⁷⁸

Határtalan Fesztivál

„A 2013-ban újtára indított Határtalan napok fesztivál meghatározó szerepet tölt be a magyarországi színházi és a határon túli magyar színházi élet közti kapcsolat fenntartásában és erősítésében. A Miskolci Nemzeti Színház céljának tekinti, hogy pusztán előadás-centrikus fesztivál helyett egy összművészeti, egész Miskolc számára jelentős eseményt hozzon létre, hogy egy hídfő legyen, mely összeköti a határ inneni és túli színházakat, városokat, magyarokat.”⁷⁹

Horizont Nemzetközi Kortárstánc Fesztivál

„Hagyományteremtő céllal 2017-ben először rendezte meg a Miskolci Nemzeti Színház a Horizont Nemzetközi Kortárstánc Fesztivált. A tánc határokon átívelő közös nyelv a világ minden pontján, a kortárs mozdulatművészet pedig ma a legizgalmasabb műfaj. A fesztiválra neves külföldi és hazai alkotókat, együtteseket hívott meg a Miskolci Balett, akiknek színvonalas produkciói bebizonyították a nézők számára, hogy a kortárstánc nem elvont, megfoghatatlan, hanem szórakoztató, érdekes és mindenki számára érthető színházi élményt nyújt.”⁸⁰

Miskolci Kamarakórus Fesztivál

„A Miskolci Kórusfesztivál Alapítvány fesztiválján felvállalta Miskolc kedvező – központi – fekvését kihasználva, a határainkon kívül élő magyar kórusok meghívását, patronálását, így minden évben a résztvevő 25-30 együttes között lehetőséget adnak erdélyi, felvidéki és kárpátaljai együttesek bemutatkozására. Az 1993 óta a Magyar Rádió rendezőként társult a Miskolci Kamarakórus Fesztiválhoz, és azóta koncertjeit felvételtől sugározza.”⁸¹

Vár-szerenád, Kastély-szerenád

„A Vár-szerenád sorozat 2014-ben indult a Diósgyőri vár Lovagtermében. 2016-tól az edelényi L’Huillier–Coburg-kastélyba is ellátogatott a Miskolci Szimfonikus Zenekar, ahol

⁷⁷ A Herman Ottó Múzeum által 2021.11.29-én küldött „A Herman Ottó Múzeum szerepe Miskolc kulturális és turisztikai stratégiájában 2020–2030” című dokumentum, valamint a 2022.08.17-én és 24-én megküldött leírás.

⁷⁸ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 66. oldal

⁷⁹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/miskolci-nemzeti-szinhaz>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁰ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-elet/eloadomuveszet/miskolci-nemzeti-szinhaz>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸¹ <http://www.festival.uni-miskolc.hu/alapitvany.html> Letöltés: 2022.08.05.

egy tárlatvezetéssel egybekötött műsorral készültek az odalátogatóknak, és azóta már több környékbeli történelmi helyszín is bekerült a helyszínek közé.”⁸²

Promenáád

„A nyárköszöntő hangverseny, egyben a zenei évad búcsúztatója is. A június végi hangversenyek helyszíne évtizedekig a Miskolci Nemzeti Színház Nyári Színháza volt, eső esetén pedig a Nagyszínház, de az elmúlt időszak eseményei új helyre költöztették a Programot, így 2020-tól már a Miskolc Városi Szabadidőközpont 2-es számú jégpályája (közönségkorcsolya pálya) ad otthont a koncerteknek. Az új helyszín nem csupán egészségügyi szempontból bizonyult jó választásnak, hanem a kiváló akusztika miatt is, illetve mivel fedett ezért eső esetén sem kell lemondaniuk, vagy költöztetniük a programot.”⁸³

Aperitif

„Aperitif koncerten az elkövetkező évad kínálatából kap ízelítőt a közönség. A beharangozó, flash-mob jellegű hangverseny helyszíne a Szinva-terasz, így Miskolc szívében ismerkedhetnek a komolyzenével az arra járók.”⁸⁴

Karácsonyi koncert

„A Miskolci Szimfonikus Zenekar az ünnepek meghittségéhez is igyekszik a hozzájárulni. A több évtizedes hagyományra visszatekintő Karácsonyi koncertnek 2021-től a Városháza aulája ad otthont, ahol az ünnephez kötődő hangulatos, meghitt műsorral ajándékozta meg a miskolciakat az együttes.”⁸⁵

Újévi hangversenyek

„Az újesztendőt nagyszabású gálakoncertekkel köszönti a Miskolci Szimfonikus Zenekar a Miskolci Nemzeti Színházban. Az Újévi hangversenyek műsorán népszerű polkák, opera áriák és operett slágerek szerepelnek, amelyek tolmácsolásához a műfajok legkiválóbb képviselőit hívják Miskolcra, így vendég volt már többek között Pitti Katalin, Berkes János, Bordás Barbara, Boncsér Gergely, Peller Anna, Peller Károly, Lukács Anita és a Vienna Tenors (Lőkös Dániel, Roman Lauder és Woncheol Song) is. Az előadáshoz mindig társul tánc és vetítés, így összművészeti produkció születik.”⁸⁶

OrgonaPont – hangversenysorozat

„Miskolc városának talán legpatinásabb hangverseny-sorozata templomainkhoz kötődik. Több mint negyven éve nyújtanak kikapcsolódást a nyári kánikulában, a templomok hűs falai között az orgona versenyek városunk lakóinak és az ide látogató turisták számára. Az Avasi Református Templom és a Belvárosi Református Templom felújított orgonái szolgálják már hosszú évek óta ezeket a hangversenyeket, ahol részben városunk kiemelkedő művészei, részben pedig a hazai komolyzenei élet meghatározó szereplő vállalnak szerepet. A sorozat korábban Collegium Musicum néven vált ismertté, azonban az utóbbi években egy országos sorozat részévé válva kapta az OrgonaPont elnevezést. Az országos

⁸² <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸³ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁴ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁵ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁶ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

sorozat a Filharmónia Magyarország gondozásában kerül megrendezésre minden év augusztusában, idén az Orgonák éjszakáján lesz a nyitóesemény.”⁸⁷

Belvárosi Zenei Estek – hangversenysorozat

„Belvárosi Zenei Estek egy kitűnő alkalmat biztosítanak arra, hogy a miskolciak barátaikkal, családjukkal közösen élvezhessék a zenét Miskolc belvárosában a nyári időszakban.”⁸⁸

Muzsikáló Udvar – hangversenysorozat

„A Muzsikáló Udvar hangversenyei könnyű nyáresti szórakozást ígérnek azok számára, akik ellátogatnak az udvarokba, ahol jazz, latin, blues, dixieland, swing és klezmer zenészek varázsolják el a hallgatóságot.”⁸⁹

Miskolci Kamarazenei Nyár

„A több évtizedes hagyománnyal rendelkező Miskolci Kamarazenei Nyár rendezvénysorozat célja a nemzeti romantikus magyar zene alig ismert, újra felfedezésre vagy szélesebb körben is megismerésre. A rendezvény programvezetője, Flach Antal. A rendezvény ingyenesen látogatható, és regisztrálni sem kell előzetesen.”⁹⁰

Veczán Pál Egyházzenei Kórustalálkozó

„A koncertsorozatot néhai Veczán Pál miskolci evangélikus esperes azzal a céllal álmodta meg, hogy a különböző templomokban szolgáló kórusok megismerhessék egymást, bővíthessék repertoárjukat, tapasztalatot cserélhessenek, inspirációt nyerjenek a hangszereleési lehetőségeket illetően. Emellett ő is Kodály Zoltán gondolatát vallotta, miszerint: „Nem sokat ér, ha magunkban dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben mind egyek lehetünk”. A kórustalálkozó minden év őszén a Miskolci Kulturális Központ szervezésében valósul meg.”⁹¹

2.2.2 Tematikus programok, kulturális segédprogramokkal

Középkori Forgatag

„Minden év júliusában megelevenedik a középkor Diósgyőr várában a Középkori Forgatag című nyári fesztiválon. „Az év történelmi játéka” a vár egy nyüzsgő középkori udvarrá változik. A többnapos program 2017 óta a rangos Minősített Európai Fesztivál címet viseli. A Lovagi Tornák Terén lovagi összecsapásokon, tornákon, lovasíjász- bemutatókon izgulhatnak.”⁹²

⁸⁷ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁸ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁸⁹ <https://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/kultura/kulturalis-es-gasztrofesztivalok/zenei-nagyrendezvenyek#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁹⁰ <https://miskolc.varosom.hu/programok/kultura/Miskolci-Kamarazenei-Nyar-> Letöltés: 2022.08.05.

⁹¹ <https://www.minap.hu/cikk/uj-helyszinek-lelekmelo-dallamok-es-kozos-enekles-orome-26-veczan-pal-egyhazzenei#>
Letöltés: 2022.08.05.

⁹² MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 66. oldal

Diósgyőri Mikulásvonat

„A „Diósgyőrért” Közhasznú Alapítvány az Északerdő Zrt-vel együttműködésben működteti a Diósgyőri Mikulásvonat@-ot, amely nem egy hétköznapi utazást jelent a lillafüredi kisvasúton, hanem egy közel két és fél órás, varázslatos kalandot a gyermekek és családok számára. Lillafüreden a „Mesebirodalom” kapujánál maga a Mikulás várja a kicsiket, majd további jelmezbe öltözött szereplők bekapcsolódásával egy interaktív szabadtéri mesejátékba vonják be őket, mesés díszletek között, a miskolci óvodások és általános iskolások által feldíszített parkban.”⁹³

Miskolci Régiségvásár

„A Miskolci Régiségvásárt minden hónap első vasárnapján tartják a belvárosi sétálóutcán és a környező tereken. A rendezvény valóban régiségekkel várja a látogatókat, az árukínálat és az árusok kiválasztása folyamatosan ellenőrzött, a rendezvény a legnagyobb vidéki régiségvásárrá nőtte ki magát az elmúlt években.”⁹⁴

Fazola Fesztivál

„A többnapos Fazola Fesztivált szabad téren, az újmassai Fazola-kohónál, a Massa Múzeumnál és a vasverőnél rendezik meg szeptemberben. Célja a selmeci vaskohász hagyományok ápolása, és a térségben évszázadokon át művelt ipari kultúra történeti értékeinek bemutatása, valamint a fiatalok körében a műszaki pályák népszerűsítése, és a bányász-kohász-erdész társadalom összetartozásának kifejezése. A fesztivált látványos vasolvasztási, vasverő és látványkovácsolási bemutatók színesítik.”⁹⁵

Ásványfesztivál

„Hosszú idő óta minden évben megrendezésre kerül a Miskolci Egyetemen Közép-Európa egyik legjelentősebb ásványfesztiválja. Jelentőségét nemcsak a kiállítók stabil 100 feletti, és a látogatók 3-4 ezres létszáma jelzi, hanem az a tény is, hogy évenként a börzéhez más és más rendezvényeket is társítanak. Ezek között mindig vannak reprezentatív, tematikus kiállítások, illetve tudományos és népszerűsítő előadások, esetenként előadóülések.”⁹⁶

Virágzó Népművészet Fesztivál

A fesztivált a Fügedi Márta Népművészeti Egyesület szervezi több mint egy évtizede. A rendezvény fő eleme egy népművészeti, tárgyalkotó kiállítás, anyaga az egyesület által meghirdetett országos tárgyalkotó pályázatból áll össze, kísérő rendezvényként művészeti programokat is felvonultatnak.⁹⁷

Adventi villamos

„Az adventi villamos advent első vasárnapjától január 6-ig közlekedik a Tiszai pályaudvar és Felső-Majláth között az 1-es villamos vonalán. A kívül mézeskalács házikóra hasonlító

⁹³ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 67. oldal

⁹⁴ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 67. oldal

⁹⁵ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 67. oldal

⁹⁶ <https://mfk.uni-miskolc.hu/rendezvenyeink> Letöltés: 2022.08.05.

⁹⁷ A Fügedi Márta Népművészeti Egyesület által benyújtott Pályázati anyag a Kulturális Mecénási Alapból igényelhető 2022. évi támogatásra.

járművet belül minden évben új díszítéssel állítják forgalomba. Az utazást kulturális programok színesítik.”⁹⁸

Városnéző séták

„Miskolc tele van érdekes történetekkel, szemet gyönyörködtető helyszínekkel, legendákkal, történelmet alakító személyiségekkel. A MIDMAR Nonprofit Kft. által szervezett sétákon minden alkalommal más-más téma kerül a fókuszba, a belvároson kívül távolabbi városrészekbe is elkalauzolják a vendégeket.”⁹⁹

2.2.3 Gasztronómiai programok, kulturális segédprogramokkal

Kocsonyafesztivál

A Kocsonyafesztivált 2001-ben alapította Rózsa Edit és Fedor Vilmos. Rövid időn belül Magyarország legnagyobb téli fesztiválja lett, ahová minden évben sok ezren zárandokoltak. Jelenleg a város eltökélt abban, hogy újra megrendezi a Kocsonyafesztivált, a jogviták rendezését követően.

Avasi Borangolás

„A Miskolczi Borbarátok Társasága Egyesület által elindított, civilszervezetek összefogásával szerveződő, a tradicionális miskolci pincekultúra hagyományainak újjáélesztését célzó Avasi Borangolás 3 napon keresztül tart a Történelmi Avas pincesorain. Tavaly megkapta a Minősített Fesztivál címet a Magyar Fesztiválszövetségtől. 2014-ben még 2.800 vendéget vonzott, 2019-ben pedig már 19 000 látogatót fogadott.”¹⁰⁰

Avasi Kvaterka

„2018-ban került megrendezésre az első Avasi Kvaterka, amely nagy sikert aratott a látogatók körében. A Szent György-hegy Alapítvány 2019 júliusától havi rendszerességgel rendezi meg az Avasi Kvaterkát a Miskolczi Borbarátok Társaságának együttműködésével és más civil szervezetek és boros gasztronómiai közösségek közreműködésével. A programsorozat célja, hogy felelevenítse azokat az értékeket, melyek évszázadok óta az avasi pincesorhoz köthetőek. Látogatottsága egyre nő, jelenleg még csak körülbelül 1.000 fő rendezvényenként.”¹⁰¹

Miskolci Fröccsfesztivál

„A Miskolci Fröccsfesztivált 2006-ban rendezték meg először, kezdetekben a Herman Ottó Múzeum Papszeri épülete és kertje volt a helyszíne. 2014 óta a Kisavason lévő Avasi Cellarium és a környékbeli pincék és pincesorok biztosítanak autentikus háttérrel a hungarikumnak számító italnak. A Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozathoz kötődik a kétnapos esemény időpontja, látogatottsága évről évre nő, jelenleg közel 5.000 fő.”¹⁰²

⁹⁸ <https://www.miskolc.hu/aktualis/adventi-villamos-meseszep-jegpalota-igazi-mualkotas-miskolc-adventi-villamosa>
Letöltés: 2022.08.05

⁹⁹ <https://www.hellomiskolc.hu/garantalt-varosnezo-setak> Letöltés: 2022.08.05.

¹⁰⁰ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 65. oldal

¹⁰¹ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 65. oldal

¹⁰² MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 65. oldal

Görömbölyi Forralt Bor- és Tepertőnapok

„A görömbölyi történelmi pincesoron tartják meg minden évben a város első gasztronómiai fesztiválját, a Görömbölyi Forralt Bor- és Tepertőnapokat, mely évről évre egyre több látogatót vonz, és egyre több programot kínál az érdeklődők számára. Minden évben hagyományosan forraltborfőző-versenyen vehetnek részt, valamint megtartják a Görömbölyi Ökomenikus Vince napi vesszőszentelést.”¹⁰³

Termelői nap

„Minden hónap harmadik vasárnapján rendezik meg Miskolcon a termelői napot az Erzsébet téren. A vásár során helyi és környékbeli termelők, valamint kézművesek kínálják termékeiket, melyeket meg is kóstolhatnak az érdeklődők. A nap során kulturális és gyermekprogramok is várják a látogatókat.”¹⁰⁴

2.3 A kultúrafinanszírozás formái

Miskolc kulturális életének finanszírozása öt forrásból valósult meg az elmúlt tíz év során:

1. Városi költségvetési finanszírozás kötelező feladatok ellátása esetében
2. Városi költségvetési finanszírozás önként vállalt feladatok ellátása esetében
3. EU támogatások
4. Állami alapok, szervezetek támogatása
5. Gazdasági társaságok támogatásai
6. Pályázatok (Közművelődési, valamint Könyvtári Érdekeltségnövelő Pályázatok, Kubinyi Ágoston Program)

A város költségvetéséből származó forrásokat a Közgyűlés hagyja jóvá évente, a költségvetésben a kulturális finanszírozás az idegenforgalmi tételekkel közös csoportban szerepel. A kötelező feladatok ellátásába a város saját szervezésű hivatalos rendezvényei (városi ünnepek, stb.) valamint a városi tulajdonban/fenntartásban működő kulturális szervezetek (nonprofit társaságok) támogatása tartozott bele. Az alábbi társaságok tartoztak ebbe a körbe:

- CINE-MIS Nonprofit Kft. működési támogatása,
- Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft. támogatása (állami támogatás is),
- Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft. támogatása (állami támogatás is),
- Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. támogatása,
- Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. támogatása.

illetve saját fenntartású intézmények:

- Herman Ottó Múzeum,
- II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár.

Ugyancsak a kötelező feladatok közé tartozott a Science Múzeum és Művészeti Központ projekt önrészeinek finanszírozása, majd 2014-ben – mikor a városvezetés a projekt megvalósításától elállt – a korábban felvett támogatás visszafizetése is.

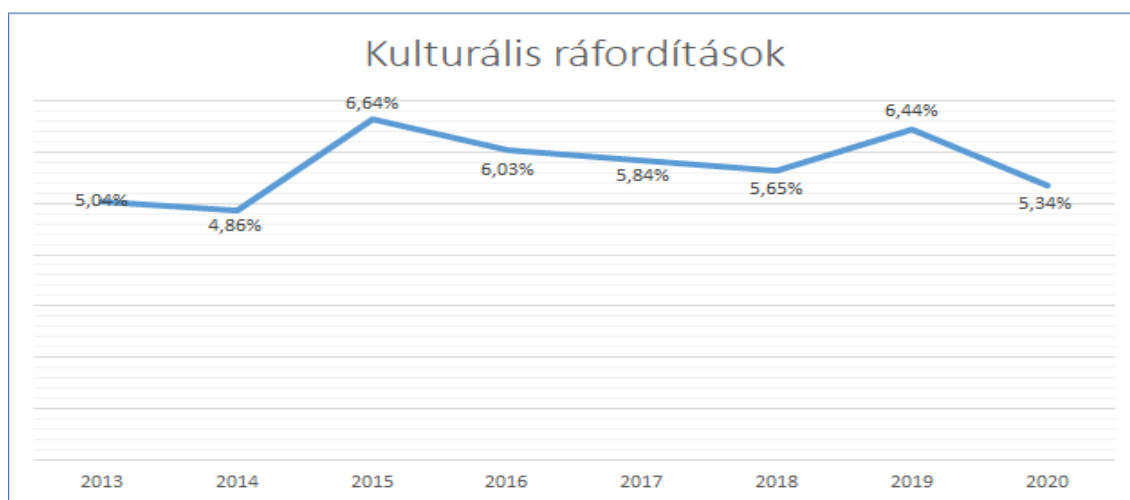
Az önként vállalt kulturális feladatok szélesebb kört fednek le, ide tartoznak a város nagyrendezvényei, illetve az azokat szervező társaságok támogatásai, a kulturális szervezetek támogatása (Szinavölgyi Néptánc Együttes).

¹⁰³ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 68. oldal

¹⁰⁴ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, 2.2.1. Attrakciók és vonzerők, 68. oldal

2011 év végén jelentős átalakulások kezdődtek a kulturális intézmények területén, a Miskolci Kulturális Központ novemberben nonprofit Kft.-vé alakult és 2012-től kezdődően megkezdődött a központoszerű működés felállítása. Szintén 2012-ben megszűnt a Miskolci Nemzeti Színház önálló költségvetési szerv státusza, helyette Nonprofit Kft.-ként működött tovább, ugyanilyen formába alakult át a Csodamalom Bábszínház is. Az átalakulásokat követően alakult ki egy új működési struktúra, melynek finanszírozását az alábbi táblázatok mutatják az első teljes működési évtől (2013-tól) napjainkig. A finanszírozás vizsgálatának alapját az éves zárszámadások jelentették 2018-ig, 2019–2020 évek esetében a költségvetés volt az irányadó.

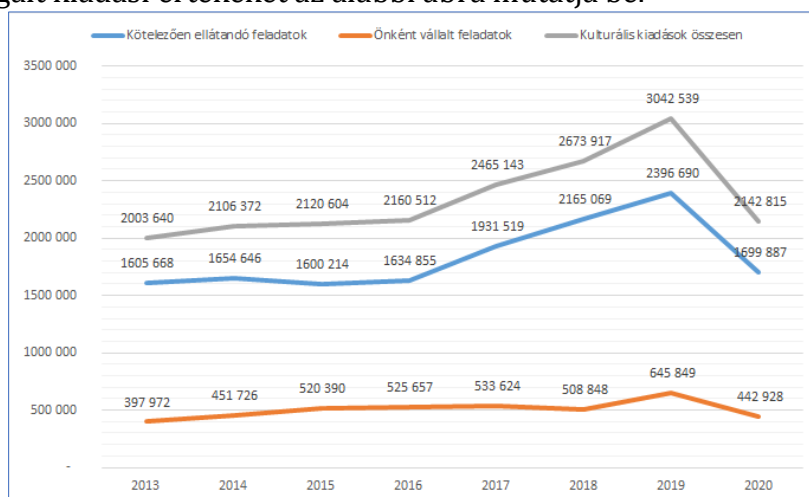
Miskolc kulturális költségvetési ráfordításainak alakulását a költségvetés kiadási főösszegének százalékában az 1. ábra ismerteti.

1. ábra: Kulturális kiadások a Költségvetés Kiadási Főösszegének arányában (%), 2013-2020¹⁰⁵

A diagram adatokból látható, hogy a kulturális kiadások aránya jellemzően 5-6% körül alakult évente az elmúlt 8 év során. A 2015-ös kiugróan magas értéket a Science Múzeum projektől való ellátás visszafizetési költsége okozta.

Az ezzel korrigált kiadási értékeket az alábbi ábra mutatja be.

2. ábra: Kulturális kiadások (eFt) 2013-2020¹⁰⁶

¹⁰⁵ MMJV Közgyűlési határozatok

¹⁰⁶ MMJV Közgyűlési határozatok

A korrigált adatsorokból látható, hogy a kötelezően ellátandó feladatok értéke 2016-ig 1,6 Mrd Ft érték körül volt 4 éven keresztül, majd emelkedő pályára állt, éves szinten 200 Mft-os növekedési értékkel. A 2020-as visszaesés komoly vágást mutat, összesen -900 Mft-ot, mely a takarékos gazdálkodás kényszeréből ered. Az önként vállalt feladatok kiadási értékei nem mutatnak komoly kiugró értéket az elmúlt 8 évben, egyedül 2019-ben jelentkezett egy közel 140 Mft-os kiugró érték.

2.3.1 Kulturális Mecénás Alap

Egyszeri, vissza nem térítendő támogatás a város civil szervezetei, egyesületei, művészeti és tudományos alkotó műhelyei, a közösségi média, és az öntevékeny csoportok érték-megőrző, értékteremtő és értékközvetítő munkájának segítésére.¹⁰⁷

2.3.2 Működési támogatás kulturális gazdasági társaságoknak

A kulturális nonprofit gazdasági társaságok

- CINE-MIS Nonprofit Kft. működési támogatása,
 - Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft. támogatása,
 - Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft. támogatása,
 - Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. támogatása,
 - Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. támogatása
- aktuális évre vonatkozó működési támogatása.

2.3.3 Működési támogatás önkormányzati intézményeknek

A két, önkormányzati fenntartású kulturális intézmény,

- a Herman Ottó Múzeum és a
- II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

aktuális évre vonatkozó működési támogatása.

2.3.4 Egyéb önkormányzati támogatások a kultúra területén

A kulturális rendezvények és feladatok megvalósítását, a közalapítványok működését az önkormányzat igyekszik évről-évre támogatásban részesíteni, pl. Bányász Kulturális Egyesület, Bükkalja Táncszínház Alapítvány, Fügedi Márta Népművészeti Egyesület, MIDMAR támogatása stb.

2.4 A lakosság kulturális igénye

2.4.1 Digitalizáció – egyszerre kényszer és megoldás

Mára a legszembetűnőbb változást a kommunikációs technikák fejlődése, ezen belül az új eszközök robbanásszerű elterjedése hozta. Az elmúlt három évtizedben a könyvtárakban indultak, később múzeumokban és levéltárakban, valamint a részben ezekben az intézményekben elérhető audiovizuális archívumok voltak a digitalizációs projektek első állomásai. A tervezett rendszerek azonban – részben az intézmények fejletlen informatikai háttere miatt – nem a felhasználóbarát megközelítésre törekedtek, hanem az adatgazda igényeire. Az utóbbi időszakban a keresőoldalakban és szolgáltatási modellekben sikeres kezdeményezések indultak pl. a Magyar Elektronikus Könyvtár, melynek évente több mint 20 millió látogatója van, és egyike az ország legnagyobb kulturális

¹⁰⁷ <https://www.miskolc.hu/varoshaza/onkormanyzat/palyazatok/onkormanyzat-atal-meghirdetett-palyazatok#>
Letöltés: 2022.08.05.

tartalomszolgáltatóinak. A digitalizált közgyűjteményekre a koronavírus vilájárvány kirobbanása után még inkább megnőtt az igény, így a jövőben mindenképp folytatni kell a digitalizációs munkát, és bővíteni kell a digitalizált adattárakhoz történő hozzáférés lehetőségét pl. MIKI applikáció.

2.4.2 Új nemzedékek megjelenése

A könyvek birtoklása, gyűjtése ma már nem olyan része a kultúrának, mint korábban, a letölthető és elektronikus könyvek az ifjúság körében már egyértelműen népszerűbbek. A Z generáció mobilitási hajlandósága nagyságrendileg nagyobb, mint az idősebb korosztályoké. A mai fiatalok nem olvasnak kevesebbet, mint korábban a fiatalok, sőt, mennyiséget tekintve akár többet is, aktív idejükben szöveges üzenetet, képi és videotartalmat látnak és olvasnak. A minőség teljesen átalakult, háttérbe szorultak a szépirodalmi művek, jóval egyszerűbb, befogadhatóbb, könnyebben érthető tartalmak vették át a helyüket, ráadásul már többségében nem is magyar nyelven. Ahhoz, hogy a kulturális intézményrendszer időben válaszokat tudjon megfogalmazni ezekre az átalakulásokra, a folyamatot nem minősítenie, hanem megértenie kell.

Látva az elmúlt öt-tíz év gyorsuló tendencia átalakulásait, kijelenthető, hogy a kultúrafogyasztási szokások a későbbiekben még gyorsabban fognak átalakulni, mint korábban. A fesztiválkultúra térnyerése tovább növekszik, várhatóan nemcsak nagyvárosi, hanem a kisebb települések szintjén is. A magaskultúra szinterei pedig várhatóan tovább differenciálódnak. Az új kultúra fogyasztói szokások között pedig már elindult a „multitasking” kulturális fogyasztás fokozott térnyerése a fiatalok körében, vagyis egy időben történik több új típusú kulturális színtér használata; televízió nézés, okostelefon használat, és zenehallgatás egyszerre. Az egyéni igényekre szabott különböző médiumok, kulturális csatornák összeolvadása küszöbön áll, a rendszerek technikai összekötése már elérhető technológia.

2.4.3 A kultúra szabadsága – a fogyasztó szabadsága, a hozzáférések biztosítása

A művészeti intézmények funkciója az, hogy keretet biztosítson az egyének (művészek) szabadságának érvényesüléséhez. A kulturális intézmények törvényi feladata pedig az, hogy hozzáférhetővé tegye a művészetet, eljuttassa a kultúrát ahhoz a fogyasztóhoz, akinek ehhez joga van. Befogadó intézményei bármely művészeti csoportnak, illetve magát művészetben kifejezni akaró állampolgárnak, legyen az amatőr vagy professzionális.¹⁰⁸ Az aktuális helyzet az, hogy a közművelődési intézmények nagyon nehezen tudják magukat kormányzati és önkormányzati forrásokból fenntartani, az innen kapott támogatások arra elegendőek, hogy ne kelljen bezárni a kapuikat. Csak pályázati pénzek bevonásával teremthető meg valódi érték létrehozása, a szakmai színvonal biztosítása.

2.4.4 Nemzedéki együttélések, sokszínűség a kínálatban

A kultúrának mindenkire el kell jutnia, aki igényt tart rá. A közművelődési feladatokkal rendelkező intézményeknek meg kell tudnia szólítani az óvodást és a nyugdíjast egyaránt. Az elmúlt évtizedben végbement globális változások a kultúra szerkezetét is átalakították, megváltoztak a fogyasztói szokások. A technológiai trendek, a multikulturalizmus, a digitalizáció eredményeképpen a tradicionális kultúraközvetítés és ezzel a kulturális intézmények szerepe háttérbe szorult, ugyanakkor a minőségi szolgáltatások iránti igény megnőtt. A kultúra feladata napjainkban tehát nem csak az, hogy mindenki számára

¹⁰⁸ 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről 1.§

hozzáférhetővé váljon, hanem. hogy a kínálat művészi érték tekintetében is megfelelő legyen a hagyományos kultúrákövetítésre kevésbé nyitott társadalom számára is.

2.5 Testvérvárosi kapcsolatok

„Miskolc város testvérvárosi kapcsolatai nagyobb jelentőségűek, mint csak szimbolikus szerződések. Ezek a fontos partnerségek azt szolgálják, hogy a múlt, a jelen és a jövő témáit párbeszédben tudjuk megvitatni. Ebben a bizalommal teli atmoszférában, közös értékeket vallva kialakíthatóak a kulturális, történelmi és a hétköznapi együttműködésnek témakörei. A partnerség legfontosabb alkotóeleme, hogy különböző kultúrákban élő, eltérő történelmi háttérrel rendelkező emberek egymást jobban tudják megismerni és megérteni. Használjuk ezeket a városi együttműködéseket egymás közötti hídépítésre és minden résztvevő gyarapodására.”¹⁰⁹

„Miskolc testvérvárosai (kapcsolatfelvétel éve): Aschaffenburg, Németország (1996), Aszan, Dél-Korea (2011), Burgasz, Bulgária (2003), Cleveland, USA (1995), Jentaj, Kína (2015), Kassa, Szlovákia (1997), Katowice, Lengyelország (1973), Kayseri, Törökország (2013), Ostrava, Csehország (2001), Tampere, Finnország (1963), Valenciennes, Franciaország (2009), Vologda, Oroszország ('80-as évek).”¹¹⁰

2.6 A stratégia készítését befolyásoló tényezők

2.6.1 A kulturális piac átalakulása, átalakítása, kulturális vállalkozások megerősödése

A kulturális gazdaságnak nincsenek nyersanyag-, jelentős munkaerőforrás- és kiemelt logisztikai szükségletei, mégis helyfüggő. Míg tömegtermékek szinte mindenhol előállíthatóak, kulturális termék, vagy szolgáltatás – különösen a magas színvonalú – csak kevés helyen jön létre. Ahogy a magas szintű üzleti szolgáltatások, úgy a kultúrgazdasági központok is jellemzően nagyvárosokban alakulnak ki. A kulturális gazdaság helyfüggő sajátosságai az alábbiak:

- városokban koncentrálódik,
- piaca hosszú idő alatt alakul ki, és csak lassan alakítható,
- termékei szolgáltatásai a helyi városi hagyományokból táplálkoznak.
- alkalmas arra, hogy egy várost ismertté és keresetté tegyen, kilépjen lokális kereteiből,
- növeli a városok versenyképességét, mert vonzza a dinamikus tudásgazdaságot működtető, magasán kvalifikált munkaerőt.

A kulturális gazdaságon belül a legtöbb sikeres termék és szolgáltatás a kölcsönös tanuláson, a kulturális szinergián és a kreativitáson alapul.

2.6.2 A kultúra szerepe a tudásalapú gazdaság fejlesztésében

A 20. század második felére a korábban egy helyen végzett technológiai folyamatok dekoncentrációja mellett elindult a tudásalapú gazdaság koncentrációja. Ez azt jelenti, hogy a városok gazdaságában háttérbe szorult a hagyományos ipar és megerősödött a szolgáltató szektor. A sikeres európai városokban a szolgáltatás egy része a helyben termelő vállalatokat támogatja. Mindezzel párhuzamosan jelentős gazdasági tényezővé váltak a

¹⁰⁹ <https://www.miskolc.hu/varoshaza/onkormanyzat/nemzetkozi-kapcsolatok> Letöltés: 2022.08.05

¹¹⁰ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozattal elfogadott MMJV Turizmusfejlesztési Stratégiája, B3. A bel- és külpiaci értékesítési tevékenység újragondolása, 150. oldal

szabadidő eltöltését támogató szolgáltatások (turizmus, kulturális és szórakoztatóipar). Miskolcon évtizedek óta egyértelműen látszik, hogy az egyetemnek az oktatási és kutatási funkcióin túl a tágabban értelmezett kultúra terjesztésében is kiemelt szerepe van. A Miskolci Egyetem az összekötő elem a város tudásgazdasága és a kultúra között.

2.6.3 Változó trendek a kultúra finanszírozásában

Gazdasági értelemben a kultúra azon részei mérhetőek, ahol kulturális érték jön létre, illetve a másik oldalon különféle ráfordításokra van szükség. A kulturális érték, illetve ráfordítás csak az esetek egy részében fejezhető ki közvetlenül pénzben. Az állami-önkormányzati finanszírozás épp emiatt csak a közvetlen pénzbeli juttatásokon, ráfordításokon keresztül mérhető pontosan, a sokféle kedvezmény, visszatérítés kulturális célú összegei már nehezebben mérhetőek. A kultúra finanszírozásának alapvető forrásai az állam, az önkormányzatok, a társadalom, a vállalkozások. Hazánkban az állam szerepe a kultúra finanszírozásában kiemelkedően magas volt az elmúlt időszakban a statisztikai mutatók szerint, ám mivel a kultúrát széleskörűen értelmezik, beletartozik többek között a szabadidő és a hitélet, valamint a sportlétesítmények fenntartása és támogatása is, részben ennek tudható be a hazai kiemelkedő részarány. Az Európai Unió közvetlenül részt vesz a kultúra finanszírozásában, azonban igen alacsony szinten. Az elmúlt két évtized során a kultúra gazdasági szempontból „háromszektorúvá” vált: piaci, közvetlen vagy közvetett állami finanszírozású, illetve nonprofit vagy civil működtetésű.

2.6.4 A városi együttműködés új rendszere

Az utóbbi két évtized a nemzetközi és hazai kulturális intézmények működésében, rendezvények szervezésében jelentős változásokat mutat, melyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni az új kulturális stratégia megfogalmazása során.

Megváltoztak és folyamatosan változnak a kultúra fogyasztás szokásai, különösen a piac új belépői, a fiatal korosztályok körében. Ennek legfőbb mozgatója a digitális szolgáltatások új rendszereinek rendkívül gyors térnyerése, ami már rövid távon is képes átrendezni a kínálati és vásárlói piacot. Mindez azt eredményezi, hogy a város kultúráirányító szerepe megváltozott és megváltozik, eszközeinek köre egyszerre bővül és szűkül.

A városi térszerkezet szerint vagy ahhoz alkalmazkodóan létrejött és abban működő kulturális intézmények hagyományos kínálata ma már elsősorban az idősebb korosztályok igényeit tudja/képes kielégíteni. Megőrzésük fontos feladat, de emellett az új belépő trendeknek megfelelően ki kell alakítani azokat a kulturális szolgáltató tereket, melyek az utóbbi évtizedekben született fesztivál és tematikus tömegrendezvényeknek lehetnek helyszínei.

A hagyományos rendezvények megoldhatóak voltak a hatvanas hetvenes években épült művelődési házas lehetőségek használatával, de a ma nagy népszerűségnek örvendő szórakoztató rendezvények új együttműködési formát, rendszert igényelnek.

Ma több mint 3.000 fesztivál működik az országban. Ezek megvalósítói meghatározó részben kulturális szolgáltató magáncégek, alapítványok, alkalmi egyesületek, civil szervezetek. A települési önkormányzatok elsősorban mint szolgáltatók, támogatók, együttműködő partnerek vesznek részt a fesztiválok, tömegrendezvények szervezésében. Tévedünk, ha lebecsüljük ennek az értékét. Ugyanis az önkormányzat éppen azzal, hogy nyit az új művelődési, szórakozási szokások felé, ezzel a kultúra legnagyobb helyi támogatójává és befolyásolójává válik. Mai szóhasználatban fontos piaci szereplő, amelyik képes hatni a termékek és a szolgáltatók körére. Persze, amikor ilyen és hasonló kérdésekben dönt, akkor figyelemmel kell lennie a város kulturális örökségére, természeti értékeire

vagy éppen épített örökségére. Ebből következik, hogy a város szerepe egyáltalán nem csökken, csak változik, minőségében más lesz, mint korábban volt.

Ehhez az új helyzethez kell kialakítani a kulturális együttműködés új rendszerét, melyben a magán és közösségi szolgáltatók, a „magas kultúra” intézményeinek képviselői, a városi önkormányzat kulturális szereplői, a műkedvelő kulturális közösségek, a szokások és hagyományok őrzői valamint a kulturális ipar egyszerű „kézművesei” ülnek az asztal körül.

2.7 SWOT analízis

Ahhoz, hogy reálisan ítéljük meg a város helyzetét – ami a stratégiai tervezés alapja – ismernünk kell a terület erősségeit és lehetőségeit.

Erősségek	Gvengeségek
<ul style="list-style-type: none"> – Nagy múltú kulturális teljesítmények a városban – Széles spektrumú kulturális intézményrendszer – Sokféle művészeti ág megjelenése – Stabil, kiegyensúlyozott működésű Miskolci Nemzeti Színház és Miskolci Szimfonikus Zenekar – Színházak esetében hosszú távú finanszírozási megállapodás jött létre az állammal – A vidék egyik legnagyobb városi könyvtárhálózata – Négy kiemelt kulturális tér a turisztikai desztinációkkal közvetlen kapcsolatban – Miskolcon élők hagyományosan magas fogékonysága a kulturális teljesítményekre – Határon átnyúló történelmi gyökerekkel rendelkező egyetemi hagyományok – Alap-, közép-, felsőfokú zenei képzés a városban – Várostörténeti múlt, erős lokálpatriotizmus – Miskolc Önkormányzatának kultúra iránti elkötelezettsége – Jelentős kulturális intézményrendszer – Kreatív, felkészült, nagy létszámú kultúrában dolgozó munkaerő – Teljes köznevelési és felsőoktatási intézményrendszer – Sikeres nagyrendezvények – Egyedülálló kultúrtörténeti adottságok, természeti és épített környezet 	<ul style="list-style-type: none"> – Az önként vállalt kulturális feladatok stagnáló trendet mutatnak évek óta és részaránya jóval elmarad a kötelező feladatoktól. – A Kocsonyafesztivál körüli jogviták – A nagy fesztiválokra vonatkozó hosszú távú finanszírozási megállapodások hiánya – Kortárs zenei fesztiválok hiánya (mainstream) – Művelődési házak csökkenő száma, elhanyagolt állapota – Városrészi központok kulturális ellátatlansága – Miskolci Kulturális Központoz tartozó művelődési házak és színházak alacsony eszközellátottsága, korszerű eszközök hiánya – Miskolci Nemzeti Színház hiányzó felújítási elemei, közelgő nagyrekonstrukció forráshiánya – Belvárosi előadóművészeti szabadtéri helyszín hiánya (zenepavilon, szabadtéri időszakos színpadok) – Kortárs zenei próbatermek elhagyott gyárterületeken, rossz körülmények között kis számban működnek – Írott és tárgyi emlékek digitalizációs foka alacsony Miskolcon – Miskolci Egyetem „3. missziós” tevékenysége nem elég ismert – Alacsony hatásfokú marketing – Kulturális rendezvények alacsony szponzorációja – Konceptióhiány (a Nagy-kép hiánya)
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> – Regionális vezető szerepkör erősítése – Rendszerszemléletű rendezvényszervezés egész éven át – Szolgáltatások fejlesztése – Forprofit szereplők bevonása – Civil szervezetek aktívabb bevonása – Kulturális színterek bővítése – Jelentős évfordulókhoz kötődő kulturális kitörési pontok: Miskolci Nemzeti Színház 200 éves, Első Magyar Rockfesztivál 50 éves, Miskolci Szimfonikus Zenekar 60 éves – A turisztikai desztinációkban új kulturális színterek kialakítása – Nagy befogadóképességű előadóművészeti tér kialakítása – Kiaknázatlan kulturális hagyományok – Meglévő kulturális brandek erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> – A kulturális kiadások további visszafogása veszélyt jelent a működőképességre és a minőségre – Nem organikus, nem elég innovatív a kulturális piac szerkezeti fejlődése – A városi kulturális rendezvények leegyszerűsített tematika mentén valósulnak meg – A kultúra területén foglalkoztatottak státuszának átalakulása (közalkalmazotti státuszuk megszűnése) – A Diósgyőri Vár fejlesztését követően tartalom nélküli területek jönnek létre – Forráshiány – Alacsony városi megtartó erő – Rövid távú szemlélet – Újabb járvány kialakulása – Határ közeli háborús konfliktus

3. MISKOLC KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA

3.1 Vízió

Miskolc a kultúra minden elemére nyitott, érzékeny és fogékony közösségek inspiráló városa.

3.2 Misszió

Miskolcot a város 800 éves kulturális öröksége és a jövő kulturális innovációi egyszerre tartják össze: Miskolc a Kultúra Magyar Városa.

3.3 Stratégiai célok

3.3.1 Beavatkozási területek

A. Miskolc kulturális intézmény-rendszerének komplex fejlesztése

- Beavatkozások**
- A.1. Átlátható kultúra finanszírozás és tervezés (A városi mecenatúra szerepe, formái, bővítésük lehetőségei)
 - A.2. Hagyományos kulturális terek fejlesztése és számuk bővítése különös tekintettel az ellátatlan területekre
 - A.3. Új kulturális terek létrehozása Miskolcon
 - A.4. Meglévő értékek összekapcsolása
 - A.5. Egységes kulturális irányítás

B. Miskolc megtartó erejének növelése a kulturális alapú városfejlesztés eszközeivel

- Beavatkozások**
- B.1. A kulturális alapú városfejlesztés eredményes gyakorlatának helyreállítása - A kultúra újra várost épít
 - B.2. A város kulturális múltjával, történelmével, különleges épített örökségével való megismerkedés játékos formáinak támogatása
 - B.3. A nehézipari múlt, amit nem eltörölni, hanem használni kell különleges kulturális terek létrehozása során
 - B.4. Városrészek kulturális fejlesztése, elhanyagolt területek újra hasznosítása, lakossági közreműködés
 - B.5. Miskolc kulturális emlékezete, a velünk élő múlt

C. Miskolc kreatív ipari potenciáljának erősítése

- Beavatkozások**
- C.1. A kultúrafogyasztás szokásainak változásai, a kultúraközvetítés gyakorlatában
 - C.2. Digitalizáció és innováció a kultúrában
 - C.2.1. Kulturális örökségünk, értékeink digitalizációja, online hozzáférhetősége és digitális megőrzése
 - C.2.2. A kulturális szolgáltatások digitalizációja annak érdekében, hogy minél szélesebb kört elérjen és az intézményhálózat tartalomszolgáltató funkciója erősödjön
 - C.3. Miskolc, a kreatív ipariközpont

D. Új célcsoportokat megszólítani képes, innovatív kulturális kínálat kialakítása

Beavatkozások

- D.1. Borkultúra, történelmi pincesorok fejlesztése
- D.2. A kulturális szokások változása, buli negyed a belvárosban
- D.3. Fesztiválok mint a város különleges kulturális ünnepei
 - D.3.1. Diósgyőr a nemzeti tánc és zenei hagyományok őrzője
 - D.3.2. Egyetemváros mint fesztiválhelyszín
 - D.3.3. Belváros a gasztro- és a magaskultúra fesztiválhelyszíne
- D.4. Miskolc meglévő rendezvényeinek, fesztiváljainak újra pozicionálása

E. Oktatási – kulturális – turisztikai alapú együttműködések fejlesztése

Beavatkozások

- E.1. Miénk a város, magunknak építjük – civil szervezetek a kulturális tervezésben
- E.2. Együttműködés az oktatási intézményekkel mint a helyismereti tanítás, identitás megerősítésének legfontosabb szereplőivel
- E.3. Miskolci Egyetem „3. missziós” tevékenységének támogatása
- E.4. Agglomerációs kulturális együttműködések
- E.5. Regionális szintű kulturális együttműködések
- E.6. Interregionális kulturális együttműködések

3.3.2 A stratégiai célok részletes kifejtése

A. Miskolc kulturális intézmény-rendszerének komplex fejlesztése

Folyamatosan változó világunkban azok maradnak versenyben, akik felismerik a változások irányát és erejét, majd arra reagálni is képesek. Modern világunk az alkalmazkodás és az újítás versenye, a kezdeményezés és mintakövetés különös szimbiózisa. Ahogyan a gazdaság, vagy technológia, úgy a kulturális szokások is változnak; módosulnak az igények, eltolódnak a hangsúlyok, velük egy időben változnak a fogyasztási szokások, ideértve a hozzáférés módjának, a közvetítő technikának a változásait is.

A kulturális értékek közvetítőivel, a kultúra-iparban dolgozókkal szemben a digitális társadalom teljesen új kihívásokat támaszt, amikkel együtt jár a szolgáltatói szektor változása is, amely egy város esetében legfőképpen a kulturális intézményrendszer formájában jelenik meg.

Olyan innovatív fejlesztések megvalósítására kell törekedni, amelyek javítják a városi kulturális intézmények működésének hatékonyságát, új szervezeti, működési modelleket hoznak létre, ugyanakkor találkoznak a lakosság igényeivel és egyben javítják Miskolc versenyképességét. Az intézményi fejlesztések kiemelt célja, hogy a lakosság mind szélesebb körének biztosítsa a kultúrához való, lehető legegyszerűbb hozzáférést.

Az intézményrendszer komplex fejlesztésekor szükséges figyelemmel lenni arra, hogy a megoldások és módszerek szinergikus kapcsolatban legyenek Miskolc turisztikai és gazdasági célkitűzéseivel.

A kulturális intézményrendszer az elmúlt években több lépésben is változott, de ahogyan a kulturális trendek és a közvetítő közeg változik az intézményrendszer további átalakulása elkerülhetetlen.

A Z generációnak nevezett életkori csoport mobilitási hajlandósága többszörösen meghaladja az idősebb korosztályokét, amelynek kapcsán háttérbe szorult a birtoklás vágya és előtérbe kerültek az élmények. A magatartásminta terjedése összefüggésben van a kulturális minőség és tartalom változásával: a fogyasztott kultúra mennyisége nem változott (sőt emelkedett), azonban a trendek az egyszerűbben megfogalmazott tartalmak irányába mutatnak.

Ahhoz, hogy Miskolc város új kulturális intézményrendszere időben és hatékony válaszokat tudjon megfogalmazni a változásokra, a folyamatok megértésére és az azokkal való együtt gondolkodásra van szükség.

A tapasztalatok alapján kijelenthető, hogy a kultúrafogyasztási szokások a jövőben gyorsabban fognak átalakulni, ezt jelzik a ma látható tendenciák. Annak vagyunk szemtanúi, hogy ma már a különböző kultúra fogyasztási szokások egymás mellett jelennek meg és fejlődnek.

Miskolc kulturális intézményrendszere komplex fejlesztésének célja, hogy olyan hálózat jöjjön létre, amelyben az egyes fogyasztási szokások és a különböző típusú tartalmak olyan egységet alkotnak, amely nem a kultúrák szembenállását, hanem az átjárhatóságot teremti meg. Olyan intézményrendszer-fejlesztésre van szükség, ahol a klasszikus fogyasztási formák és az atipikus fogyasztási minták együttes megléte az új fogyasztók bevonását eredményezik. Olyan intézményfejlesztési cselekvések szükségesek, amelyek eredményeként új erős közösségek jönnek létre, amelyek során magas színvonalon szolgálható ki a tömegkultúra igénye, de ugyanakkor méltó megjelenési platformot biztosít a réteg-, vagy perifériális tartalmaknak. Olyan intézményfejlesztési munkát kell elvégeznie Miskolcnak, ami egy fenntartható, alkalmazkodni és dinamikusan változni képes és széles kört megszólítani tudó rendszert eredményez, amely igazi otthonává válhat a legkülönbözőbb művészeti ágaknak, műfajoknak, fogyasztási és értékesítési modelleknek.

A.1. Átlátható kultúra-finanszírozás és -tervezés

(A városi mecénatúra szerepe, formái, bővítésük lehetőségei)

A kulturális tervezés, a rövid és hosszabb távra szóló stratégiai tervek készítésének legfontosabb követelménye a nyilvánosság, a kulturális párbeszéd, és a megvalósításukhoz kapcsolódó költségvetési tervezés, valamint a különböző pénzügyi források felhasználásának átláthatósága.

Mindennek alapfeltétele, hogy már a tervezés során a város szakmai közösségei és civil szereplői cselekvő részesei legyenek a fejlesztési folyamatoknak. Véleményt mondjanak a város kulturális fejlesztési stratégiájáról, javaslataikkal is hozzájáruljanak ahhoz, hogy az elképzelések és a város lehetőségei a legteljesebb civil és szakmai részvétel mellett kerüljenek elfogadásra.

A kultúra-finanszírozásban az ezredforduló óta eltelt két évtized fontos változása, hogy az állami támogatások, a pályázati úton elérhető források, a város saját költségvetésében a kulturális feladatok ellátására elkülönített források mellett, megjelent a városban egyre erősödő magántőke is. Ez jelzi, hogy a vállalkozások tulajdonosai is felismerték a kulturális fejlesztések révén erősödő társadalmi tőke jelentőségét, amely egyik meghatározó feltétele a Miskolc és környéke iránti szélesebb körű befektetői figyelem és szándék megerősítésének. Mindez azt is jelenti, hogy formálisan is működni kell annak a fórumnak, mely

Miskolc tehetős és a város kulturális értékei iránt elkötelezett polgárai számára jelent résztvételt a városi fejlesztési elképzelések kialakításában és megvalósításában.

A városi önkormányzat jelenleg egy kulturális mecénási pályázatot hirdet meg minden év tavaszán, melynek nyerteséről az önkormányzat választott szakmai bizottsága dönt. A felosztható összeg hosszú évek óta változatlan és inkább csak arra elegendő, hogy bizonyítsa az önkormányzat eltökéltségét a városi kulturális élet civil szereplőinek támogatásában. A jövő mindenképpen az lehet, hogy a város a rendelkezésre álló forrásaihoz további támogatásokat keres, ezzel jelentősen javítva pénzügyi kondícióit.

Különösen a város peremkerületeiben élők kulturális javakhoz való hozzáférését segíthetik azok a támogatások, melyeket az ott működő szervezetek, közösségek kaphatnak a kötelező városi feladatok ellátásáért.

Egy-egy kulturális beruházásra vonatkozó elképzelés kidolgozására, az élhető város-moddell részeként bizonyos arculati változtatásokra, a város kulturális értékeit bemutató online és hagyományos formában készített kiadványokra, a kulturális terek kreatív és innovatív kitöltésére vonatkozó elképzelések megvalósítására kiírt pályázatok által a kulturális párbeszéd egy új és hatékony időszaka kezdődhet el a város életében.

A múlt századi hagyományos kulturális politika jellemzően hagyományos gazdálkodással párosult. A város költségvetésében a kulturális rovat alatt a régmúltban kialakult intézményi hálózat fenntartása szerepelt, melyhez az utóbbi két évtizedben a nagyrendezvények, fesztiválok támogatásai társultak. Ezt egészítették ki a kulturális mecénatúra egyre apadó költségvetési számai. Ennek a finanszírozási gyakorlatnak a változása, csak annyiban történt meg, hogy a kultúra nagyrendezvényeivel az ágazat egyre inkább igyekezett a média figyelmét a városra irányítani és ezzel elsősorban a város vendégforgalmi bevételét növelni. Valójában a kultúra-finanszírozás mára már elavult szerkezete nem sokban változott.

A valódi változást az jelentené, ha a finanszírozás egész rendszere egy új városi át-, vagy újraértelmezett kulturális politika organikus részévé válna. Ehhez annak felismerése és elfogadása kell, hogy a kulturális tervezés nem választható el a várostervezéstől, hanem annak fontos része. Ez pedig azt jelenti a gyakorlatban, hogy a várostervezés, a jövő városának víziói, nem ágazatokra bontva, hanem azok egymásra hatásában, összefüggésrendszerükben jelennek meg.

A kultúra városstratégiai kérdés. A kultúra támogatásának mértéke a költségvetésben azt jelzi, mennyire elkötelezett a várospolitikában, hogy szerethetővé lakhatóvá tegye a települést és boldoggá polgárait. A városhoz való kötődés, a lokálpatriotizmus nem erősödhet „maradványelvű” kultúra finanszírozással.

Az utóbbi években egyre több helyi vállalkozás ismerte fel a város kulturális élete támogatásának jelentőségét. Ugyanakkor a támogatók és támogatható célok – részben az információ-hiány, a széttagoaltság és sok esetben a még kialakulatlan támogatási kultúra és rendszer miatt – nehezen találkoznak. A támogatók nem ismerik eléggé a támogatási lehetőségeket, azok időbeli dimenzióját, az együttműködés lehetséges paramétereit. A támogatást kérők pedig nem ismerik eléggé a potenciális és aktív támogatók teljes körét és a támogatás szabályait (lehetőségek, döntési mechanizmusok), így kéréseik gyakran kívül esnek a támogatható körön. Ezen a jórészt információhiányon alapuló, ad hoc módon

létrejövő és ezért alacsony hatásfokkal működő mecenatúrán elsősorban a városi kulturális politika tud változtatni.

Ennek módjai:

- városi értékteremtő és értékőrző „kulturális csomag” létrehozása (kiemelkedő kulturális események, fesztiválok, kiállítások, köztéri alkotások, alkotócsoporthok) mely a támogató számára egyúttal minőségi garanciát is jelent;
- azokkal a befektetőkkel, akik a kulturális ipar aktív szolgáltatói (kulturális célú intézményt tartanak fenn, eseményeket, kulturális produkciókat, fesztivált működtetnek, tehetségeket gondoznak, fiatal alkotóművészeket támogatnak) a város kössön együttműködési szerződést, ezáltal a rendezvény a város és az intézmény-fenntartó közös finanszírozásával működhet;
- a városi kulturális irányítási rendszeren belül kell foglalkozni az ajánlati csomagok összeállításával, a folyamatos kapcsolattartással, értékeléssel;
- ki kell alakítani a mecénások elismerésének a rendszerét és a város kulturális életének tervezésébe való bevonásuk új módjait.

A városi mecenatúra folyamatos, és rendszerszerű működése révén nemcsak forrástöbblet lethez jut a kultúra, hanem a közös eredmények által megerősödik az a városi polgárság, mely áldoz a város kulturális örökségének megőrzésére és gyarapítására.

A.2. Hagyományos kulturális terek fejlesztése és számuk bővítése különös tekintettel az ellátatlan területekre

Miskolc az országban egyedüli városként négy nemzetközi összehasonlításban is kiemelt jelentőségű és egyben turisztikai élményt nyújtó kulturális térrel rendelkezik, amelyek fejlesztése a mindenkorai várospolitika alapvető feladata.

Az elmúlt időszakban jelentős beruházások helyszíne volt Diósgyőr és Tapolca, ahol a város és környékének fejlesztése illetve új fürdőberuházás valósult meg.

Ezek befejezésével párhuzamosan a jövő két legfontosabb fejlesztendő akcióterületét a történelmi belváros, benne az Avas, valamint Lillafüred és környezete jelenti.

A négy kiemelt országos és nemzetközi jelentőséggel bíró kulturális tér:

- a történelmi belváros templomaival, az ország első magyar nyelven játszó, 2023-ban kétszáz éves színházával, a Herman Ottó Múzeum páratlan és a vidék leggazdagabb gyűjteményével, valamint az Avassal és annak pincésoraival, a 70 000 éve itt élt ember lenyomatával;
- Diósgyőr, Nagy Lajos király felújított várával, a Lovagi Tornák Terével és középkori településrészével, jelentős ipartörténeti értéket képviselő papírgyárával és különleges erdei környezetben működő Vadasparkjával;
- Lillafüred jelentős barlangjaival, a Szeleta kultúra örökségével és a kiemelt jelentőséggel bíró Hotel Palota Lillafüred (a „Palotaszálló”) és a Hámori-tó épített együttesével (internetes szavazáson az ország legszebb helyének bizonyult);
- Miskolctapolca a világban is különlegesnek számító gyógyhatású vizet rejtő, meleg források feletti természetes barlangrendszerben kialakított fürdőjével és különleges botanikai helyként számon tartott parkjával.

Ezek mellett szinte valamennyi városrész rendelkezik olyan kulturális térrel, amely az ott élők igényei szerint, részben önkormányzati, részben helyi egyesületi vagy alapítványi formában működik. Hejőcsaba és Görömböly folyamatosan működő művelődési intézménnyel, míg Pereces művelődést szervező irodával rendelkezik. Nem megfelelő a

kulturális intézményi ellátottsága a lakosság jelentős részének otthont adó lakótelepeknek, ahol a jövőben könyvtárakkal és oktatási intézményekkel összefogva lehetséges a kulturális szolgáltatások biztosítása és színvonaluk fejlesztése. Ugyanez igaz az úgynevezett összekötő városrészekre is.

Önálló és különleges adottságú kulturális teret jelent a Miskolci Egyetem campusa, mely adottságai révén (lakóövezettől való távolság, könnyű megközelíthetőség és jó parkolási lehetőségek) nagy tömegeket megmozgató kortárs zenei rendezvények helyszíne lehet.

A kultúra fontos helyszíneit adják a városban működő egyházi közösségek. A belvárosban található műemlék templomok kiemelkedő zenei események impozáns terei. Az avasi orgona hangversenyek felújítása, kamarazenei és kórus fesztiválok rendezése új együttműködési lehetőséget jelentenek a város és az egyházak között. Az együttműködés kiterjedhet a peremkerületekre is, ahol jelenleg nincs vagy nem működik közművelődési intézmény.

A.3. Új kulturális terek létrehozása

Új kulturális terek létrehozását részben a település szerkezetében bekövetkezett változások, részben pedig a térhasználatban kialakult új formák, a kultúrafogyasztás, a szórakozási szokások átalakulása indokolja. Kialakulásukat befolyásolja a kulturális javak fogyasztásában mutatkozó lakóterületi különbségek, az épített környezet jellege, az ott élő lakosság összetétele, kialakult hagyományai, szokásai. Egészen más a lakossági elvárás egy műemléki környezetben, múlt század hetvenes éveiben épült lakónegyedben, családi házas övezetben vagy éppen a belvárosi vigalmi negyedben.

Miskolc nagyon sokféle hangulatot magában hordozó város. Ezek részben természeti környezetének (hegyek, vizek, erdők jelenléte), építészeti örökségének és meglehetősen sokféle kort, stílust, irányzatot magán viselő házainak, utcáinak, tereinek, lakónegyedeinek köszönhető.

A város lakosainak számában és összetételében a múlt század közepén bekövetkezett óriási változásokat nem követte a város tervszerű, világos és következetes fejlesztés. A kulturális javakhoz való hozzáférés hiányossága jórészt ennek köszönhető.

A hiányosságok ma sokkal nagyobb terhet jelentenek a várostervezésben, mint azt korábban gondoltuk. A sokféle beavatkozás közül az egyik legeredményesebb, az új kulturális tér vagy térszerkezet létrehozása. Ez a hagyományos terek összekapcsolásának is egy, az európai gyakorlatban is sikerrel alkalmazott módja, különösen ott, ahol a beavatkozást egyfajta agóra, vagy városi alközpont létrehozásának lakossági igénye is indokolja. Nem elhanyagolható az sem, hogy az ipari félmúlt jeles gyárai, intézményei által létrehozott és fenntartott kulturális intézmények, mint egy letűnt kor lassan pusztuló torzói várnak a változásra. Kisebbségi átalakítással, közlekedési folyosók nyitásával különleges és egyedi kulturális térszerkezet jöhet létre a lassan pusztuló ipari területeken is (DAM City program, Factory Aréna).

Új kulturális terek létrehozása indokolt:

- a Herman Ottó Múzeum központi épülete, a Kálvária domb, a Tudomány és Technika Háza, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, a Városi Sportcsarnok és a Vígadót is magába foglaló Népkerület által körülhatárolt területe; ezzel csökkenthető a történelmi belváros terhelése és megkezdődhet a kulturális folyosó déli irányú kiterjesztése

- a Miskolci Egyetemmel közösen az egyetemi campus kulturális térhasználatának újragondolásával, kiszolgáló egységek létrehozásával;
- az Avas-tető átalakításával, többcélú kulturális hasznosításával (az ország egyik legjelentősebb tūlevelű gyűjteményét bemutató botanikus kert, az ősember műhelye, szabadtéri színpad, romantikus futópálya, gyerekek és felnőttek játszóttere, megjegyzés: a fejlesztés jelenleg folyik);
- Hejőcsabán a Gárdonyi Szabadidő Park fejlesztésével;
- A Diósgyőri Papírgyár Múzeuma, a Herman Ottó Látogató Központ, a csanyiki Királyasztal és a Vadaspark élményterként és -útként történő hasznosításával;
- az egykori DAM területének feltárásával, közlekedő folyosók létrehozásával és kulturális célú hasznosításával.

A.4. Meglévő értékek összekapcsolása

Miskolc sajátossága, hogy az ismert és sokak által keresett kulturális és turisztikai élmények terei egymástól nagy távolságra találhatók, ami egy sokkal fejlettebb logisztikai platform megteremtését igényli.

Ennek rendszerét jelenthetik a város meghatározott pontjain létrehozott hagyományos és digitális információs pontok, az online vásárolható kombinált belépők, melyek észrevétlenül vezetnek a látogatót az élményközpontok között és több intézmény látogatására jogosítanak.

Az ismert és sok látogatót vonzó kulturális terek közötti hagyományos közlekedés mellett ki kell alakítani az alternatív közlekedés fogadó kapuit, ahol lehetőség nyílik a kártyával való eszkozbérlésre és ahol megfelelő és biztonságos körülmények között tárolhatók a saját alternatív közlekedési eszközök.

A távolsági és a városi közlekedés kapuit, elosztó tereit (Tiszai pályaudvar, Búza tér, Újgyőri főté, „Csanyik Bükk kapuja”) látogatóbaráttá kell fejleszteni. Mindennek két célja van, egyrészt már az érkezés pillanatában megteremteni a látogatóban azt az érzést, hogy egy különleges értékekkel rendelkező városba érkezett, másrészt elősegíteni a városról való gyors és pontos informálódást.

Szükség van olyan 1-2 vagy 3 napos, online felületen és a hagyományos információs pontokon is vásárolható látogatójegyre, bérletre, amely a belépőkön túl közlekedési eszközök igénybevételére is jogosít, és ami meghatározott kereskedelmi egységekben, vendéglátó- és szálláshelyeken kedvezményes vásárlást tesz lehetővé.

Annak érdekében, hogy a kulturális értékek összekapcsolhatók legyenek fejlett logisztikai rendszerre, egy ezzel foglalkozó iroda létrehozására és az intézmények közötti folyamatos koordinációra és együttműködésre van szükség.

A.5. Egységes kulturális irányítás

Csak akkor beszélhetünk egységes kulturális irányításról, ha az kulturális együttműködések sokaságából építkezve, a résztvevők egyetértésén alapul. A kulturális együttműködés rendszere (KER) a benne résztvevők számára lehetővé teszi egymás munkájának megismerését, kapcsolatok építését, közös akciók, kulturális események tervezését és megvalósítását. Benne együtt dolgoznak a „hivatásos” és civil szereplők, szervezetek és intézmények és persze együtt dolgoznak a különböző városrészek.

Ennek a működésnek legfontosabb dokumentuma a város kulturális fejlesztéseit, és jövőre vonatkozó elképzeléseit is tartalmazó stratégiai program.

A városi kulturális politika abból a sajátosságból indul ki, hogy a település – a második világháborút követő évtizedben létrejött Nagy Miskolc – sok etnikai csoport együttélésének színtere. Mai napig őrzik hagyományaikat és értékeiket, éppen ezért megkülönböztetett érzékenységgel reagálnak minden olyan változásra, ami a településrészt éri. A hetvenéves együttélés előnyeit és hátrányait is megtapasztalták, gondoljunk Diósgyőr iparára, Perces bányáira, melyek népszerűvé tették a települést és az ott lakók számos kulturális szervezetet hoztak létre, szabadtéri színpadokat és kulturális intézményeket működtettek. Mindez jelenleg már múlt idő. Az egykori nehézipar összeomlása azt is jelentette, hogy az intézmények bezártak támogató hiányában, elbontották a szabadtéri színpadokat és a városrészek lakossági összetétele is megváltozott. Jelentősen csökkent intézmények hiányában a kulturális aktivitás is.

Amikor egységes kulturális irányításról beszélünk, akkor ez azt jelenti, hogy az önkormányzat felelősséget érez minden városrész iránt, Ómassától Szirmáig, Hejőcsabától Percesig. Ennek tükröződnie kell a város kulturális tervezésében, programszervezésben és finanszírozásában egyaránt.

B. Miskolc megtartó erejének növelése a kulturális alapú városfejlesztés eszközeivel

Ma Miskolc legnagyobb problémáját a harminc éve tartó elvándorlás jelenti. A rendszerváltozás előtti lakosságszám mára közel 30%-kal csökkent. A város fejlesztése, gazdasági és kulturális növekedése, csökkenő lakossággal nem lehetséges. Miskolc kedvező adottságainál fogva, megfelelő kormányzati támogatás mellett képes rá, hogy a következő évtizedben megállítsa az elvándorlást. Minden gazdasági és szellemi erőforrásunkat az elvándorlás megállítására kell fordítani, meg kell erősíteni a város megtartó erejét. Olyan programot indítunk, ami megszólítja azt a generációt, amelynek tagjai most tervezik jövőjüket, keresik boldogulásuk útját. Ugyanakkor mindenkit visszavárunk, azokat, akik ma az ország más településein és azokat is, akik Európa számos országában igyekeznek megélhetésük feltételeit biztosítani. Elindítjuk az „Újra Miskolcon” programot, melynek lényege egy olyan feltételrendszer kialakítása, mely segíti az itthon maradáást.

A boldogulás egyik fontos feltétele a megfelelő és európai szinten elismert munka. A másik legalább ennyire fontos feltétele az, hogy a város ne csak munkahelyet, hanem otthont is jelentsen. Olyan helyet, ahol jól érzi magát az ember, ahol érdemes családot alapítani, ahol olyan szolgáltatások vannak, melyek megfelelő életminőséget biztosítanak. Ennek egyik legfontosabb eleme a város kulturális kisugárzása, intézmény- és ellátórendszere.

Külön figyelemmel kell fordulni a mai harmincas-negyvenes korosztályhoz, melynek tagjaiban leginkább jelen van a város következő húsz évének fejlesztési potenciálja.

A fiatalok elvándorlása, a képzésből történő lemorzsolódás, a tehetségek késői felismerése, „elvesztése” nemcsak Miskolcon, hanem egész Északkelet Magyarországon komoly problémát jelent. Minden ágazatban, így a kulturális ágazatban is szűkültek a lehetőségek, miközben Európa fejlettebb országaiban a kulturális ipar dinamikusan fejlődik és a fiatalok által keresett és népszerű terület. A Kreatív Régióban élő fiatalok számára a városokat

vonzó választássá kell tenni, hogy versenyképes legyen a fővárosi és külföldi munkavállalási lehetőségekkel szemben.

B.1. A kulturális alapú városfejlesztés eredményes gyakorlatának helyreállítása – A kultúra újra várost épít

A kulturális alapú városfejlesztés nem más, mint a város szellemi és tárgyi örökségén alapuló olyan program, amely az itt lakó közösség segítségével szerethető, értékeire büszke várost teremt. Kiemelt feladata az utcák, terek közösségi intézmények barátságossá és otthonossá tétele. A város múltjának megismertetése, értékek megőrzése és újak teremtése, az iskolákban, korszerű digitális eszközökön, közösségi oldalakon a város elfeledett értékeinek bemutatása, mindezzel a városhoz tartozás erősítése, a miskolci polgárság megteremtése.

A kulturális alapú városfejlesztés létrehozza azt a kohéziós erőt, azt a társadalmi tőkét, mely egy település legnagyobb értékét jelenti. Mindebből következik, hogy a kulturális fejlesztések elmaradása, a városkép romlása, művelődési és szórakozási feltételek hiánya jelentős befolyással bír a település lakosság megtartó erejére.

Miskolc nem csak Móricz Zsigmond szerint a legnagyobb jövőjű magyar város.¹¹¹

A város következő 10 éve során elsődleges feladat – időben és térben folyamatosan – a kulturális alapú városfejlesztés eredményes gyakorlatának helyreállítása, együttműködő intézmények, átlátható kultúrafinanszírozás és -tervezés. Feltétlenül szükséges a hagyományos kulturális terek fejlesztése és számuk bővítése különös tekintettel az ellátatlan területekre. Kiemelt cél Miskolc belváros kulturális negyedének és a Történelmi Avasnak a fejlesztése, a borkultúra, a történelmi pincesorok fejlesztése, a kulturális szokások változásának megfelelően szórakozónegyed létrehozása a belvárosban, valamint új kulturális tér létrehozása Népkert központon.

B.2. A város kulturális múltjával, történelmével, különleges épített örökségével való megismerkedés játékos formáinak támogatása

Nagy-Miskolc nem elsősorban házak sokasága, hanem az a sokszor megfoghatatlan érzés, amit az itt élő emberek éreznek, és amit átadnak utódaiknak. Ez a valami pedig nem más, mint a szeretet és tisztelet az iránt a város iránt, ahol az ember születik, vagy ahová élni érkezik, ami otthon és munkahely egyszerre, ami félteni és szeretni való élet- és játszótér az embereknek.

Miután Miskolc sok korábban önálló településrészből, entitásból, kilenc nemzetiségi kisebbségből áll, a legfontosabb feladatok egyike, hogy a valamikori önálló települések lakóinak, de a történelmi városrészben élők számára is a város lehetőséget biztosítson a lakóhely múltjának, értékeinek megismerésére. Ennek sok formája lehetséges, az oktatási intézmények helyismereti foglalkozásainak hatékonyságát javító, korszerű írott és digitális kiadványoktól kezdve, a különböző lokálpatrióta civil szervezetek által szervezett, és a város értékeinek megismertetését célzó játékos rendezvényekig.

A városi kulturális műhelyek, a Herman Ottó Múzeum helytörténeti kutatói, az internetes lokálpatrióta csoportok, valamint a helyismereti képzés szakemberei és iskolák

¹¹¹ Nyugat irodalmi folyóirat, 1930. 22. szám, Móricz Zsigmond: Mai napok – Miskolc

részvételével érdemes időről időre megrendezni egy várostörténeti eseményhez, jeles miskolci személy életének megismeréséhez kapcsolódó találkozót, tanácskozást.

A város kulturális életéhez, intézményekhez, eseményekhez kapcsolódó évfordulók, megemlékezések mind a lokális kötődés erősítésének lehetőségei.

Az identitást erősíthetik a város múltjához, jelenéhez, jövőjéhez kötődő irodalmi, képzőművészeti pályázatok, ösztöndíjak, a Miskolci Egyetemmel együttműködve a város történetével, kulturális értékeivel foglalkozó szakdolgozati témajavaslatok összeállítása és ajánlása.

B.3. A nehézipari múlt, amit nem eltörölni, hanem használni kell a különleges kulturális terek létrehozása során

A kohászat, és az egykoron ehhez kapcsolódó feldolgozóipar (gépgyártás, drótygyártás, hengerelt és húzott acéláru gyártása stb.) több mint kétszáz éve jelen van Miskolc életében. Az utóbbi időben inkább már csak egy felhagyott gyártelep formájában. Ez volt az életünk, mondják a nagyszülők. Egy lassan pusztuló rozsdatemető, mondják az unokák. Valójában a városból egy meglehetősen nagy területet kiszakító gyárterület ma inkább egy fejlesztési lehetőség. Ha így fordulunk ehhez az értékes területhez, képzeletünkben máris újra élni kezd.

Megőrizni, megmutatni és használni a múltat. Ez lehet az elhagyott ipari területek jövője. Pontosan így tették ezt más európai városok is. A kultúrát hívták segítségül és a végeredmény ma már jól látható, elég, ha a Ruhr-vidék nagyvárosaira, vagy az angol iparközpontokra gondolunk. Meg kell őrizni azt, ami még megmutatható, az az használni és nem elfelejteni, vagy eltörölni kell a múltat. Új kulturális térként kell értelmezni, melynek rendezni kell tulajdonviszonyait, feltáró utakkal lehetővé kell tenni a közlekedést, a fejleszthető területek megközelítését. Az új funkciók megtalálásával, Miskolc és a régió különleges és izgalmas ipari skanzenje jöhet létre. Egy város a városban, amelynek korszerűsége éppen abban rejlik, hogy egyszerre hordozza a múlt és a jövő üzenetét. A Diósgyőri Acélművek ma látható torzója, DAM-City néven mint Miskolc különleges városrésze újulhat meg és kaphat korszerű tartalmakat a következő évtizedben.

Az elhagyott ipartelepek kulturális célú hasznosításával Miskolc olyan értékeket közvetít – régi elhagyatott területek újrafelfedezése, kreatív városfejlesztés, kulturális innováció, a múlt értékeinek megjelenése a közterek arculati fejlesztéseiben –, ami fontos részét képezi az európai, és a regionális településfejlesztési politikának. Ez az a terület, amiben lehetőségeket kell biztosítani a civil közösségeknek, kortárs, alternatív művészetek fiatal képviselőinek, hogy legyenek az új város alakítói, tervezői és megvalósítói.

B.4. Városrészek kulturális fejlesztése, elhanyagolt területek újrahasznosítása, lakossági közreműködés

Miskolc „sok településsel” és sokféle építészeti örökség jegyeit magán viselő település. A kiemelt kulturális központok (történelmi belváros, Diósgyőr, Tapolca, Lillafüred) fejlesztése mellett, újra kell gondolni a városrészi központok szerepét és fejlesztési lehetőségeit. Az eltérő kulturális és történeti múlttal rendelkező, úgynevezett csatlakozott települések esetében a hagyományok és egyedi értékek megőrzésével és modern, innovatív eszközök alkalmazásával lehet a településrészi központokat korszerűsíteni.

A településfejlesztés egyik kiemelt feladata az elhagyott ipartelepek és különösen a csarnokok, iroda-, valamint a bezárt iskolaépületek kulturális és sportcélú újrahasznosítása.

Az elmúlt idők keserű tapasztalataiból okulva minden ilyen esetben kötelező a fejlesztésre kijelölt terület környezetében élők megkérdezése és már a tervezési szakaszba történő bevonásuk. Mindenféle átalakítás akkor lehet sikeres, ha figyelembe vesszük, hogy ilyen esetben a legfontosabb kulcsszó az innováció. Arra van szükség, hogy a térségben élők közössége ne csak értse és elfogadja az innováció szükségességét, hanem maga is aktívan bekapcsolódjon annak folyamatába. Egy-egy átalakítás akkor sikeres, ha feltárja a bezárt ipari vagy bányauzem kultúrtörténeti emlékeit, ipartörténeti jelentőségét, a természetes környezetbe való beépülését. Minden beavatkozást úgy kell megvalósítani, hogy az harmóniában álljon a környezetével, egyfajta esztétikai egységet alkotva.

Mindezt betartva lehet sikeres egy multifunkcionális csarnok, inkubátor-ház, egy kulturális sziget vagy alkotó műhely, ami kulturális, szórakoztató és rekreációs programoknak éppúgy helyt ad, mint beltéri sport vagy éppen művészeti eseményeknek, vagy éppen az egyre népszerűbb kreatív kulturális ipar új formáinak.

A már korábban említett DAM City mellett a Perecesi Kultúr-Völgy, a történelmi borászat népszerű területei (Kisavas, Nagyavas, Görömbölyi Pincesor, Bábonyibérc, Tetemvár) Szondi telep elhagyott, vagy kiüresedő nagy épületei, régi kisüzemek csarnokai, bezárt oktatási intézmények egyaránt alkalmasak arra, hogy innovatív beavatkozással új kulturális térként hasznosuljanak.

Külön érdemes említést tenni az alkotóműhelyekről, melyek Miskolc kulturális életében az elmúlt század húszas éveitől jelentős szerepet játszottak. Az egykoron városunk által befogadott nagybányai festőiskola letelepedése óta a vizuális művészet és kultúra képviselőinek több tehetséggondozó alkotóműhelye talált otthonra Miskolcon. Az egykori művésztelep még a '60-as, '70-es években is egy folyamatos használatban lévő, nyüzsgő intézmény volt, mára azonban elveszítette eredeti funkcióját, csupán fogalomként létezik. Perces, Görömböly és Hejőcsaba is alkalmas helyszínekkel rendelkezik alkotótáborok, stúdiók létrehozására. Civilek bevonásával a város olyan karakteres épületei is megmenekülhetnek a jövő nemzedékei számára, mint a hejőcsabai műemlék gyógyszertár vagy a percesi bánya egykori vöröstéglás hivatali épületei.

A művészeti képzésekről kikerülő diákok helyben tartása érdekében ösztöndíjakat kell létrehozni. További, kiegészítő lehetőségként felmerül, hogy az üresen álló műteremlakásokat alkotói célokra rendelkezésükre lehessen bocsájtani. Egy rezidens csereprogram létrehozása a frissen diplomázott művészek számára szintén segítene a képzőművészet fellendítésén. Nemzetközi hálózatokba való csatlakozással egy interkulturális színtér is létrejönne.

Egy vasgyári művésztelep és kiállítótér életre hívása számos előnnyel járna. A képzőművészet több ágának nyújtana lehetőséget megjelenésre pályakezdőktől méltatlanul elfeledett miskolci művészekig. A MissionArt Galéria sikeres kezdeményezései és tervei erre vonatkozóan mértékadók lehetnek.

A fiatal művészek megtartásának feltétele az is, hogy lehetőséget kapjanak városi utcák és terek vizuális alakításában, ami lehet köztéri alkotások, utcabútorok, különböző tér- és utcadíszítő elemek megalkotása.

B.5. Miskolc kulturális emlékezete, a velünk élő múlt

A korábbi fejezetekben, melyben Miskolc történetének néhány a jövő szempontjából meghatározó jelentőséggel bíró eseményét taglaltuk, világosan megmutatta a város lakóinak viszonyát a kulturális fejlődéshez, a sokféle népek által városba hozott kultúra elfogadásához. Miskolc mai állapotában is magán viseli azokat a kulturális jegyeket, melyeket az évszázadok során máshonnan – határon belülről és határon túlról – betelepülő lakosság hozott magával. Miskolc sokszor volt a migrációs időszakok célvárosa, különösen a jelentős ipari fejlesztések időszakában. A munkavállalás céljából városba érkezők azonban nemcsak szokásaikat, hagyományaikat, sajátos kultúrájukat hozták magukkal, hanem vállalási szokásaikat is, amely rövid időn belül megváltoztatta Miskolc történelmi belvárosának építészeti arculatát is. Egy időben Miskolcot a templomok városának is tartották. Miskolc szakrális öröksége országos és nemzetközi viszonylatban is jelentős értéket képvisel, melyek megőrzése, felújítása, a hozzájuk kötődő mítoszok, legendák bemutatása a kulturális fejlesztések fontos területe. Ez különösen indokolt az Avas esetében, ahol a legújabb ásatások eredményei azt igazolják, hogy a település története az Árpád-korig nyúlik vissza.

Ugyancsak fontos feladata a város kulturális tervezésének a műemlék, valamint a műemlék jellegű épületek folyamatos megújítása, ha lehetséges funkcióváltással, az épületek kulturális hasznosításával. Folytatni kell a történelmi belváros megújítását, akcióterületek kijelölésével, tömbrehabilitációk megvalósításával. Miskolc belvárosa a város kirakata. Ennek megfelelően kell gondolkodni jövőjéről és gondoskodni értékeinek védelméről. A Szinva parti sétány folytatása sajátos kulturális folyosót és hangulatot teremt a belvárosban.

A város igen jelentős közgyűjteménnyel rendelkezik, melynek megőrzése, gyarapítása, innovatív módszerek és eszközök használatával történő bemutatása, új múzeumpedagógiai módszerek alkalmazása és a megkezdett digitalizáció folytatása együttesen eredményezi a múlt értékeinek méltó és korszerű körülmények között történő bemutatását. A Papszeren található múzeumi épület a város legrégebbi, középkori műemléke. Teljes felújítása azonnali feladat, ezzel egyrészt megőrizzük a város első oktatási intézményét (scola), másrészt benne végre méltó elhelyezést nyerhet a város gazdag helytörténeti kiállítása.

A város őrzi és ápolja az egykoron a várost tehetségükkel, tudásukkal gyarapító elődök emlékét. Közgyűlése az országban az elsők között alkotott rendeletet a város kiemelkedő személyiségei síremlékének védetté nyilvánításáról és azok gondozásáról¹¹². A sírkertek tulajdonosaival kötött gondozási megállapodások meghosszabbítása, egyedi síremlékek védetté nyilvánításának kezdeményezése a város feladata. Az ismert személyiségek hamvait őrző sírok látogathatóságának megkönnyítése érdekében szükséges valamennyi sírkert digitális információs térképének elkészítése. A kulturális turizmus egyre népszerűbb és sokan a hely szellemének megértéséhez fontosnak tartják, hogy felkeressék a miskolci hírességek életének állomásait. Ezt segíti az „okos város” szolgáltatásainak digitalizációja, ezek között például a „Városi legendák” program elkészítése.

A városlakókkal és a kulturális értékörzés intézményeivel együttműködésben kell kiválasztani és kezdeményezni Miskolcnak azokat a kulturális értékeit, melyek megfelelnek az

¹¹² Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 18/2017. (VI. 16.) önkormányzati rendelete a temetőkről, a temetkezési tevékenységről és az azokhoz kapcsolódó díjakról 5. fejezet Védett síremlékekre vonatkozó rendelkezések 9.§-11.§ és 2. melléklet

értéktári minősítésre és alkalmasak arra, hogy helyi-, regionális- és országos jelentőségű kulturális értéktárba kerüljenek.

C. Miskolc kreatív ipari potenciáljának erősítése

A kreatív ipar mára jóval túlnőtt egy fogalmon, vagy jelenségen. A nemzetgazdasági szempontból jelentős értéket termelő, magas foglalkoztatást és hozzáadott értéket előállító önálló iparág dinamikus növekedése révén egyre nagyobb szerepet játszik a városok és országok teljes gazdasági teljesítményében. A kreatív ipar hagyományosan magában foglalja a kulturális ipart és a művészetekhez kapcsolódó tevékenységeket, ahol fokozottan jelennek meg a kapcsolódó technológiai innovációk.

Napjaink gazdaságában az IT szektorhoz kapcsolódóan figyelhető meg legszembeötlőbben a kreatív ipar jelentősége. E szektor termékeit és szolgáltatásait jellemzően a fiatalabb generációk veszik igénybe. Ez az erős fogyasztói réteg egyre újabb és újabb területeken indít el és ösztönöz dinamikus növekedést, ugyanakkor állandó megújítást vár el a szektor termelő és szolgáltató szereplőitől. Emiatt – mivel az iparág egyre nagyobb foglalkoztatást generál – a kreatív gazdaság termelési értéke egyre jelentősebb. A kreatív gazdaságot pedig lényegében a kreatív iparágak, a kulturális iparágak, valamint a tudásintenzív iparágak hármasa adja.

A kreatív és kulturális iparágak olyan folyamatosan és tudatosan fejlesztett szakterületek világszerte, melyek a vásárlóik, fogyasztóik változó ízlésének, divatoknak és trendeknek kiszolgálva léteznek. Éppen ezért ezek a változó, ízlés és divat alapján befolyásolt folyamatok határozzák meg fejlődésüket. A médiával összefüggő kreatív ipari potenciál össze kapcsolódott a közösségi média háttérével, erre épülve a kultúra új közösségformáló irányai is soha nem látott mértékben dinamizálódtak.

Az ízlés, a divatok és trendek olyan gyorsan változó feltételek, amelyekhez állandóan alkalmazkodni és vele együtt kell élni és fejlődni a kreatív ipari szereplőknek. A kreatív ipari KKV-k, de különösen a mikro-vállalkozások segítése és fejlesztése ma már elengedhetetlen feladat a települések kulturális gazdaság fejlesztésében. Miskolc gazdaságának egészét tekintve, várhatóan a kreatív ipar önmagában nem lesz a legmeghatározóbb iparág a teljes szerkezeten belül, de miután a kockázatai mellett a növekedési potenciál is jóval magasabb a többi iparághoz képest, mindenképp érdemes erőforrásokkal, kockázati jellegű forrásokkal, és kiszolgáló, fejlesztő infrastruktúra megteremtésével támogatni az ágazat kisebb vagy már ma is jelentősebb szereplőit.

A gazdaságban egyre jelentősebb részarányt képvisel a kreatív ipar és kreatív gazdaság, ezen belül is jelentős az innovatív startup vállalkozások szerepe. A városi startup ökoszisztéma fejlesztése fontos eleme a helyi kreatív gazdaság fejlesztésének, a kultúra háttérterületén működő kreatív ipari startupok innovációja pedig új irányait nyithatja meg a gyors fejlődésnek.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia és „Az egész életen át tartó tanulás” szakpolitikájának keretstratégiájában megfogalmazott eszköz- és célrendszer jelenti ma alapját a társadalmi felzárkózás új formáinak. A startup ökoszisztéma egyes elemei összefüggésben vannak a cselekedve tanulás (másképp fogalmazva a nem formális és az informális tanulás) módszereivel, mely erősíti a részvételt, támogatja a társadalmi befogadást.

Az EU „Kreatív Európa” programja is kiemelten kezeli a kreatív- és audiovizuális ágazatokat, a kulturális ipar szereplőit, és átfogó célkitűzésként fogalmazza meg az európai kulturális sokszínűség és örökség értékeinek meghatározóbbá tételét. A kreatív gazdaság dinamizálása érdekében ugyanezen stratégia szintén átfogó célként kezeli a kulturális és kreatív ipar versenyképességének növelését.

C.1. A kultúrafogyasztás szokásainak változásai a kultúraközvetítés gyakorlatában

Az ezredforduló óta eltelt húsz évben elsősorban a digitalizáció felgyorsulása és annak az életmódra és szokásokra való rendkívül erős befolyása alapjaiban változtatta meg a lakosságot, különösen a fiatalok és középkorúak kultúrafogyasztási szokásait. Ezt a gyors változást, ahogy másutt, úgy Miskolcon sem, vagy csak nagy késéssel tudta követni a közművelődés hagyományos intézményrendszere.

A kultúraközvetítés régi, megszokott terei mára elavultak, jórészt kiürültek és a korábban ott folytatott tevékenységi formák (szakkörök, klubok, amatőr művészeti tevékenységek) látogatottsága gyakorlatilag megszűnt. A kultúra új, tágasabb világot követelt magának és nemcsak az utcákat és tereket, elhagyott trafóházakat és gyártelepeket foglalta el, hanem létrehozta magának a létezés egy teljesen új formáját, a virtuális teret és világot. Olyan „forradalom” szemtanúi és résztvevői vagyunk, amely mind módszereiben, mind tartalmában, mind eszközeiben eltér a korábbiaktól. Egy világjárvány kellett hozzá, hogy megértsük azt például, hogy ma már iskola és iskolapadok nélkül is működhet egy ország iskolarendszere.

A miskolci intézményrendszer átalakítása, a kulturális javakhoz való hozzáférés biztosítása ma a működés teljes átalakítását és korszerűsítését jelentik. A közgyűjteményekre fokozottan igaz, hogy anyagaik láthatóvá tétele a virtuális világban közlekedők számára ma már alapvető követelmény. A várostörténet irodalmának, a múzeumi gyűjtemény digitalizálása, vagy éppen a kulturális emlékezet városi digitális utcáinak és tereinek létrehozása, a következő évek kiemelt feladata. Ez azt is jelenti, hogy a könyvtárak működésében és szolgáltatásaiban is paradigma váltás kell. A nagy olvasóterek helyett, sok kutatórészleg kialakítására van szükség. Azaz nem a hely, hanem az elérhető, digitalizált világ nagysága lesz a könyvtári szolgáltatások értékmérője.

Az előadó művészet miskolci képviselői számára is új és izgalmas lehetőségeket kínálnak a kulturális javak fogyasztási szokásainak változásai. A zene és színházművészet és a képzőművészet képviselői is egyre gyakrabban választják a megjelenés új és szokatlan formáit és tereit. Egy-egy elhagyott gyártelep, izgalmas természeti környezet, szabadtéri szakrális terek elfoglalása jelzi, hogy a művészet „otthon van” a változásokban.

C.2. Digitalizáció és innováció a kultúrában

Miskolcon a digitalizáció a kultúrában két területen fokozott figyelmet kell, hogy kapjon a következő tíz évben:

C.2.1. Kulturális örökségünk, értékeink digitalizációja, online hozzáférhetősége és digitális megőrzése

A tárgyi, őrzött fizikai emlékek tárolási helye mára egyre inkább elválik a fogyasztás helyszínétől, ezért a digitalizálással szembeni elvárások is megváltoztak. A fogyasztás

tárgya ma már többségében a digitális másolat, ezért azt olyan formában kell elkészíteni, hogy az minél nagyobb felhasználói élményt és alkalmazhatóságot biztosítson.

A digitális másolat hozzáférhetővé tétele csak akkor válik felhasználóbaráttá, ha az könnyen kereshető és megtalálható, és olyan többletinformációkat tartalmaz, amelyek relevánsak a széles körű, eltérő igényű felhasználói csoportok számára.

A városi könyvtárak, múzeumok, levéltárak szerepe felértékelődik a következő években, amennyiben a gyakorlatban is megvalósulhat a szerepük átértékelődésével is együtt járó változásuk. Ezek az intézmények a nemzeti- és városi örökség szempontjából megkerülhetetlen tartalomszolgáltatók lesznek a következő évtizedekben. A tartalomszolgáltatói szerep egyik kiemelt célja, hogy inspirálják a Miskolcon élőket a kulturális értékek megismerésére (hagyományos módon és digitális eszközökkel) a gyűjteményeik és a szakértelmük rendelkezésre bocsátásával, valamint azzal, hogy az intézményekben meglévő tudás révén támogatják más ágazatok élvonalbeli innovációs folyamatait. Fontos, hogy az intézmények a gyűjteményi anyagot használókkal együttműködve online szolgáltatásokat hozzanak létre a kulturális tartalmak és értékek közvetítése érdekében.

Jelenleg a közgyűjtemények digitalizált állományának aránya, a teljes digitalizálandó állományhoz képest, megközelíti az 50%-ot, és egyre növekszik a közgyűjtemények tartalomszolgáltatását igénybevevő felhasználók száma. Miskolcon elengedhetetlen, hogy a következő 10 évben a közgyűjtemények digitalizált állományának aránya elérje a 100%-ot, és az így létrejövő digitális tartalmak egy közös kereső felületen elérhetőek legyenek. A Digitális Oktatási Stratégia célrendszeréhez igazodva eddig is jelentősen emelkedett a közgyűjteményi tartalmakra épülő felhasználható digitális tananyagok száma. A város intézményhálózatának támogatnia kell e folyamat gyorsítását annak érdekében is, hogy minél hatékonyabb legyen a digitális kompetenciaképzés, valamint a tartalmak többletinformációval segítsék az otthoni munkavégzést, a rekreációt, a hazai és határon túli turisztikai desztinációk megismerését.

A kulturális javak megőrzésére, védelmére, gyűjtésére feldolgozására, a tudományos szféra kiszolgálására és a kiállításokon keresztüli kommunikációra épülő tradicionális múzeumi feladatellátás önmagában már nem elégséges. A városi intézményeknek valamennyi tevékenységükkel kapcsolódniuk kell a digitális ökoszisztémához: új szemlélet jelenik meg a közgyűjtemények digitalizálásában, amely a tartalomszolgáltatás minőségi és mennyiségi javulását eredményezi.

C.2.2. A kulturális szolgáltatások digitalizációja annak érdekében, hogy minél szélesebb kört elérjen és az intézményhálózat tartalomszolgáltató funkciója erősödjön

A digitalizáció már rövidtávon is jelentős költségcsökkenést eredményez azzal, hogy egyre inkább elszakad attól a technológiai jellegű megközelítéstől, mely leginkább a katalogizálást, archiválást jelentette és a keresést támogatta a kultúra szereplői számára (kiadványok, jegyirodák, szórólapok stb). Új szolgáltatási modellt szükséges felállítani, annak érdekében, hogy a kulturális intézmények aktív tartalomszolgáltatókká váljanak a kultúrafogyasztó rétegek által használt platformokon.

A digitalizációnak meg kell jelennie a kulturális szolgáltatás valamennyi szegmensében. Ez pedig magában foglalja a rátalálást, megismerést, döntést, jegyvásárlást, értékelést és az utánkövetés teljes folyamatát.

C.3. Miskolc a kreatív ipari központ

A kreatív ipar koncentrációja és ereje a város lehetőségeihez képest alacsony. A kulturális innovációkhoz szükséges szellemi tőke a városi intézményrendszer elemeiben és a rendszer egészében is jelen van, Miskolcnak a következő évtizedben el kell érnie, hogy humán-erőforrás megtartóképessége növekedjen.

Miskolcon az elmúlt évek gazdasági növekedésében nem játszott komoly szerepet a kreatív gazdaság növekedése. A sikeres kreatív ipari fejlődés az egyéni képességek és a tehetség, a képzettség és tudás, valamint a kreativitás hármásából táplálkozik. Miskolcon mindhárom feltétel adott, a városnak támogatással és a feltételek javításával van esélye arra, hogy a következő években dinamizálja az iparágat.

Miskolc már jó néhány éve felismerte a kultúra és a kreativitás városfejlesztési szerepét. A kreatív gazdaság versenyképességének növelése összhangban új, városrészi gazdasági központok létrejöttével új hasznosítási irányt adhat eddig nem használt, elhanyagolt területeknek. Összehangolt fejlesztésekkel az évtized folyamán elérhetővé válik, hogy Miskolc kreatív ipari potenciálja a jelenleginél meghatározóbb legyen, és Miskolc gazdaságának nagy hozzáadott értékű új szegmense alakuljon ki.

Miskolc városának kimondott feladata, hogy elősegítse a kreatív gazdaság szereplőinek erősödését, támogassa az iparági innovációt, generálja a fejlődést, amely az agglomeráció területén működő mikro-, kis- és közepes vállalkozásokra, valamint a közeli településekre is pozitív hatással lesz.

A városnak élen kell járnia a startupok segítésében, inkubációjában, híd szerepet kell betölteni az oktatás, a képzés, a felnőttképzés, a felsőoktatás és a kreatív ipar jelenlegi és jövőbeni szereplői között. Olyan programokra van szüksége a városnak, amelyek helyszínválasztásukban üzenettel, szolgáltatásukban pedig releváns segítséggel vannak a szektor felé. Ilyen inkubációs központokra a város több pontján is szükség van: míg Miskolc történelmi belvárosa egy minimális, de érdemi segítséget nyújtó coworking centrummal méltó helyet adhat a kreatív ipar jelen- és jövőbeni szereplőinek, úgy a Miskolci Egyetemen megvalósuló Science Park keretén belül az egykori fűtőmű épülete kiváló terepe lehet a műszaki innovációkon dolgozó, különösen a zöld iparágak felé nyitó, a körkörös gazdaságban érdekelt startupok segítésének.

Miskolc városának esélyeket és lehetőségeket kell teremteni alkotói számára, ugyanis a zene, a vizuális művészetek, az iparművészet vagy bármely más a gazdaságban alkalmazott és alkalmazható művészet lokális kiegészítője lehet Miskolc gazdaságának és a város gazdasági és kulturális fejlődésének egyaránt.

D. Új célcsoportokat megszólítani képes, innovatív kulturális kínálat kialakítása

Az elmúlt két évtizedben közel 3.000 fesztivál jött létre, ami jelzi, a kultúra kinőtte hagyományos tereit. Az ötvenes-hatvanas évek kulturális intézményfejlesztési programjában

született művelődési otthonok mára kiüresedtek, az egykoron virágzó klub és szakköri mozgalom már a múlté. A szakszervezeti fenntartású kulturális intézmények is eltartó és támogató híján inkább csak vegetálnak. Az egykoron virágzó kultúrházakban ma kortárs és formációs táncklubok, gyógytornák, nyugdíjasklubok működnek. Jellemzően az idősebb korosztálynak szóló programokat szerveznek. A fiatalok kultúrafogyasztási szokásai alaposan megváltoztak. A kortárs zenei irányzatokat képviselő zenekarok elsősorban nagy terekben, fesztiválokon vagy buli helyeken lépnek fel. Ugyanakkor megmaradtak az előadóművészet klasszikus terei, a színház, a koncertterem, a művészetek régi és újkori ún. funkcionális terei, de a fejlesztések ezekben az intézményekben is a látvány és a minél nagyobb élmény megteremtését célozzák.

A nagy fesztiválok, a szabadtéri kulturális attrakciók hatalmas népszerűsége egy új közönséget teremtett. A fesztiválturisták, a kulturális „élményvadászok” hatalmas táborát. A fesztiválok ma már nemcsak kulturális produkciót jelentenek, hanem hatalmas bevételt is a településen működő szolgáltatásoknak, ezáltal közvetve a város és a városlakók számára is. Ma már túlzás nélkül kimondható, hogy az a település, amelyik nem rendez nagy tömegeket vonzó kulturális eseményeket, alulmarad az egyre élesebb piaci versenyben. Külön is érdemes egy olyan kulturális irányzatról szólni, amelyről találó az összefoglaló név, ez pedig a „több mint kultúra” vagy a „kultúra+” programok. Ilyen az egy-egy építészeti, és/vagy természeti örökséghez kötődő fesztivál, nagyszabású kulturális esemény. Miskolcon valamennyi irányzatra találunk példát.

D.1. Borkultúra, történelmi pincesorok fejlesztése

A szőlőtermesztés és a bor készítés már a középkortól jelen van a város életében. A város különleges természeti adottsága, a történelmi belvároshoz dél felől közvetlenül csatlakozó Avas-hegy, melynek jól faragható, zömében riolit és andezit tufából álló kőzete pincék sokaságának kialakítását tette lehetővé. De így van ez a várost ölelő külső területeken is, különösen a tetemvári és a görömbölyi pincesor esetében. Elsősorban a bevándorolt görög kereskedők voltak azok, akik felismerték, hogy Miskolc adottságai (meglévő pincék sokasága, kereskedelmi utak találkozási pontja) alkalmas a borkereskedelemre. Egykoron az ebből a tevékenységből származó bevétel jelentős arányt képviselt a település bevételeiben.

Miskolc három jelentős borvidék által határolt terület középpontjában fekszik. Nyugatra az Egri borvidék, délről a Bükki borvidék, míg keletről a Tokaj-hegyaljai borvidék határolja. Ez a stratégiai jelentőségűnek minősíthető elhelyezkedés alkalmassá teszi a várost arra, hogy a pincesorok fejlesztésével, az infrastruktúra kiépítésével Nemzetközi Borfesztivált rendezzen, mely a várost körülölelő három borvidék borainak megmérettetése és bemutatása mellett minden alkalommal a világ egy más bortermelő vidékét is vendégségbe hívhatja, ezzel megteremtve szakmai rangját. Miskolc rendelkezik azzal a képességgel, hogy a borokat „in situ” azaz a természetes helyükön, a pincékben mutassa be, a belvárosban, az Avas-hegyen található pincesorokban.

Az egyre népszerűbb „Borangolás” az Avas felfedezésére irányuló programok, új pincetulajdonosok, különböző egyesületek, baráti körök megjelenése, régi hagyományok felélesztése, egy régi miskolci közösségi és kulturális tér újjászületését jelenti.

D.2. A kulturális szokások változása, bulinegyed a belvárosban

A kultúrafogyasztási és a szórakozási szokások gyors változásának korában élünk. Miskolc esetében hiányzott az a fajta kulturális tér, mely évezredek óta alapvető feltétele a

városi létnek. A Szinva terasz megépítésével létrejött a város legfontosabb találkozási pontja, ami egyszerre jelent agórát, és jelenti az ismerkedés és a közösségi szórakozás helyét. Népszerűségét jelzi, hogy a város néhány év alatt kinőtte, ezért a belvárosi rekonstrukció keretében egyik fontos feladat a „bulinegyed” bővítése, a belváros kulturális szerepének újragondolása, déli irányban kulturális folyosóval történő kinyitása. Ezzel a beavatkozással gyakorlatilag mérsékelni lehet a belváros terhelését is.

D.3. Fesztiválok mint a város különleges kulturális ünnepei

Miskolc az elmúlt húsz évben három különleges értékkel rendelkező fesztiváljával felkerült Európa fesztivál térképére. Az ezredfordulót követő évben a Bartók Plusz Nemzetközi Operafesztivál és a híres miskolci legendára épülő Kocsonyafesztivál született meg, majd ezt követte három évvel később a Cinefest, a Fiatal Filmesek Nemzetközi Fesztiválja, ami a város igen jelentős filmes hagyományainak folytatója. Mindhárom fesztivál esetében a brand megőrzése és továbbfejlesztése a miskolci kulturális élet egyik legfontosabb feladata. Az operafesztivál esetében fontos hangsúlyozni, hogy Miskolc lett a bartóki zenei örökséget megtartó és bemutató vidéki város. Tette mindezt akkor, amikor sem a fővárosban, sem vidéken nem rendeztek Bartók névvel fesztivált. A kocsonya legendára felűzött fesztivál a város méltán híres vendégszeretetét, gasztró-hagyományait és különleges kulturális értékeit kapcsolta össze és lett a téli Magyarország meghatározó fesztiválja. A Cinefest saját kategóriájában a legjelentősebb hazai fesztivál, mely méltón képviseli a magyar filmes hagyományokat. Mindhárom fesztivál minősített és elismert.

D.3.1. Diósgyőr a nemzeti tánc és zenei hagyományok őrzője

A diósgyőri vár évtizedeken keresztül otthonát jelentette a Kaláka Fesztiválnak és a Borsodi Fonónak. A nemzetközileg is jelentős Kaláka Fesztivál 25 évig a hazai népzene, az énekelt versek legismertebb fesztiválja volt. Színpadán nemcsak a hazai élvonal, hanem a világ számos országából érkezett előadók is felléptek. A legkülönbözőbb zenei irányzatok képviselői találkoztak itt és ezzel Miskolc a hazai és nemzetközi népzenei mozgalom egyik fontos kelet-európai városa lett. Utólag is látható, hogy a fesztivál elengedése hibás szakpolitikai döntés volt.

A vár állagmegóvó, majd ezt követően felújító, majd egy újabb döntéssel teljes visszaépítésről szóló tervei egy „bejártott”, ismert és szeretett kulturális rendezvényhelyszíntől fosztotta meg Diósgyőrt. A vár kulturális célú hasznosítása továbbra is indokolt. A létesülő új terek (Lovagi Tornák Tere és mellette lévő szabad területek) új helyszínei lehetnek egy – a Borsodi Fonó és a Kaláka Fesztivál hagyományaira épülő – új fesztiválnak. Ebben nagy szerepet vállalhatnak a néptánc és népzene, valamint a népművészet hagyományait őrző műhelyek, együttesek és egyesületek. Amennyiben a vár rekonstrukció révén megmaradt tere már nem lenne elegendő a fesztivál megrendezésére, új helyszín lehet az Avas-tető, amely jelenleg is folyó fejlesztései révén alkalmas nagyobb tömeg befogadására és az egykori avasi szokások, folklór és hangulat felelevenítésére ideális tér.

D.3.2. Egyetemváros mint fesztiválhelyszín

Miskolc fesztiválkínálatából hiányzik egy kortárs, mainstream fesztivál, ami jelenleg a fesztiválra járók legnagyobb tömegeit mozgatja. A korábban részletezett fesztiválok esetében is látható volt, hogy valamilyen módon kötődtek a város múltjához, ismert hagyományaihoz. A hazánkban a hatvanas évek eleje-közepe táján kialakult új zenei mozgalomnak (beat, pop-rock) számos követője volt Miskolcon. Az első Ki mit tud? győztese is miskolci zenekar volt. A hetvenes évek elején pedig Diósgyőrben rendezték meg az első

magyar pop-rock fesztivált, amit a kortárs szakirodalom „a magyar Woodstock”-ként emleget. A fesztivál 2023-ban ötvenéves lesz. Mindez indokolja, egy erre a történelmi háttérre épülő zenei fesztivál megalapítását. Ennek a fesztiválnak legalkalmasabb helye a Miskolci Egyetem területe lehet, mely megfelelő kiszolgáló létesítményekkel a vidék egyik legszebb fesztiválhelyszíne. Ennek fontos feltétele a város és egyeteme között, kölcsönös előnyökön alapuló új együttműködési megállapodás megkötése.

D.3.3. Belváros a gasztro- és a magaskultúra fesztiválhelyszíne

A város kinőtte belvárosát, a Szinva terasz környékén létrejött bulinegyed belakta a város kulturális negyedének egy meghatározó részét. Éppen ezért indokolt egy rendezvényekre alkalmas területtel növelni a város kulturális negyedét. Ilyen természetes kulturális tér a Tudomány és Technika Háza, a Megyei Könyvtár, a Sportcsarnok, a Népkert és a Herman Ottó Múzeum által határolt terület, ahol kisebb térszint szabályozással új kulturális tér születhet. Részben ez a terület, másrészt a főutca lehet az igényes gasztro- és magas kultúra helyszíne (utcazenészek fesztiválja, alternatív művészeti fesztivál, testvérvárosok kulturális és gasztronómiai bemutatkozása, ethno-piac).

D.4. Miskolc meglévő rendezvényeinek, fesztiváljainak újrapozicionálása

A város kulturális rendezvényei a hagyományok és különböző korszakok aktuális és népszerű irányzatainak élő lenyomatai. A város igen jelentős zenei múltjából és híres zenei képzéséből táplálkoznak a különböző kamarazenei és kórus találkozók, a filharmónia bérletes sorozata, a szinte minden réteget megérintő retro- és kortárszenei koncertek, előadók. Táncos zenei klub éppúgy, mint az igényesebb zenét kedvelők igényeit kiszolgáló jazz, folk és modern zenei hangzásokkal kísérletező előadások, táncházak. A szolgáltatók közül legfontosabb intézmény a Művészetek Háza, amely az igényes kultúrafogyasztók kiszolgálására született az ezredforduló utáni első évtizedben. Ezt a profilt megerősítve betöltheti azt a küldetését, ami egy új közönség kinevelését jelenti. Mindezt segíti, hogy itt valóban találkoznak a művészetek, a film-, képző- és előadóművészet, az irodalom képviselői és alkotásaik a közönséggel.

Másik igen jelentős és meghatározó belvárosi rendezvénytér a Miskolci Galéria, amely olyan nagy múltú eseményeknek ad otthont, mint a Grafikai Triennálé vagy a Téli tárlat és kiállításai lehetőséget teremtenek a kortárs képzőművészet irányzatainak értő és színvonalas bemutatására éppúgy, mint a fiatal útkereső művészek pályakezdésének támogatására. Igényes belső udvara alkalmassá teszi nyári kamarakonzertek és irodalmi estek rendezésére.

A MÚÚT szerkesztősége és a Mission Art galéria együttműködése új kulturális teret és ezzel együtt rendezvényeket teremtett a belvárosban. A folyóirat visszatérően itt mutatja be legfrissebb számát és folyamatosan lehetőséget biztosít az olvasók számára a szerzőkkel és műveikkel történő találkozásra. E galéria falain mutatkoznak be a városban élő fiatal képzőművészek alkotásaikkal. A fiatal alkotókkal, pályájukat kezdő képzőművészekkel és irodalmárokkal való foglalkozás, a tehetséggondozás egyik legjobb példája, melyben a város aktív és támogató részvétele indokolt.

A kulturális rendezvényhelyszínek megőrzése és gyarapítása indokolt a város kiemelt turisztikai látványosságai, belvárosi szakrális terek környezetében. Ilyen új alkalmi tér lehet a lillafüredi függőkert, a csanyiki Király-asztal, az Avastető, a belvárosi evangélikus templom udvara, a Népkert, az avasi pincesorok teresedései, a Szinva-terasz, a Papszer zárt múzeumi udvara, Miskolc terei: Szent István tér, Hősök tere, Erzsébet tér és Deák tér, a

tapolcai park, Egyetemváros és a belváros utcái. Kisebb tereprendezéssel izgalmas helyszín lehet a Bazár tömb is.

E. Oktatási-kulturális-turisztikai alapú együttműködések fejlesztése

E.1. Miénk a város, magunknak építjük – civil szervezetek a kulturális tervezésben

A kulturális együttműködés új városi rendszere épít a civilek részvételére és támogatására a tervezésben és a programok megvalósításában egyaránt. Az egyesületekbe tömörült amatőr művészeti csoportok, kulturális műhelyek, kulturális egyesületek, a múlt örökségére vigyázó hagyományőrző csoportok, nyugdíjas klubok, a város múltját kutató megszállottak, valamennyien a város kulturális életének résztvevői és alakítói. Ennek szellemében indult el az a munka, amelynek révén egymás számára elérhetővé és megismerhetővé válnak a kulturális élet hivatásos és civil résztvevői. A Kulturális Kapcsolatok Kézikönyve által megismerhetővé válik a város kulturális felépítménye, intézményrendszere és annak szereplői. Ez teszi lehetővé, hogy a város kulturális stratégiájának vitaanyaga és más, a kulturális élet területét érintő szakmai elképzelés, a város közgyűlése vagy szakmai bizottsága elé kerülő előterjesztés eljusson valamennyi szereplőhöz.

A városrészi kulturális egyesületek jelentős részt vállalnak abban, hogy a város törvényi kötelezettségeit¹¹³ teljesíthesse. A közművelődési feladatok ellátása érdekében kötött megállapodások rendszerét továbbra is fenn kell tartani, az együttműködés új és hatékony formáinak fejlesztésével, folyamatos értékeléssel és ellenőrzéssel.

A város múltjának megismerését segítő kezdeményezések, várostörténeti sorozatok, konferenciák, vetélkedők és játékok, a miskolci kulturális történet digitális terekben való megjelenítése a kultúra és oktatás fontos feladata. Szerepük meghatározó az identitás kialakulásában, a lokálpatriotizmus erősítésében és nem elhanyagolható a hatása a város megtartóképeségének erősítésében.

E.2. Együttműködés az oktatási intézményekkel mint a helyismereti tanítás, identitás megerősítésének legfontosabb szereplőivel

Miskolc nemcsak a kultúra, hanem az oktatás regionális központja is, kiterjedt iskolarendszerrel rendelkezik, amely alap-, közép- és felsőfokú képzést egyaránt magában foglal. A fenntartói státuszt gyakorló szervezet változása (a helyi önkormányzat helyett a kormány) nem változtatja meg az oktatási intézmény helyét és szerepét a helyi közéletben. Az intézményben tanító pedagógusok, az oda járó tanulók valamennyien miskolciak, vagy a város vonzáskörzetében élők. Résztvevői és formálói a helyi közéletnek, benne a kulturális életnek. Mindebből következik, hogy a jövőben a településre vonatkozó, az oktatás külső körülményeit befolyásoló döntések, a várostörténeti oktatás iskolai keretek között történő megvalósítása, a város gyarapítását célzó közösségi megmozdulások, környezetvédelemi, kulturális és sportakciók, városi megemlékezések ügyében városi együttműködési rendszer kialakítása és működtetése szükséges. Ez is fontos része annak, hogy a város fiatalokat megtartó képessége erősödjön.

E.3. Miskolci Egyetem „3. missziós” tevékenységének támogatása

A Miskolci Egyetem szerepe kiemelten fontos az ún. „harmadik misszió”-ból adódó feladatok megvalósításában. A „harmadik misszió” foglalja össze a felsőoktatási intézmények

¹¹³ 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről 1.§

környezetükre gyakorolt tevékenységeit és hatásait, amely a képzési és kutatási szolgáltatások nyilvánvaló körén túl is kifejezetten erős, ugyanakkor jellemzően közvetett és puha eszközökön keresztül érvényesül. Az ilyen, helyi képzési, kutatási, gazdaság- és településfejlesztési kapcsolódások még a szűkebb profilú intézmények esetében is adottak. A közösségi terek, szolgáltató (sport, kulturális, könyvtári, múzeumi) infrastruktúrák a helyi értelmiség rendelkezésére állnak, az intézmények élő tudásbázisként működnek, de nagyon gyakran a kulturális- és sporttevékenység regionális központjául is szolgálnak. Ezen felül jelentős nemzetközi és EU-s források állnak rendelkezésre olyan fejlesztésekre, amelyek tipikusan a felsőoktatás harmadik missziójának erősítését szolgálják. A gazdaságélénkítésben, a térségi és városfejlesztésben egyre jelentősebbé váló puha eszközök, tényezők – innovációs kapacitás, törekvés új tudás létrehozására, hálózatosodás, társadalmi tőke, bizalom, együttműködési készség, társadalmi, gazdasági, tudományos és kulturális kapcsolatok és hálózatok bővítése –, valamint a felsőoktatási intézmények kreatív közege jól illeszkednek egymáshoz.

Miskolc és egyeteme közös célja, hogy a felsőoktatás helyi gazdaságfejlesztésre gyakorolt hatása erősödjön, továbbá:

- a tudományos kutatások eredményeinek tényleges innovációvá konvertálásához a felsőoktatási intézmények tudás- és technológiatranszfer tevékenységének javítása, az inkubációs szolgáltatások és a spin-off vállalkozások alapításához segítséget nyújtó szolgáltatások fejlesztése szükséges;
- a gazdaságélénkítés eszköze a felsőoktatási intézményeknél meglévő képzési, kutatási kapacitások és tudásbázis becsatornázása a térségi gazdaság- és településfejlesztési stratégiák kialakításába és azok végrehajtásába;
- a képzési és kutatási portfóliót a regionális gazdaság szerkezetéhez kell igazítani;
- amíg a képzési és kutatási céloknál a megrendelői oldal közvetlenül is megjelenik a felsőoktatás szerkezetének, tevékenységének tervezésében, addig a harmadik misszió oldaláról tekintve, a felsőoktatási intézmények helyi gazdasági, társadalmi folyamatokba való aktívabb bevonása szükséges;
- a Miskolci Egyetem aktivitásának növelése a társadalmi kihívások kezelésében és a társadalmi innováció terjesztése területén szükséges.

A Miskolci Egyetem társadalmi innovációs feladatainak hatékony ellátása fontos Miskolc számára; a tudománynépszerűsítő, ismeretterjesztő, szemléletformáló szolgáltatások bővülésével növekszik a hozzáférés a felsőoktatási tudásbázishoz. Az egyetemen indított, a jelenkori problémák megoldására irányuló intézkedések, javaslatok nagymértékben formálják a fiatal generációt; a felsőoktatásból kikerülő hallgatók nemcsak értékes munkavállalók, hanem a társadalom művelt, széles látókörű, környezettudatos és a problémákat intelligens módon kezelő tagjai lesznek. A Miskolci Egyetemnek kiemelt szerepe van abban, hogy a régióból továbbtanulni szándékozó fiatalok maradjanak itthon, értő és érző, a térség problémáira reagálni képes értelmiségivé váljanak.

E.4. Agglomerációs kulturális együttműködések

A miskolci agglomerációhoz tartozó településeken a lakosság létszáma folyamatosan növekszik, melynek oka elsősorban a miskolci, zömében lakótelepi lakásokban élők kiköltözése. Ugyanakkor az így kiköltöző családok keresőképes tagjai Miskolcra járnak dolgozni, gyermekeik is a nagyváros iskolarendszerében tanulnak és kulturális és szabadidős programjaikat is nagyrészt a város művelődési és művészeti intézményeibe szervezik, aktív résztvevői a város nagyrendezvényeinek is.

Miskolc regionális központ szerepének akkor tud megfelelni, ha erősíti az önkormányzatokkal való kapcsolatát és együttműködését, és azt kiterjeszti szakmai területekre is. Ennek egyik formája az agglomerációs kulturális hálózati együttműködés (AKH), amely nemcsak közönségként számít a településeken élőkre, hanem aktív résztvevőként is. Ez lehetőséget jelent az agglomerációban élők számára kulturális hagyományaik bemutatására (kórusok, népi iparművészek, iskolai ének- és zenekarok) és fellépési lehetőséget biztosít a városi kulturális fesztiválokon.

Ennek az együttműködésnek része az is, hogy miskolci előadóművészek (kamaraegyüttesek, szólisták, kortárs zenei műfajok képviselői, fiatal képzőművészek) részt vesznek a települések kulturális eseményein, a miskolci kulturális intézmények közreműködő partnerei a települési programok tervezésének és megvalósításának.

E.5. Regionális szintű kulturális együttműködés

A regionális együttműködés a közelmúlt kormányzati döntése értelmében elsősorban az elmúlt évben létrejött Kreatív Régió tagjai (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megyék) között elengedhetetlen. Ebben Miskolc a megyeszékhelyekkel olyan kulturális együttműködés kialakításában érdekelt, melyben a városok önkormányzatai elsősorban a kulturális intézmények, előadó- és képzőművészeti, valamint közművelődési intézmények közötti szakmai kapcsolatok megteremtését és egy működő rendszer megalkotását támogatják. Ez az együttműködési rendszer egyik feltétele annak, hogy a városok sikeresen pályázzanak hazai és európai forrásokra.

E.6. Interregionális kulturális együttműködések

Miskolcnak határon átnyúló nagy múltra visszatekintő testvérvárosi kapcsolata van Kassával, mely lehetővé teszi az interregionális kapcsolatok támogatását segítő európai pályázatokon való közös és eredményes részvételt. A két város kulturális intézményei – galéria, színház, múzeum – között folyamatos a kapcsolattartás.

A városnak három földrészén vannak testvérvárosi kapcsolatai, mely lehetőséget ad arra, hogy kulturális eseményeken, nemzetközi rangú fesztiválokon kölcsönösen bemutatkozhassanak egymás előtt a résztvevő városok kulturális hagyományait őrző együttesek. A kulturális párbeszéd, a fiatal alkotók bemutatkozási lehetőségei új és költséghatékonyabb formákkal gyarapíthatják az együttműködést. Ilyenek lehetnek a kortárs fiatal művészek kiállításai, részvétel kamarazenei és kórusfesztiválokon, városünnepok kulturális programjában. Közös digitális platformokon való megjelenés.

A kulturális párbeszéd különösen indokolt olyan sikeres megoldások és tapasztalatok megismerésében és átadásában, ami a korábbi ipari területek kulturális célú hasznosítását jelenti.

4. CSELEKVÉSI TERV

A cselekvési terv Miskolc Város kulturális stratégiájának végrehajtására tett lehetséges intézkedéseket foglalja össze.

A végrehajtáshoz kapcsolódó konkrét feladatokat, azok felelőseit és határidejét ezen terv alapján kell kidolgoznia a városnak a lehetséges jövőbeni források, pályázati lehetőségek és az országos kulturális- és közművelődési finanszírozási tervek figyelembevételével. A kulturális stratégia fontos, hogy összhangban legyen a Közgyűlés által már elfogadott fejlesztési elképzelésekkel. Kiemelkedik ezek közül a 2020-ban elfogadott Turizmusfejlesztési Stratégia, amelyben a kulturális események különös figyelmet kapnak. A stratégia szükséges beavatkozási pontok és tervezett fejlesztések terén is párhuzamot mutat a kulturális stratégiával pl. Herman Ottó Múzeum Papszeri épületének felújítása, Lovagi Tor-nák Terének jobb kihasználtsága, DAM City, rendezvénystratégia kidolgozása, helyi programajánlatok kidolgozása.

Stratégiai cél: A. Miskolc kulturális intézményrendszerének komplex fejlesztése

Beavatkozás: A.1. Átlátható kultúrafinanszírozás és -tervezés (A városi mecénatúra szerepe, formái, bővítésük lehetőségei)

- Feladat:**
1. Értékmérők és értékrendek bevezetése, vagyis a kulturális események minősítő rendszerének kialakítása (értékkörző és -teremtő események tematizálása)
 2. Támogatási kultúra és -rendszer kialakítása, vagyis a városi mecénatúra feltételrendszerének kidolgozása (ajánlati csomagok, kapcsolattartás, éves tervezés, mecénások elismerése),
 3. A Kulturális Mecénás Alap feltételrendszerének kidolgozása

Beavatkozás: A.2. Hagyományos kulturális terek fejlesztése és számuk bővítése különös tekintettel az ellátatlan területekre

- Feladat:**
1. A Kálvária-domb helyreállítása együttműködve az egyházzal mint különleges szakrális emlékek a miskolci lakossággal és az idelátogatókkal történő megismertetése.
 2. A Herman Ottó Múzeum Tímármalom úti Raktárbázis 2. épületének szintráépítése, kapacitásbővítése a folyamatosan, nagy mennyiségben beáramló régészeti leletanyag jövőbeni elhelyezése érdekében, valamint állandó régészeti kiállítási térrel történő bővítése.
 3. Papszeri múzeumi épület felújítása, új interaktív kiállításokkal, közösségi terekkel, múzeumpedagógiai foglalkozásokkal és rendezvényekkel. A Miskolc Múzeum egy új arculatú, belvárosi, többfunkciós kulturális-turisztikai gyűjtőpont létrehozása.
 4. A Feledy-ház és Alkotóház tetőszerkezeti és tetőburkolati, valamint homlokzati hibáinak megoldása, szigetelés, vizesblokkok és elektromos hálózat teljes felújítása, valamint a nyílászárók cseréje.
 5. A Rákóczi-ház és Petró-ház beázási és fűtési gondjainak megoldása, ezáltal rendezvény helyszínként történő jobb kihasználása, akárcsak az alkotóházi udvar és a Feledy-udvar esetében. A Rákóczi-ház Dőry-pincéjében a vizesedés-penészesedés megszüntetése, valamint megbízható klimatizálás kiépítése, rendezvényhelyszínként történő hasznosítása.

6. A Rákóczi-ház a 21. század műtárgyvédelmi és kiállítás-technikai színvonalára kell fejleszteni, képessé kell tenni arra, hogy a világ nagy grafikai gyűjteményeiből is fogadhasson reprezentatív anyagokat (pl. hőmérséklet és páratartalom szabályozása, fejlett fénytechnika beépítése, a fogadótér korszerűsítése).
7. Múzeumi ügyfélszolgálati iroda és közönségpont, valamint Múzeum Shop létrehozása, ezen kívül a Miskolci Szimfonikus Zenekar részére saját jegypénztár kialakítása, esetleg egy közös városi jegypénztár üzemeltetése.
8. A Folk Komplex – Néprajzi Kincsestár épületének múzeumi célú fejlesztése, új közösségi terek megteremtése, egyedülálló néprajzi központ létrehozása izgalmas kiállításokkal, népzenei koncertekkel, táncházakkal, látogatható tanulmányi raktárral, szabadon kutatható digitalizált gyűjteményekkel, múzeumi bolttal egy eddig csekély kulturális szereppel bíró településrészen
9. A lillafüredi Pele-lak infrastrukturális fejlesztése, Herman Ottó korabeli kertrekonstrukció, új turisztikai fogadóterek létrehozásával egy komplex múzeumi tér kialakítása.
10. Miskolci Szimfonikus Zenekar részére megfelelő infrastruktúrával és technikai feltételekkel rendelkező színház és próbaterem biztosítása.
11. A Miskolci Nemzeti Színház épületének szükséges rekonstrukciója.
12. A meglévő közművelődést ellátó intézmények helyzetének megerősítése

Beavatkozás: A.3. Új kulturális terek létrehozása Miskolcon

- Feladat:**
1. A Herman Ottó Múzeum központi épülete, a Kálvária-domb, a Tudomány és Technika Háza, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, a Városi Sportcsarnok és a Vígadót is magába foglaló Népkert által körülhatárolt területen rendezvénytér kialakítása.
 2. A Népkert – mely a város egyetlen nagy kiterjedésű parkja – botanikai tervezése, a parkban vizes látványosságok és olvasó zugok, hangulatos helyszínek kialakítása, zenepavilon tervezése és kialakítása. A Herman Ottó Múzeummal együttműködve a park látványelemeinek bővítése, szoborpark újragondolása.
 3. A Miskolci Egyetemmel közösen az egyetemi campus kulturális térhasználatának újragondolása, kiszolgáló egységek létrehozása (pl. szabadtéri színpad).
 4. Az Avastető átalakítása, többcélú kulturális hasznosítása (az ország egyik legjelentősebb túlelű gyűjteményét bemutató botanikus kert, az ősember műhelye, szabadtéri színpad, romantikus futópálya, gyerekek és felnőttek játszótere).
 5. Hejőcsabán a Gárdonyi Szabadidő Park fejlesztése.
 6. A Diósgyőri Papírgyár Múzeuma, a Herman Ottó Látogató Központ, a csanyiki Király asztal és a Vadaspark élménytérként és -útként történő hasznosítása.

7. Az egykori DAM területének feltárása, közlekedőfolyosók létrehozása és kulturális célú hasznosítása. Olyan tervet kell kidolgozni, mely lehetőséget teremt kortárs művészek, építészek és a civil közösségek számára arra, hogy az új város alakítói, tervezői legyenek. Az ipari örökség hasznosítása egyszerre kényszer és lehetőség arra, hogy megőrizzük az utókor számára.
8. A Diósgyőri Vár újrapozicionálására, kulturális célú hasznosítására új koncepció kidolgozása. A Lovagi Tornák Terét alkalmassá kell tenni arra, hogy a korábban kialakult megyei és országos hírnevet szerzett fesztiváloknak otthona legyen (Középkori Forragtag, Borsodi Fonó).

Beavatkozás: **A.4. Meglévő értékek összekapcsolása**

- Feladat:
1. Kulturális utak és programcsomagok tervezése, mely az idelátogatók és a helyi lakosság számára lehetőséget biztosít különböző kedvezmények igénybevételére (kulturális csomagok, bérletek, parkolási kedvezmények biztosítása).
 2. Olyan logisztikai rendszer kialakítása szükséges, amely lehetőséget biztosít az intézmények közötti folyamatos koordinációra és együttműködésre.

Beavatkozás: **A.5. Egységes kulturális irányítás**

- Feladat: A miskolci kultúra irányításában és finanszírozásában paradigma-váltásra van szükség. Ennek lényege, hogy bárhol is éljen valaki a városban, lehetősége legyen a város kulturális tervezésében történő részvételre és a kulturális javak igénybevételére.

Stratégiai cél: **B. Miskolc megtartóerejének növelése a kulturális alapú városfejlesztés eszközeivel**

Beavatkozás: **B.1. A kulturális alapú városfejlesztés eredményes gyakorlatának helyreállítása – A kultúra újra várost épít**

- Feladat:
1. Meg kell teremteni a város egyedi és különleges hangulatát, ennek során építeni kell a fiatal képzőművészek és építészek véleményére.
 2. Bővíteni kell a belváros látványelemeit, utcabútorainak számát, megtervezett kertkultúráját.
 3. Meg kell kezdeni a belváros elhasználdott útburkolatának javítását, biztosítani kell a kapualjak rendjét és tisztaságát, a múltból ránk maradt értékek (kerékvetők és díszes kapuk) megőrzését.

B.1.1. Miskolc belváros kulturális negyed és a Történelmi Avas fejlesztése

- Feladat: A belvárosi kulturális negyed és a Történelmi Avas fejlesztése nem lehetőség, hanem kényszer. Ennek megoldása során együtt kell működni a város építészeti tervezésének, a lakosság kiszolgálását végző szervezeteknek és a védett negyedben működő kereskedelmi és vendéglátóipari egységeknek. Ki kell dolgozni ennek követendő rendszerét, felhasználva az európai példákat.

B.1.2. Miskolctapolca a kultúra és a rekreáció egyik országos jelentőségű központja

- Feladat:**
1. Alapvető feladat Miskolctapolca hangulatának megőrzése, a mára botanikus kertté vált őspark fájának ápolása, új látványelemek elhelyezése a parkban, melynek fontos része a park virágosításának újragondolása.
 2. Zenepavilon tervezése és felállítása.
 3. A park élővilágának megismertetése digitális eszközök felhasználásával.

B.1.3. A királyi Diósgyőr és a felújított vár mint kultikus tér fejlesztése

- Feladat:**
1. Alapvető feladat a népi kultúra és a városrészi hagyományok megőrzése, ápolása. Ehhez kapcsolódva vissza kell hozni a térség hagyományos fesztiváljait, a középkori várhoz kötődő történelmi hagyományokat, a lakosság körében népszerű gasztronómiai bemutatókat, esetleg régmúlt korok ételeit felvonultató fesztiválokat. A megújuló tevékenység során támaszkodni kell a városrészben működő Fügedi Márta Népművészeti Egyesület tagjainak értékőrző tevékenységére.
 2. Megfontolandó hazai néptáncgyűttések minősítő fesztiváljának megrendezése, esetleg külföldi résztvevőkkel a Kárpát-medence és térsége táncos és zenei hagyományainak bemutatása.

B.1.4. Lillafüred a kulturális és természeti értékek különleges találkozásának helyszíne

- Feladat:**
1. El kell készíteni Lillafüred teljes körű értéktérképét, melynek tartalmaznia kell kiemelkedő kulturális jelentőségét, természeti értékeit, látványosságait és különleges klimatikus helyzetét tekintettel arra, hogy országos viszonylatban is az egyik leglátogatottabb turisztikai helyszín.
 2. Ki kell dolgozni egy olyan programcsomagot, mely a kulturális intézmények és a természeti értékek látogatását foglalja egységes rendszerbe, és teszi mindenki számára kedvezményesen elérhetővé. Ennek fejlesztése során meg kell oldani a térségben az alternatív közlekedési eszközök használatát, a természet és a Bükk különleges hangulatának megóvása érdekében (erdei vasút, kerékpárút, gumikerekű járművek pl. Dotto-vonat).

Beavatkozás: B.2. A város kulturális múltjával, történelmével, különleges épített örökségével való megismerkedés játékos formáinak támogatása

- Feladat:** Az élményalapú tanulás módszereinek felhasználásával ki kell dolgozni a város kulturális értékeinek megismerési lehetőségeit, felhasználva a korszerű digitális eszközöket, ehhez meg kell teremteni a szükséges technikai feltételeket.

- Beavatkozás:** B.3. A nehézipari múlt, amit nem eltörölni, hanem használni kell különleges kulturális terek létrehozása során
- Feladat:** A kulturális alapú városfejlesztésben ez azt jelenti, hogy a városban egykoron meghatározó jelentőséggel bíró nehézipari múlt visszaköszön a város utcáin és terein. Éppen ezért különösen a jelentős kulturális értékkel bíró helyszíneken folytatni kell a múltra visszautaló mívés vaskorlátok, kandeláberek és utcabútorok tudatos tervezését és telepítését (belváros kultúrnegyed, Avasi pincesorok, Ódiósgyőr városközpont, Miskolctapolca és Lillfüred).
- Beavatkozás:** B.4. Városrészek kulturális fejlesztése, elhanyagolt területek újrahasznosítása, lakossági közreműködés
- Feladat:**
1. A Perecesi Kultúrvölgy, a történelmi borászati területek (Kisavas, Nagyavas, Görömbölyi Pincesor, Bábonyibérc, Tetemvár) elhanyagolt nagy épületeinek, bezárt oktatási intézményeinek multifunkcionális csarnokként, inkubátor-házként, kulturális szigetként vagy alkotóműhelyként történő újrahasznosításának lehetőségeit ki kell dolgozni.
 2. Alkotótáborok, stúdiók létrehozásának kezdeményezése Görömböly, Pereces, Hejócsaba, Diósgyőr és a Vasgyár területén.
 3. Felül kell vizsgálni a város jelenlegi kulturális mecénási gyakorlatát. Új ösztöndíjak alapítására és a fiatal művészek letelepedését elősegítő kedvezményrendszer kialakítására van szükség.
- Beavatkozás:** B.5. Miskolc kulturális emlékezete, a velünk élő múlt
- Feladat:**
1. El kell készíteni a műemlék, és a műemlék jellegű épületek kataszterét, különös tekintettel kulturális célú hasznosításukra. A városi kulturális javak (épített örökség) megőrzésére vonatkozó középtávú programot kell kidolgozni.
 2. A város kulturális szolgáltatásainak fejlesztése során a kornak megfelelő, digitális eszközök és rendszerek alkalmazásával, új programok segítségével mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni Miskolc kulturális javait.
 3. Folytatni kell a kulturális értékőrzés részeként fontos értéktár bővítését annak érdekében, hogy a helyi lakosság és a Miskolc kulturális értékei iránt érdeklődők megismerhessék Miskolc helyi, regionális és országos jelentőségű értékeit.
 4. Új kulturális attrakcióként létre kell hozni a Miskolci Hírességek Csarnokát, ahol Miskolc kulturális örökségében meghatározó szerepet játszó egykori művészek kaphatnának helyet (pl. Pressburger Imre oscardíjas forgatókönyvíró, Déryné Széppataki Róza, Zsitkovszky Béla, az első mozgófilm alkotója stb.)
 5. A bányász- és kohász hagyományok ápolása és fennmaradása érdekében a Miskolci Egyetemmel közösen új kulturális kapcsolatokat kell kiépíteni a Felvidék egykori iparterületén található városokkal.
 6. Újra kell gondolni a 100 éves Művésztelep jövőjét, meg kell teremteni fennmaradásának szükséges feltételeit. Érdeemes lenne egy másik, az irodalomtörténetben kiemelt jelentőséggel bíró

szakmai találkozó emlékét újraéleszteni és Lillafüreden létrehozni – elsősorban fiatal irodalmárok közreműködésével – az írótalálkozót.

Stratégiai cél: C. Miskolc kreatív ipari potenciáljának erősítése

Beavatkozás: C1. A kultúrafogyasztás szokásainak változásai, a kultúraközvetítés gyakorlatában

Feladat: Folytatni kell a közgyűjteményekben megkezdett nemzeti és városi örökség szempontjából megkerülhetetlen digitális tartalomszolgáltatását, ennek támogatására ki kell dolgozni egy a városi értékek digitalizálásának korszerű rendszerét, és meg kell teremteni eszköz-feltételeit, ehhez szükséges az intézmények közötti együttműködések új rendszerének kidolgozása.

Beavatkozás: C2. Digitalizáció és innováció a kultúrában

Feladat:

1. A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár további részvétele a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósításában és az Országos Széchényi Könyvtárral együttműködve a webaratás kulturális területet érintő feladataiban.
2. A Herman Ottó Múzeum digitális gyűjteményi adatbázisának Digitárba való betöltése, online publikációja.
3. A városi közszolgálati média és a ma még hozzáférhető múltbeli kulturális tartalmak archiválása (pl. Operafesztivál, Kaláka Fesztivál, Nemzetközi Dixieland Fesztivál, alkotókkal készített stúdióbeszélgetések, stb.).

Beavatkozás: C3. Miskolc, a kreatív ipari központ

Feladat:

1. A városban található közép- és felsőfokú művészeti oktatási intézményekkel együttműködve egy ösztöndíjprogramot kell kidolgozni azon fiatalok támogatására, akik jövőjüket a kreatív gazdaságban tervezik.
2. A város megtartóképeségének érdekében a városnak híd szerepet kell vállalnia a művészeti oktatás és a kreatív ipar jelenlegi és jövőbeni szereplői között. A városnak együtt kell működnie a Miskolci Egyetemen megvalósuló Science Parkkal és a műszaki innovációban dolgozó, különösen a zöld iparágak felé nyitó startupokkal.
3. A városban működő kézművesek támogatásának egy lehetséges formája a „Miskolcon készült” program, amely nemcsak hitelesíti a terméket, hanem segítséget ad annak értékesítéséhez.

Stratégiai cél: D. Új célcsoportokat megszólítani képes, innovatív kulturális kínálat kialakítása

Beavatkozás: D.1. Borkultúra, történelmi pincesorok fejlesztése

Feladat:

1. Folytatni kell a Történelmi Avas pincesorainak fejlesztését, az infrastruktúra kiépítését egyedi támogatási rendszerrel, és a város kulturális intézményeivel való együttműködéssel

folytatni kell a város felfedezésére irányuló programokat. Mindez egy önálló kulturális térben való gondolkodást (Történelmi Avas) és ehhez hozzárendelt tervet és közgondolkodást jelent.

2. Valamennyi beavatkozás arra irányuljon, hogy újjászülethesen a Történelmi Avas mint a város vigalmi negyede.

Beavatkozás: D.2. A kulturális szokások változása, bulinegyed a belvárosban

Feladat: A korábbi kulturális fejlesztések sikerét igazolja, hogy létrejött az elmúlt években a belváros ún. „bulinegyede”. Mára láthatóvá vált, hogy ezt a város kinőtte, ezért ennek térbeli fejlesztésére tervet kell kidolgozni. Ilyen terület lehet a Népkert – Múzeum – Sportcsarnok – Könyvtár és Tudomány és Technika Háza által határolt terület, mely a jövőben új és népszerű rendezvénytérként működhet. Mindehez funkcióváltás szükséges és megfelelő infrastruktúra kiépítése.

Beavatkozás: D3. Fesztiválok mint a város különleges kulturális ünnepei

Feladat: Meg kell őrizni Miskolc fesztiválbrandjét, és tekintettel a kultúrafogyasztás változására, olyan új, nagy tömegeket vonzó rendezvények tervezésére és megvalósítására van szükség, melyekkel Miskolc újra pozicionálhatja magát az országos és nemzetközi fesztiváltérképén.

D.3.1. Diósgyőr a nemzeti tánc és zenei hagyományok őrzője

- Feladat:**
1. Hagyományosan Diósgyőr a nemzeti tánc és zenei hagyományok őrzője volt az elmúlt évtizedekben. Ezt a funkcióját erősítve ki kell dolgozni egy új, nemcsak a magyar hagyományok, hanem elsősorban a Kárpát-medence kulturális örökségének, néptánc és népzeneinek bemutatására, de az európai kultúrkörök és néphagyományok bemutatására is alkalmas fesztivál megvalósításának tervét.
 2. A Diósgyőri Vár rekonstrukciójának befejezésével a korábitól eltérő, mindenképpen új kulturális tér születik. Ennek megfelelő hasznosítására átfogó tervet kell kidolgozni az érintett kulturális intézményekkel, elsősorban a Miskolci Kulturális Központ és a Herman Ottó Múzeum részvételével. Ennek során figyelemmel kell lenni az épület fenntartható működésének megvalósítására.

D.3.2. Egyetemváros mint fesztivál helyszín

Feladat: Miskolc nem rendelkezik nagy kiterjedésű fesztiválhellyel, éppen ezért a Miskolci Egyetemmel együttműködve képzelhető el egy új, sokifunkciós fesztiváltér kialakítása. Ezt indokolja Miskolc egyik látványosságának – Miskolctapolcának – közelsége, másrészt az egyetemen tanuló hallgatók nagy száma és a meglévő infrastruktúrák.

D.3.3. Belváros a gasztro- és a magaskultúra fesztiválhelyszíne

Feladat: A város kulturális negyedét úgy lehet fejleszteni, ha a belvároson kívül az ún. kiemelt fejlesztési területeken (Diósgyőr, Miskolctapolca, Lillafüred, Népkert) építészeti megoldásokkal, a szolgáltatási funkciók bővítésével igényes, kulturális és gasztrotereket hozunk létre.

Beavatkozás: D.4. Miskolc meglévő rendezvényeinek, fesztiváljainak újrapozicionálása

Feladat:

1. Miskolc különösen gazdag zenetörténettel rendelkezik. Ma is megtalálható a zenei képzés minden szintje a városban, zenei találkozók, retro- és kortárszenei koncertek, előadói estek jelzik a miskolciak zeneszeretetét. Ezért szükséges minden ilyen érték számbavételével kidolgozni a város zenei életének fejlesztési tervét.
2. Ugyanígy Miskolc jelentős képzőművészeti értékekkel rendelkezik, ki kell dolgozni az útkereső művészek támogatásának részeként irányzataik színvonalas bemutatásának lehetőségét.
3. A MÚÚT Szerkesztőségével és a MissionArt Galériával együttműködve támogatni kell az országos hírű folyóirat fennmaradását, a fiatal alkotók (képzőművészek és irodalmárok) bemutatkozási lehetőségeinek megvalósítását, a tehetséggondozást.
4. A város egyik nagy múltú fesztiváljának, a Kocsonyafesztiválnak fennálló jogi vitáit rendezni kell és biztosítani kell megrendezésének feltételeit.
5. A nemzetközileg is jegyzett CineFest esetében a fesztivál megerősítése, és a város részéről a fesztiválhoz kapcsolódó kísérőesemények és a megfelelő infrastruktúra biztosítása, támogatása szükséges.
6. Hasonlóan fontos a város kulturális kínálatába visszahozni a nagy múltú zenei- és tánchagyományok bemutatását jelentő fesztiválokat (Kaláka+, Borsodi Fonó, Középkori Forगतag), népzenei minősítő fesztivál megvalósításának lehetőségét ki kell dolgozni.
7. Az általánosan ismert, és Miskolchoz kötődő Herman Ottó hagyaték érdekes, és izgalmas bemutatása lehet egy új fesztivál, a Polihisztor Fesztivál megvalósítása.

Stratégiai cél: E. Oktatási – kulturális – turisztikai alapú együttműködések fejlesztése

Beavatkozás: E.1. Miénk a város, magunknak építjük – civil szervezetek a kulturális tervezésben

Feladat:

1. Fejleszteni szükséges a kultúra szereplőinek együttműködését azzal, hogy egymás számára megismerhetővé tesszük őket, és a Kulturális Kapcsolatok Kézikönyve révén létrehozzuk a város új, együttműködő hivatásos és civil intézményrendszerét. Ez azt is jelenti, hogy létrehozzuk a kulturális élet területét érintő szakmai elképzelések társadalmasítását, új civil fórumok kialakításával.

2. Felül kell vizsgálni a közművelődési feladatok ellátása érdekében kötött megállapodások rendszerét, amit új tartalmakkal, szükség szerint támogatási formákkal erősíteni kell.

Beavatkozás: E.2. Együttműködés az oktatási intézményekkel mint a helyismereti tanítás, identitás megerősítésének legfontosabb szereplőivel

Feladat: Az intézményfenntartóval együttműködve ki kell dolgozni az oktatási intézmények részére az identitás megerősítését szolgáló helyismereti tanítás ajánlott formáit és lehetőségét. A rendszer kidolgozására fel kell kérni a várostörténeti írókat, és kutatókat.

Beavatkozás: E.3. Miskolci Egyetem "3. missziós" tevékenységének támogatása

Feladat: Miskolc fejlődése elképzelhetetlen erős tudásbázis nélkül. Ebben vezető szerepet játszik a Miskolci Egyetem. Az eddigi, inkább formálisnak nevezhető együttműködést fel kell váltssa a kölcsönös érdekeken, egymás munkájának megismerésén és a térség fejlesztésének közös elhatározáson alapuló együttműködése. Mindez azt jelentheti, hogy a felsőoktatásból kikerülő hallgatók nemcsak értékes munkavállalói a városnak, hanem széles látókörrrel rendelkező, a nagyváros problémáit megoldani képes polgárai lesznek. Ebben a folyamatban a város és a Miskolci Egyetem együttműködése nemcsak szükséges, hanem nélkülözhetetlen.

Beavatkozás: E.4. Agglomerációs kulturális együttműködések

Feladat: Miskolcnak annak érdekében, hogy beteljesítse a korábbi kulturális terveiben foglaltakat, új típusú együttműködésre kell törekednie az agglomerációban található településekkel. Azzal válhat a térség kulturális és szellemi központjává, ha a régióban élő emberek számára megközelíthetővé, elérhetővé válnak Miskolc kulturális szolgáltatásai.

Beavatkozás: E.5. Regionális szintű kulturális együttműködések

Feladat: Miskolc mint megyeszékhely a kulturális intézmények, előadó- és képzőművészetek, valamint közművelődési intézmények közötti szakmai kapcsolatok megteremtésében és egy működő rendszer kialakításában érdekelt. Teszi mindezt azért, mert tisztában van azzal, hogy a hazai és európai források elnyerésének ma egyik feltétele az, hogy a város kiterjedt regionális együttműködéssel rendelkezzen. Ennek megvalósítása érdekében a városnak új alapokra kell helyeznie a régió meghatározó városaival való kapcsolatát.

Beavatkozás: E.6. Interregionális kulturális együttműködések

Feladat: 1. Miskolcnak törekednie kell a testvérvárosaival szorosabb kulturális együttműködés kialakítására, amely nem korlátozódik pusztán politikai kapcsolatok ápolására, hanem lehetőséget biztosít a különböző városok kulturális értékeinek, művészeti együtteseinek megismerésére. Az együttműködésben fontos feladat, különösen a nagy ipari múltú városok esetében az

elhagyott ipari területek rehabilitációjához, kulturális célú hasznosításához kapcsolódó, használható projektek megismérése és a jó gyakorlatok átvétele.

2. Különösen fontos a Kárpát-medence sokszínűségét, az itt élő népek kulturális hagyományait tartalmazó és bemutató kiállítások létrehozása. Ennek egyik meghatározó helyszíne lehet a miskolci Barna György Gyűjtemény korszerű felújítása és elhelyezése, és a nagyközönség számára történő bemutatása. A gyűjtemény gyarapítása érdekében fontos a határon túli területekkel való kulturális együttműködések kiterjesztése.

5. ÖSSZEGZÉS

A kulturális stratégia célkitűzései és eszközrendszere olyan tudatos, következetes és hatékony irányba terelik Miskolc kulturális életét, amely teret nyit és befogad, térszerű kapcsolatokat épít a városban. A kulturális fejlesztés új együttműködési hálózatokat hoz létre, melyek szakmai és civil partnerségen alapulnak és ezáltal ösztönzik a kulturális innovációt, befogadva és erősítve azt. A stratégia végrehajtása során olyan innovációs fejlesztések valósulnak meg, amelyek javítják a városi kulturális intézmények működésének hatékonyságát, új szervezeti, működési modelleket hoznak létre, ugyanakkor találkoznak a lakosság igényeivel és javítják Miskolc versenyképességét. A fejlesztések biztosítják a lakosság mind szélesebb körének a kultúrához való hozzáférését.

6. NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének jóváhagyását követően a stratégia végleges változata mindenki számára hozzáférhető lesz, nyilvános helyen, az önkormányzat honlapján.

A városvezetés fontosnak tartja, a lakosság folyamatos tájékoztatását, vélemény nyilvánítási lehetőségek biztosítását a kulturális stratégiában megfogalmazott intézkedések sikere érdekében.

7. FORRÁSOK

1. Jogszabályok:

- 1907. évi LI. törvénycikk Miskolcz rendezett tanácsú városnak törvényhatósági joggal felruházásáról
- Magyarország Alaptörvénye;
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény;
- A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény;
- Az „art” mozivá minősítés feltételeiről szóló 78/2013. (XII. 16.) EMMI rendelet
- A közművelődési alapszolgáltatások, valamint a közművelődési intézmények és a közösségi színterek követelményeiről szóló 20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet;
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 37/2014. (XII.19.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról;
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 18/2017. (VI. 16.) önkormányzati rendelete a temetőkről, a temetkezési tevékenységről és az azokhoz kapcsolódó díjakról

- Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése IX–236/60.482/2004. számú határozatával elfogadott Miskolc Megyei Jogú Város 2004 középtávra vonatkozó Kulturális Stratégiája;
- Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése X–283/60.716/2004. számú határozatával támogatott Miskolc Európa Kulturális Fővárosa Pályázat;
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének VI–97/13.541/2008. számú határozatával elfogadott MMJV Integrált Városfejlesztési Stratégiája
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének I–8/80.129/2014. számú határozatával elfogadott Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója;
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 127/2020. (X.29.) számú határozatával elfogadott Miskolc Megyei Jogú Város Turizmusfejlesztési Stratégiája;
- Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 441/2021. (X.7.) számú határozatával jóváhagyott Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzata;
- 7/2021. (VII.30.) számú Polgármesteri Utasítás a tisztségviselőkkel kapcsolatos egyes kérdésekről;
- Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzata

2. Honlapok

- A NIOK Alapítvány honlapja: <https://adjukossze.hu/>
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei és Miskolc Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Szövetségének honlapja: <https://www.baznyesz-miskolc.hu/>
- CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál honlapja: <https://www.cinefest.hu/>
- CINE-MIS Nonprofit Kft. honlapja: <https://www.cinemis.hu/>
- Dialóg Egyesület honlapja: <http://dialogegyesulet.hu/>
- Észak-Keleti Átjáró Kulturális és Tudományos Egyesület honlapja: <https://atja-rokhe.hu/>
- Észak-magyarországi Regionális Filmalap-Miskolc Alapítvány honlapja: <https://mifilm.hu/index.html>
- Fügedi Márta Népművészeti Egyesület honlapja: <https://www.kezmuvesek-haza.hu/>
- Herman Ottó Múzeum honlapja: <http://hermuz.hu/>
- INTERTICKET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. honlapja: <https://www.jegy.hu/>
- II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár honlapja: <https://www.rfmlib.hu/>
- Ködmön Formációs Táncegyüttes honlapja: <http://www.kodmontse.hu/>
- Miskolci Bölcsész Egyesület honlapja: <https://www.miskolcibolcseszegyesulet.hu/>
- Miskolci Csodamalom Bábszínház Nonprofit Kft. honlapja: <https://www.csodamalom.com/>
- Miskolc Dixieland Band honlapja: <https://www.dixieland.hu/a-banda/>
- Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar honlapja: <https://mfk.uni-miskolc.hu/index.html>
- Miskolci Keresztény Szemle honlapja: <http://keresztenyszemle.hu/az-olvasohoz/>
- Miskolci Kórusfesztivál Alapítvány honlapja: <http://www.festival.uni-miskolc.hu/alapitvany.html>

- Miskolci Kommunikációs Nonprofit Kft. honlapja: <https://minap.hu/>
- Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. honlapja: <https://miskolcikutkozpont.hu/>
- Miskolci Mazsorett Együttes honlapja: <http://miskolcimazsorett.lapunk.hu/>
- Miskolc Megyei Jogú Város honlapja: <https://www.miskolc.hu/>
- Miskolci Nemzeti Színház Nonprofit Kft. honlapja: <https://mnsz.hu/>
- Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft. honlapja: <https://www.mso.hu/>
- Miskolc turisztikai honlapja (Midmar Nonprofit Kft.): <https://www.hellomiskolc.hu/>
- Miskolcz Revital Táncsport Egyesület honlapja: <http://www.revitaltse.hu/rolunk.php?pos=1>
- Montázs Drámapedagógiai és Közművelődési Egyesület honlapja: <http://www.montazsegyesulet.hu/>
- Múzsák Kertje Alapítvány honlapja: http://www.muzsakkertjemiskolc.hu/muzsak_kertje_alapitvany
- Művészetek Háza honlapja: <https://www.muhamiskolc.hu/>
- Romano Teatro Kulturális Egyesület honlapja: <https://romanoteatro.hu/>
- Szépmesterségek Alapítvány honlapja: <http://www.olh.hu/miskolcigaleria/szepmestersegek/index.htm>
- Színvavölgyi Táncműhely honlapja: <https://www.szinvavolgyi.hu/#muhely>
- Wikipédia honlapja: <https://hu.wikipedia.org/>

3. Felhasznált irodalom

- Anonymus: Gesta Hungarorum (Hasonmás kiad., ford.: Pais Dezső, szerk.: Györffy György) Budapest, Magyar Helikon, 1975.
- Ádám Ibolya – Dobrossy István – Fedor Vilmos – Karosi Imre: Miért Miskolc? – A város Európa kulturális fővárosa pályázatához készített tanulmány
- Bourdieu Pierre (1997): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: A társadalmi rétegződés komponensei: válogatott tanulmányok. (Szerk. Angelusz Róbert) Budapest, Új Mandátum. 156-177.
- Dobrossy István (1994-2003): Miskolc írásban és képekben (I-X.) Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár
- Dobrossy István (2002): Miskolc az ezredfordulón. Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár
- Dobrossy István és Somorjai Lehel (2005): Az igazi Miskolc. Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár
- Dobrossy István (1996): Miskolc története I. Miskolc
- Dobrossy István (2003): Miskolc története IV/1. Miskolc
- Dobrossy István és Stipta István (2007): Miskolc története V/1. Miskolc
- Dobrossy István és Stipta István (2007): Miskolc története V/2. Miskolc
- Dobrossy István (2009): Miskolc az önálló törvényhatósági joggal felruházott város 1909–2009. Pfliegler J. Ferenc Emlékére. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárért Alapítvány. Miskolc
- Ezredvég Irodalmi, Művészeti és Társadalomkritikai Folyóirat XV. évfolyam 8-9. szám. 2005. augusztus-szeptember
- Fedor Vilmos (2017): „Miért Miskolc?”. Miskolc, Bíbor Kiadó
- Halmay Béla és Leszih Andor (1929): Miskolc (Magyar városok monográfiája 5.). Budapest, A Magyar Városok Monográfiája Kiadóhivatala

- Kun Miklós: Miskolcz múltja, jelenje tekintettel a jövőjére, Miskolc, 1842.
- Nyugat Irodalmi Folyóirat, 1930. 22. szám
- Szendrei, János (1886-1911) Miskolcz város története és egyetemes helyirata (I-IV). Miskolc, A város közönsége.

MELLÉKLET

Történeti összefoglalás (háttéranyag)

Miskolc az a város, melynek története tele van küzdelemmel, sikerekkel és kudarccal, nagy álmokat követő ébredésekkel és kijózanodásokkal, de mindenekelőtt az új dolgok iránti érzékenységgel és befogadással. Mindebből következik, hogy a mi városunk éppen e képességének köszönhető, hogy gyakran a történelem nagy hullámvasútjának csúcsai után, át kellett élnie annak legnagyobb mélységeit is. Történelmében még mindig szép számmal lelhetünk olyan időkre, eseményekre, melyek a mai napig fejtörést okoznak a kutatók számára is. Miskolc a magyar nagyvárosok között, adottságainak köszönhetően különleges helyet foglal el. Ennek oka pedig az, hogy a kulturális, természeti és építészeti értékeknek oly bőségével rendelkezik, melyet egyetlen más vidéki város sem mondhat el magáról. Persze jól tudjuk, hogy még sokan vannak, akik nem ezt gondolják rólunk, hanem városunk nehézipari korszakára emlékeznek akkor, amikor Miskolcot megítélik. A fiatalabb korosztályokba tartozók zöme ugyanakkor már felfedezte magának Észak-Magyarország fővárosát. Az elmúlt évtizedekben már nemcsak a kiemelkedő gazdasági eredményekkel, hanem a nemzetközi hírnevet szerzett kulturális eseményekkel, turisztikai beruházásokkal is a vezető hírek között szerepel városunk. Soha korábban nem utaztak annyian Miskolcra, mint az elmúlt két évtizedben. A statisztikai összegzések ismeretében elmondhatjuk, hogy városunk mára az egyik legkeresettebb hazai turisztikai desztinációvá vált.

Az ezredfordulót követő évtized kulturális fejlesztései, az Európa Kulturális Fővárosa pályázaton elért második hely – Miskolc történelmében először legyőzte a fővárost és olyan vidéki vetélytársakat, mint Debrecen, Egert, Veszprémet, Győrt és még sok várost – felvette városunkat Európa kulturális térképére. A kulturális alapú városfejlesztés hazai gyakorlatának megteremtésével példát adott sok településnek arra, hogyan fedezheti fel éppen a kultúra segítségével saját múltjának értékeit és azt hogyan alkalmazhatja a fejlesztési programok kidolgozása során. Ennek a munkának elismeréseként a város 2008-ban elnyerte „A kultúra magyar városa” címet.

Miskolc sajátos és kiemelkedő helyet foglal el a magyar kultúrtörténetben. Különösen igaz ez akkor, ha a múlt század közepén a környező települések beolvadásával létrejött Nagy-Miskolcra tekintettel vizsgáljuk. A királyi Diósgyőr büszke várával, a klimatikus gyógyhely és különleges természeti és épített örökséget jelentő Lillafüred, a gyógyhatású termálvizét rejtő barlangjáról és a Miskolcot alapító nemzetség nyugvóhelyéről híres Tapolca, a belváros és a rá éjjel-nappal figyelő Történelmi Avas hegy évszázadok óta borokat érlelő pincéi, Pereces, Hejőcsaba, Görömböly, Szirma, a Bükk erdejében megbúvó kistelepülések mind-mind szerves alkotói annak a különleges közösségnek, amit ma Miskolcnak hívunk.

Különleges és kivételes hely, melynek lakóit rendre ott látjuk a magyar haladás élvonalában. Az itt lakók emeltek elsőként kőből házat – a mai politikai határokon belül – a magyar nyelvű színjátszásnak és a XIX. századvég zenei és irodalmi mozgalmában is nagy szerepet játszott a város.

Sok kivételes tehetségű embert adott a művészetnek, a tudománynak és a közéletnek. Miskolc nemcsak a térség kulturális, hanem oktatási központja is. Híres középiskolái és a nyolc karral, valamint a legnagyobb campussal rendelkező egyeteme a térség

tudásközpontja, mely meghatározó szerepet játszik a megújulásban és Nagy-Miskolc jövőjének formálásában.

A kultúra nem létezett és a jövőben sem fog létezni támogatók nélkül. Az utóbbi évtizedekben egyre többen ismerik fel a kultúra támogatásának fontosságát. Elismerő díjak alapítása, egyre erőteljesebb mecenatúra jelzi, hogy a gazdaság szereplői fontosnak tartják a kultúra támogatását. A város nemzetközi hírű fesztiváljait is sok tehetséges miskolci vállalkozás támogatja. Ez egy új városi polgárság kialakulásának és megerősödésének kezdetét is jelenti.

A tizenöt évvel korábban megkezdett városfejlesztési programok (IVS I-II.) jelentősen megváltoztatták a város épített arculatát. Új kulturális közösségi terek születtek, melyek új fogyasztási szokásokat generáltak és élhetőbbé, szerethetőbbé tették a belvárost. A főutca felújítása jótékonyan hatott a kereskedelemre és a szórakoztató iparra. A mára szinte jelképpé vált Szinva terasz egyfajta modern agóraként a művelődés és szórakozás központjává vált. A kulturális intézményi fejlesztések közül ki kell emelni a Herman Ottó Múzeum új kiállító tereinek megépítését, a Miskolci Nemzeti Színház rekonstrukciós munkálatainak befejezését, a Művészetek Háza megépítését, a diósgyőri vár rekonstrukcióját, a Lovagi Tornák Terének kialakítását, a lillafüredi Palotaszálló függőkertjének felújítását. Ezek a változások bizonyították annak a szlogennek a létjogosultságát, melyet a város 2004-ben európai pályázatának címéül választott – „A kultúra várost épít”.

A kultúra nem volt és nem is lehet öncélú, mert egész tevékenysége a társadalmi felemelkedést, az elfogadást, a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklését és felszámolását szolgálja. Hirdeti, hogy a legnagyobb erő éppen a közösség összefogásában rejlik, mely képes az elesettek felemelésére, és a kiszolgáltatottság mérséklésére. Vele és általa válunk a város polgáraivá, mely egy új miskolciság létrejöttének elemi feltétele. Elősegíti a lokálpatriotizmus erősödését azzal, hogy felmutatja, vagy éppen segít megtalálni a város elfeledett értékeit, hidat építve a múlt és a jövő között.

Gyorsan változó világban élünk. Csak az marad versenyképes, aki látja, felismeri a változások irányát és gyorsan tud reagálni. Változnak a kulturális szokások, igények és velük egy időben változnak a fogyasztási szokások is, beleértve a hozzáférés módjának, technikáinak változásait is.

Az információs társadalom teljesen új kihívásokat támaszt a kulturális értékek közvetítőivel szemben. Ez együtt jár a szolgáltatói szektor változásával is. Ma már egyre nagyobb a kulturális iparban vállalkozók és dolgozók aránya.

Mindezek miatt szükséges egy új, a kihívásokra reagáló, a kulturális ágazatban dolgozók számára segítséget adó, a város értékeit számba vevő stratégiai program elkészítése és elfogadása. A stratégia elkészítése során támaszkodunk a város kulturális területen dolgozó szakembereinek, a civil szervezeteknek véleményére és javaslataira.

A stratégia általános célja, hogy keretet adjon a kultúra területén dolgozóknak és világos célokat fogalmazzon meg az intézményeknek. Természetesen a város számára a legfontosabb az általa támogatásból működő intézmények munkájának segítése, az intézmények közötti együttműködés és koordináció elősegítése, a fenntarthatóság szem előtt tartásával.

Történeti magyarázat – Miskolc adottságai, lehetőségei

Az elmúlt század régészeti feltárásai bizonyították, hogy az a földrajzi hely, melyet ma Miskolcnak hívunk már 70 000 éve ember által lakott terület. Ezt igazolták a Szeleta-kultúra tárgyi emlékei és az Avas tűzkövesen talált és az ősember jelenlétét igazoló kovabánya leletei. Ezzel Miskolc egészen különleges helyet foglal el nem csak a hazai, hanem az európai települések sorában is, mert bizonyosságot nyert, hogy már az ős kőkorban is lakott terület volt. Mindebből az is következik, hogy a miskolci bányaművelés emlékei korukat tekintve a neandervölgyi emberrel és annak kultúrájával azonosított korszakkal egyidősök. Itt érdemes megemlíteni, hogy a város kulturális értékei és emlékei között eddig nem szerepelt, hogy a Miskolc-Avason talált kovabánya a jelenlegi ismeretek szerint az ország legrégebbi bányaművelési emléke.

Miskolc geopolitikai helyzete indokolja, hogy az ember már az őstörténeti időktől fogva otthonra lelt itt a hegyvidék és az Alföld találkozásánál abban, a nagyjából húsz kilométeres völgyben, mely értékes földjével, a környező dombok ásványaival, állandó vizével megélhetést és biztonságot jelentett az ide települt embernek. Idővel a települést körülvevő dombok nem csak ásványokat, hanem a szőlőtermesztés és a borászat nélkülözhetetlen feltételeit, a pincéket is biztosították az ember számára. A miskolciak „hegyeként” ismert Avas és a környék dombjai közel 2.000 pincét rejtnek, melyek sajátos kulturális értéket, építészeti lenyomatot és a különböző korokban élt miskolciak örökségét őrizték meg az utókor számára. A település keleti szélén található síkvidék már az Alföld kezdetét jelentik, ahol az ember legfőbb megélhetését századokon keresztül a gyümölcsstermesztés és az állattenyésztés jelentette.

Összefoglalásként, megállapítható, hogy a miskolci táj változatossága, vize és ásványai, kedvező adottságai megfelelő alapot és biztonságot jelentettek az itt élő emberek számára, mind mezőgazdasági, mind ipari tevékenységük folytatásához. Ezzel indokolható az, hogy a különböző korokban folyamatosan meglévő migráció északkeleti célterülete volt a település és annak közvetlen környezete. Amikor arról beszélünk, hogy Miskolc története a befogadásról, a különböző értékek elfogadásáról szól, akkor ennek háttérében a korábban említett folyamatok állnak. Miskolc sajátos, sokszínű kultúrájának okát éppen ebben az állandó mozgásban, időről-időre más és más kultúrák találkozásában és egymásra hatásában találjuk. Ilyen szempontból Miskolc kiemelkedik a magyar városok sorából. Történelme a fennmaradásért, az önállóság megszerzéséért folytatott szakadatlan küzdelem története. Miskolcot nem kímélték a természeti csapások sem, a háborúk okozta károk mellett lakosságát pestis és kolera tizedelte, tűz és víz pusztította. De főnixmadárként mindig, újra és újra feltámadt és felépítette azt, ami elveszett.

A város valamikor a honfoglalás utáni időkben született, de hogy pontosan mikor, erről nincs hiteles okirat. Ebben osztozik sok település sorsában. Két fellelhető forrás található, melyben először szerepel Miskolc neve, az egyik III. Béla jegyzőjének, Anonymusnak *Gesta Hungarorum*a:

„És ott Árpád vezér Bors atyának, Bungernek nagy földet adott, a Tapolucca vizétől fogva a Souyou vizéig, mely most Miscoucynak neveztetik...”¹¹⁴

A másik hiteles dokumentum egy 1236-ban, a Vas megyei Borsmonostori Cisztercita apát-ság részére kiadott oklevél, melyben említés történik a Miskoucz nemzetségbeli Borsról. Érdemes ide idézni Kun Miklós 1842-ben megjelent és „Miskolc múltja és jelenje különös tekintettel jövőjére” című könyve első fejezetének bevezető gondolatait.

¹¹⁴ Anonymus: *Gesta Hungarorum*, 1173.

*„Csak negyvenhét híja az ezer esztendőnek, mióta a magyar nemzet e szép hazát elfoglalá: Miskolc nevezete ezen idővel egykorú”*¹¹⁵

A város történetének egy másik jeles éve 1365, amikor is Miskolc mezővárosi (oppidum) rangot kapott.

A tapolcai fürdőfejlesztés során, az őspark területén a régészek megtalálták annak a monostornak az alapját, mely már a XIII. század elején létezett és a Miskolcot alapító nemzetiség temetkezési helye lehetett.

Ennyi fogódzó van segítségünkre abban, hogy településünk korát meghatározzuk, így aztán a város úgy döntött, hogy a minden évben megtartott városünnep időpontja Miskolc törvényhatósági jogkörrel felruházásának évfordulója legyen, melyet a város hosszú küzdelem után nyert el, és amit 1907. évi LI. törvénycikként hirdettek ki (május 11.).

Tekintettel arra, hogy a város ünnepe minden évben visszatérő és kiemelkedő kulturális eseménye a településnek, érdemes lenne az emlékeztést a várostörténet előbbiekben jelzett eseményeivel kiegészíteni. (A stratégia készítésének idején jelentette be a Herman Ottó Múzeum régészeti igazgatóhelyettese, hogy az Avason Árpád-kori temetőt tártak fel.)

Kultúra a város életében, történetében, első kitörési kísérlet, regionális szerep 1920–1939 a kultúrvárosok együttműködésének „vezérhajója”

Miskolc lakossága elsősorban mezőgazdaságból, kereskedésből, kézművességből élt a mezővárosi időkben. A 18. és a 19. század jelentett nagy változást, mert ebben az időszakban a város elhagyva feudális kötöttségeit az önállóvá válás útjára lépett. Ez azt jelentette, hogy a város addig jellemző mezőgazdasági jellege megváltozott és helyét egyre inkább a kereskedelem foglalta el. A földesúri terhek megváltásával létrejött és megerősödött az a városi nemesség, mely a polgárosodás alapját jelentette. Ennek a változásnak olyan jelei vannak voltak, mint a város tudatos fejlesztése, oktatási intézmények létrejötte. De ennek a korszaknak volt egy kiemelkedő kultúrtörténeti eseménye is, a magyar nyelvű színjátszás magának állandó helyet kereső pesti társulatának befogadása. Fontos megemlíteni, hogy a város vezetése maga is kezdeményezte a magyar nyelvű színjátszás letelepedését. A Korona szálló, majd téli időkben a Sötétkapu mögötti csizmadia színben fellépő társulatot annyira megkedvelte a miskolci közönség, hogy Szrogh Sámuel jegyző javaslatára – aki a társulat első direktora is volt – a város létrehozta 1823-ban a magyar nyelvű színjátszás egyik első „szentélyét”. Ez akkor a magyar nyelvterületen Kolozsvár után második volt a sorban. Ma elmondhatjuk, hogy a jelenlegi országhatáron belül ez volt az első színház, melynek színpadáról magyar nyelven szóltak a társulat tagjai a közönséghez. A színház 2023-ban ünnepli fennállásának 200. évfordulóját.

A kiegyezést követő idők legfontosabb változásai a város életében, hogy a nemesség befolyása, létszáma egyre csökken és helyüket egyre inkább az új értelmiség és a munkásság vette át. Erre az időre tehető a városi infrastruktúra kiépülése, ekkor születtek a történelmi belváros ma is látható és meghatározó épületei, létrejött a gyáripár, megnyíltak az első pénzügyintézetek és ennek a fejlődésnek az eredményeként megvalósul Miskolc régi álma, amikor 1909-ben a település törvényhatósági jogot kapott. Ez a cím már egy dinamikus fejlődő nagyváros eredményeinek elismerését jelentette.

Érdemes ide idézni a város legendás polgármesterének Soltész Nagy Kálmánnak 1895-ben szerkesztett emlékiratát, mely az 1890-ben a város közgyűlése által elfogadott felterjesztés indoklásában szerepelt. Ebből hiteles és pontos képet kapunk a város akkori állapotáról.

¹¹⁵ Kun Miklós: Miskolcz múltja és jelenje tekintettel jövőjére 1842. I. fejezet nyitómondata 7. oldal

„Miskolcz r. t. város Borsod megyében a Bükk tövében, ott ahol a nagy magyar síkság kezdődik, hazánk egyik legszebb vidékén fekszik. Még a jelenlegi forgalmi eszközök – a vasút – nem voltak, az al- és felföldet összekötő kereskedelmi góczpont volt. Ma, központi helyzeténél fogva kiindulási pontja az ország legfontosabb, minden irányban szétágazó vasúti vonalainak. Népessége 1890-ben katonaság nélkül 30 408 tisztaajkú magyar lakos. Ma lakossága közel 35 000 fő. Házainak száma 5.600, lakosainak foglalkozása a kereskedelem, ipar, a mezőgazdaság, és legutóbb gyárak keletkezésével a gyáripar. Belélete eleven, mozgékony, kereskedelmi forgalma élénk, minőt kevés vidéki város mutathat fel. Székhelye két püspöknek, nyolcz különböző felekezetű lelkésznek, közoktatási intézményei: egy fő- és egy algymnasium, kereskedelmi, ipari iskolái, két felső leánynevelő intézet, községi és felekezeti népiskolák. Mindennemű jótékonyági, társadalmi, emberbaráti intézeteinek száma nagy. Van állandó székháza. Székhelye a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének, ipar- és kereskedelmi kamarának. Van királyi törvényszéke, pénzügyigazgatósága, dohánybevéltő hivatala, hat pénztétele, több gyára, három vaspálya udvara, telefon hálózata, közeli építés alatt villamos vasútja, gázvilágítása, kövezett utcáinak, aszfalt és kőjárdáinak száma évről évre nő.”¹¹⁶

Ez a leírás már világosan mutatja, hogy Miskolc felkészült arra, hogy a térség regionális központja legyen és ezért kész volt mindent meg is megtenni. Mégis még tizenhét évet kellett várnia arra, hogy kérelme a képviselőház elé kerüljön. A testület egyhangúlag fogadta el Miskolc kérvényét és az 1907. évi LI. törvénycikként kihirdették. Első pontja a következőképpen szól: *„Miskolcz rendezett tanácsú város 1909. évi január hó 1-ső napjától kezdődőleg törvényhatósági joggal ruháztatik fel”*.¹¹⁷

A huszadik század első két évtizedében a gazdaság robbanásszerű fejlődése elérte a várost és kezdetben a diósgyőri vaskohászat és a perecsi szénbányászat, majd a Miskolcon létrejött ipari vállalatok alapvetően megváltoztatták a város lakosságának összetételét, társadalmi szerkezetét. A térség egyre inkább a bevándorlás célterületévé vált. Jól jelzik ezt a folyamatot a lakosság számában jelentkező nagymértékű változások. Míg az 1851-ben mért létszámadatok szerint a történelmi Miskolcon 16 674 fő élt, addig ez a létszám 1920-ra 56 982-re emelkedett. Ez elsősorban a bevándorlás eredménye volt, ami, ha a mai város területére vonatkoztatjuk, azt jelenti, hogy 40-50 000 ember érkezett erre a területre.

Ebben az időben, a város legjelentősebb csoportját már az önálló iparosok alkották, akik saját gépekkel rendelkeztek és egyre több munkást foglalkoztatva megeremtették a miskolci gyáripart. Jelentős számban megtaláljuk a kisiparosokat is, akik családi-, vagy néhány főt alkalmazva kis- és középüzemű vállalkozásban dolgoztak. Ez a város társadalmát átalakító folyamat megeremtette azt az új miskolci elitet, mely a kulturális fejlődés legfőbb mozgatójává vált. A 19. század második felének nemzeti jelentőségű kulturális eseménye, hogy a város közadakozásból megépítette új színházát a leégett korábbi helyén. A polgárosodás eredményeként a századvég utolsó és a huszadik század első évtizedeiben Miskolcon is nagy számban alakultak olyan városi, vagy munkahelyhez kötődő egyletek, melyekben egyre erősödő igény fogalmazódott meg a kulturális öntevékeny csoportok létrehozására. Ezek közül is kiemelkednek a műkedvelő színjátszó körök, dalárdák és fúvós zenekarok. Utóbbiak közül már a múlt század húszas éveitől működött a katonai, a

¹¹⁶ Dobrossy István: Miskolc a törvényhatósági joggal felruházott város 1909-2009 Pfliegler J. Ferenc Emlékére a Borsod Abaúj Zemplén Megyei Levéltárért Alapítvány kiadványa 2009. 57-58 oldal, A városi közgyűlés 1890. december 29-én 158/890. számú határozata, felterjesztés indoklása (részlet. Soltész Nagy Kálmán polgármester emlékiratából)

¹¹⁷ 1907. évi LI. törvénycikk Miskolcz rendezett tanácsú városnak törvényhatósági joggal felruházásáról

vasutas és a bányász fúvószenekar. A diósgyőri vasgyári kolónia területén és Perecesen is szabadtéri színpad épült, ahol időről időre közkedvelt zenés darabokat játszottak hivatásos és műkedvelő színjátszó csoportok. Miskolcon a belváros új terén, az Erzsébet téren és a Népkertben is gyakran játszottak a miskolciak körében igen nagy népszerűségnek örvendő fúvószenekarok. Már ebben az időben megkezdődött a zenei alap- és középfokú képzés a városban. Ennek a folyamatnak jelentős állomása a Zenepalota megépítése, mely azt jelentette, hogy a várospolitikai hivatásos formálói és a kultúrát szerető miskolciak értő befogadói és lelkes támogatói voltak az új kulturális mozgalmaknak.

A dualizmus korának egyik legnagyobb vívmánya, hogy jelentősen megváltoztatta a városok épített arculatát. Így történt ez Miskolc esetében is, ekkor alakult ki a ma is látható belváros, a főutca jellegzetes házaival, az Erzsébet tér a kád- és gőzfürdővel, a Korona szállóval és az iparkamara épületével. Köz- és lakóépületek egész sora épült, de jelentős volt az út- és közműfejlesztés, az egészségügyi és oktatási intézményfejlesztés is. Az egyre meghatározóbb ipart szolgálták a képzett munkaerőt nevelő tanonciskolák és a magasabb képzettséget nyújtó kézműves iskolák. Ekkor már kiépültek a városban az oktatás hagyományos intézményei a gimnáziumok, az elemi és polgári iskolák. A városban leánynevelő intézet és felső kereskedelmi iskola is működött. Országos hírnevet szerzett a városban folyó gyermekvédelmi munka. Működött Miskolcon óvoda és árvaház. Miskolc ettől az időtől kezdve már az ország egyik legfejlettebb iskolarendszerével rendelkező városának számított.

A fejlesztéseknek köszönhetően a várost környező településekkel szinte összenőtt Miskolc, így azok egyre inkább elővárosi jellegűvé váltak. A város jelentősen fejlesztette a tömegközlekedését is. Pozsony után a második vidéki városként villamos vasutat épített 1897-ben, melyet 1906-ban meghosszabbított Diósgyőrig.

Miskolc ekkor már a Felvidék kapujának számított, ahonnan három irányba is indultak és érkeztek vonatok.

A gyarapodás nemcsak mennyiségi, hanem minőségi értelemben is átalakította a várost, ami az itt élők életminőségének javulását is eredményezte. Ennek a gyors fejlődésnek egyenes következménye lett az, hogy a várospolitikai formálói már egy új álom megvalósításán kezdtek dolgozni, ami nem jelenthetett mást, mint Nagy-Miskolc létrehozását a környező települések városhoz csatolásával. Ezzel pedig Miskolc versenybe szállt volna az örök vetélytárssal, Kassával a régióközpont címért.

De az élet, mint ahogy oly sokszor lenni szokott másképp írta a város történetét és sokkal korábban megadta Miskolcnak ezt a szerepkört, mint ahogy arra a város irányítói számítottak. A trianoni békeszerződéshez kötődő területvesztés eredményeként Miskolc versenytárs nélkül maradt és egyik napról a másikra kellett a régióközpont szerepből adódó feladatokat Kassától átvennie.

A város vezetői hihetetlen elszántsággal fogtak neki a munkának, és tették ezt annak tudatában, hogy most már valóban minden akadály elhárult Nagy-Miskolc létrehozása, azaz a várossal már gyakorlatilag összenőtt települések integrálása elől. Ez az időszak a város történetének igen sikeres néhány évtizede.

Az 1920-as évektől kezdve a városrendezés a majdan létrejövő Nagy-Miskolc gondolatának jegyében fogant. Minden alapja meg volt erre, hiszen Miskolc egy csapásra az ország

egyik fontos és fejlesztésre kijelölt városává vált. A tervek kidolgozása során a szakemberek már tudatosan számoltak a jövőben Miskolchoz csatlakozó új településrészek fejlesztésével. Ennek köszönhetően megkezdődött ezek csatornázása, ivóvízellátása, melynek tekintélyes részét a város a Speyer kölcsönből finanszírozta. De ez a kölcsön nyújtott segítséget a központi piac létrehozásához éppúgy, mint a már korábban említett Zenepalota megépítéséhez.

Erre az időszakra tehető a város és megye vezetői részéről elhangzó olyan kijelentések, amelyek már a város újrapozicionálását vízionálták. Ennek jó példája, hogy Miskolc polgármestere Hodobay Sándor és Mikszáth Kálmán a megye főispánja „Nagymiskolc Borsodországbán” címmel jelentette meg közös városfejlesztési elképzeléseit¹¹⁸. Ennek alcímében szerepel a főispán részéről egy korábban elképzelhetetlennek tartott megfogalmazás, hogy ti. „Miskolc a magyar városok előretörésének szimbóluma”. Ebben az időszakban sok híresség kereste fel a várost és fogalmazta meg véleményét a nagy átalakulás láttán. Ezek közül talán a legismertebb Móricz Zsigmond írása, mely miskolci látogatását követően a Nyugat című folyóiratban jelent meg. A cikk leggyakrabban idézett mondata „*Miskolc a legnagyobb jövőjű város...*”¹¹⁹.

Miskolc, miközben nagyon zaklatott időszakot él meg – a közigazgatás Trianont követő többszöri átszervezése miatt – sokat fordított az oktatás és a kulturális élet fejlesztésére. A jelentős kormányzati támogatással 1929–1933 között megépülő lillafüredi Palotaszálló a honi kultúra egyik legfontosabb vidéki helyszíne lett. Igazi kultikus helye ez az országnak, hiszen itt találkozott az ország jeles írói és itt született a magyar szerelmi líra legszebb verse József Attila Ódája. De itt forgatták a harmincas évek egyik legendás filmjét, a Meseautót és a háborút megelőző utolsó békeévben itt rendezték meg az első (1939) majd a második (1940) nemzeti filmvetítést, a mai filmfesztiválok elődjét. Az országos könyvnapra vonatkozó javaslat – Supka Géza jóvoltából – is itt, Miskolcon született. Elmondható, hogy ebben az időszakban Miskolc valóban a kulturális haladás élvonalában volt. Múzeuma, könyvtárhálózata, kulturális élete országos hírű. Egyre gyakrabban vállalt szerepet országos jelentőségű közigazgatási ügyekben is. Ezek közül is kiemelkedő jelentőségű az a miskolci kezdeményezés, melynek célja a vidéki városok kulturális szövetségének létrehozása volt. A város 1929-ben megszervezte a Dunán-inneni városok kulturális kongresszusát és a tanácskozás eredményeként a résztvevő városok képviselői Miskolcon megalakították a Magyar Vidéki Városok Kultúrszövetségét.¹²⁰

Megszületett a városrendezés első átfogó terve, mely Miskolcra, már mint a Felvidék új régió központjára gondolkodott és e terv megvalósításához igyekezett lobbistákat is megnyerni. Politikusok, gazdasági szakemberek, közigazdászok, tudósok dolgoztak azon a koncepción, amely már Miskolc új, kibővített szerepének szakmai alátámasztását tartalmazta. Mindezt időről időre nyilvánosságra is hozták és megvitatták a város érdeklődő polgáraival, illetve az őket képviselő szervezetekkel.

Aztán mint ahogy az gyakran előfordult a város életében, a nagy álmok beteljesülését megakadályozta a háború.

¹¹⁸ Dobrossy István – Stipta István: Miskolc története V/2. 2007., 504. oldal

¹¹⁹ Nyugat irodalmi folyóirat, 1930. 22. szám, Móricz Zsigmond: Mai napok – Miskolc

¹²⁰ Dobrossy István: Miskolc az önálló törvényhatósági joggal felruházott város 1909–2009. Pflieger J. Ferenc Emlékére a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárért Alapítvány, Miskolc, 2009., 86. oldal

A város, ahol élünk: értékek sokasága, ami néha látszik, néha nem – kultúra az ipari fél-múlt árnyékában (háború utáni évtizedek)

Öt évet kellett várni arra, hogy a sok évig tartó munka meghozza gyümölcsét. Végül a Miskolci Nemzeti Bizottság határozatát, mely kimondta 1945. január 1-től Nagy-Miskolc létrejöttét, a Nemzetgyűlés első döntései között jóváhagyta.¹²¹

A város mégsem tudott ünnepelni, mert történelmének legnagyobb veszteségét szenvedte el a háború során. Négy év alatt elvesztette 33 934 lakosát. A város életében fontos szerepet betöltő zsidó lakosság 80,6%-a a deportálások következtében elpusztult. A háború előtt oly fontos szerepet játszó nagyipar is súlyos károkat szenvedett, fontos épületek váltak rommá és értékes gépek semmisültek meg.

Így aztán Nagy-Miskolc történetének első évtizede a károk felmérésével, majd az azt követő romeltakarítással és újjáépítéssel telt. Ehhez társult még az a bizonytalanság, amely az új rendszer első intézkedéseihez, az államosításokhoz és az országos tervgazdálkodás bevezetéséhez kötődtek.

Mindenesetre a város lakói nagy elszántsággal kezdtek hozzá a város újjáépítéséhez, melynek eredményeként a súlyos háborús veszteségeket elszenvedett város az ötvenes évek elejére talpra állt. Az egyre több embert igénylő iparfejlesztés munkát adott a falvakból a városba érkező emberek tízezreinek. Soha korábban nem látott migráció indult el, melynek célterülete Nagy-Miskolc volt. Teljesen érthető, hogy ekkor a városfejlesztés középpontjában már az ide érkező tömegek lakhatási és megélhetési feltételeinek biztosítása állt.

A város óriási változáson ment keresztül. Ha összehasonlítjuk a település századeleji lakásállományát és területnagyságát, azt látjuk, hogy az első világháború idején mindössze 4.105 lakóházzal és 400 kat. hold területtel rendelkező történelmi Miskolc 1945-ben Tapolcával, Hejőcsabával és Diósgyőrrel (benne Pereces), majd 1950-ben Görömbölyvel, Hámmorral (benne Lillafüred és Ómassa) gyarapodva már 39 000 kat. hold terület birtokosa. Ebből azt látjuk, hogy Nagy-Miskolc ötször akkora területtel rendelkezett már, mint a történelmi Miskolc.

Hatalmas változást jelentett Nagy-Miskolc létrehozása a város lakosainak számában is. A város egycsapásra az ország második legnépesebb városává vált. Lakosainak száma ugyanis ekkor már meghaladta a 100 000 főt. Ez a folyamat a következő három évtizedben is folytatódott, egészen a nyolcvanas évek közepéig, amikor is Miskolc elérte történelmének legmagasabb lélekszámát 218 000 főt.

A lakosság életkörülményei folyamatosan javultak, ami elsősorban a tervszerű városfejlesztésnek volt köszönhető. Ennek alapjául a már 1921-ben elfogadott első (Warga László), majd az 1948-ban megszületett második (Weiner Tibor), továbbfejlesztett város-szabályozási és általános rendezési terv szolgált, melyek a maguk nemében korszakos jelentőségűek voltak.¹²² A dokumentumokból kiderül, hogy a városfejlesztés egyik központi kérdése az volt, hogy a hosszú, kelet-nyugati irányú völgybe zárt város kitörési iránya merre legyen. A tervezők többsége a Sajó völgye felé történő bővítést javasolta, de a város mégis úgy döntött, hogy a településépítészeti iránya a völgyet övező dombok legyenek. Ezzel a lépéssel – mint néhány évtized múltán kiderült – a város bezárta magát és szinte

¹²¹ Dobrossy István – Stipta István: Miskolc története V/1. 2007., 401–402. oldal

¹²² Dobrossy István – Stipta István: Miskolc története V/1. 2007., 211. oldal

lehetetlenné tette a kelet-nyugati irányú közlekedést. A nyolcvanas évek elején hozott döntések (északi és déli tehermentesítő út megépítése) éppen ezért elkerülhetetlenek voltak. Ennek esett áldozatul a Szinva-patak, melynek belvárosi lefedése átmenetileg megoldotta a belváros közlekedési gondjait, ugyanakkor a belváros viszonylag homogén építészeti arculatának durva megváltoztatását jelentette. Éppen ezért nem véletlen, hogy 2004-ben a város megkezdte a Szinva-patak több részletének kibontását, amely az integrált városfejlesztési stratégia egyik meghatározó célterülete lett.

Az ötvenes évek közepétől számítható az az időszak, amely már a szocialista iparváros imázs-alakítás jegyében formálta a város épített arculatát. Az új szabályozási és rendezési terv két változatban készült: az egyik 250 000 lakosú, a másik 350 000 lakosú Miskolcra. Szerencsére ez a terv idővel sokat finomodott és a megalomán tervezés a lehetőségek és az adottságok által állított korlátok közé szelődött.

A város kulturális szerkezete, különösen a hatvanas évektől kezdve jelentős változásokon ment keresztül. A nagyipar, mint legjelentősebb mecénás részt vett az intézményi háttér kialakításában és jelentős szerepet vállalt a közművelődési és művészeti intézmények, különböző kulturális mozgalmak, amatőr művészeti csoportok működésének támogatásában. Új művelődési és közösségi házak épültek, melyek közül kiemelt említést érdemel a Rónai Sándor Megyei Művelődési Ház, a Vasutasok Vörösmarty Művelődési Háza, a Molnár Béla Ifjúsági- és Úttörőház, a Diósgyőri Vasas Művelődési Központ, a Bartók Béla Művelődési Ház és az Ady Művelődési Ház. A miskolci közművelődés a hatvanas évektől a nyolcvanas évek közepéig legsikeresebb időszakát élte. Bővültek a miskolci közgyűjtemények, kiállítóhelyek, új fiókkönyvtárak nyíltak, megépült a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és a város mozihálózata is szinte valamennyi városrészre kiterjedt.

Erős volt az iskolai közművelődés, sok középiskolában működött ifjúsági klub. Az új zenei kultúrának számos országos sikert elért helyi képviselője volt. Az első televíziós Ki-Mit-Tud vetélkedőnek kortárs zene (könnyűzene) kategóriában is miskolci nyertese volt, a Borsodi Szénbányászati Tröszt zenekara. Országos jelentőségű és a magyar beat-rock történet kinagyítható pillanata az első rock-pop fesztivál diósgyőri stadionban történt megrendezése, melyen a korszak legnagyobb hazai előadói vettek részt. Ennek az időszaknak meghatározó intézménye volt a hejőcsabai Gárdonyi Géza Művelődési Ház mely a feltörekvő zenekarok számára jelentett éveken keresztül bemutatkozási lehetőséget. A hetvenes évek végének ikonikus, országos sikert elért zenekara volt a miskolci EDDA Művek.

Megalakult 1963-ban a Miskolci Szimfonikus Zenekar, mely a legendásan erősnek számító miskolci alap- és középfokú zenei képzésre épült és a Filharmónia szervezésében hamarosan kezdetét vette a bérletes rendszerű komolyzenei hangverseny évadok szervezése.

A Miskolci Nemzeti Színház több országos szakmai elismerést kiváltó korszaka is erre az időszakra tehető. Ezek közül is kiemelkedik Gyarmathy Béla igazgatásával és Csiszár Imre művészeti vezetésével országos sikereket elért társulat. Abban az időben Miskolc volt a magyar színjátszás másik fővárosa.

A városban folyamatosan működött bábszínház és társadalmi összefogással a nyolcvanas évek közepére megépült a Miskolci Városi Vadaspark is.

A város közművelődési tevékenységét oktatási és közművelődési osztály, az intézmények kulturális tevékenységét, rendezvény kínálatát városi művelődési és propagandairoda koordinálta. Ebben az időben született meg az a kísérlet, mely a kultúra területén működő intézményeket egy ernyőszervezet, a Városi Művelődési Központ irányítása alá vonta.

A nyolcvanas években kialakult új szórakozási szokások, a popkultúra térnyerése indokolták, a gyengülő „politikai figyelem és irányítás” pedig lehetővé tették olyan új műfajok meghonosítását, mint a Tokaj Étteremben működő Varieté, és a nagy tömegeket mozgó kulturális fesztiválok. Ekkor született a Kaláka Folkfesztivál és a Nemzetközi Dixieland Fesztivál, rendszeressé váltak a szabadtéri rock koncertek. Népszerű volt a Miskolci és a Tapolcai Nyár és a szabadtéri fúvózenekari koncertek, melyeket az akkoriban alakult Miskolci Mazsorett Csoport felvonulása színesített. A város Feledy Gyula Kossuth-díjas grafikusművész kezdeményezésére két évente megrendezte a magyar grafika legnagyobb seregszemléjét, az Országos Grafikai Biennálét és ebben az időszakban Miskolc adott otthont a Magyar Televízió és Rövidfilm Fesztiválnak is.

Az országban az első vidéki városi televízió Miskolcon kezdte meg adását, de innen sugárzott a megye rádiója, az avasi templom harangjátékával megszólaló Borsodi Rádió is. Ebben az időszakban a városnak két napilapja volt, az Észak-Magyarország és a Déli Hírlap, de itt működött a Napjaink című regionális irodalmi folyóirat szerkesztősége is.

Meglepő, de a város ekkoriban mégsem a kultúrájáról, sokkal inkább gyárairól, az acél- és gépgyártásról, vagyis iparáról volt híres. A városi közösséggé formálódás, az új miskolciság kovásza nem a kultúra volt, legalábbis a hivatalos brosúrák, városi kiadványok szerint. Miskolc jelentős építészeti örökségéről, kiváló természeti adottságairól csak ritkán esett szó. Nyilván ebből következett az, hogy a városról kialakult közvélekedés egy füstös gyár város képét vizionálta, melyik nem szerepelt az utazni szeretők korabeli bakancslistáin. A közbeszédben már nem esett szó arról a városról, mely összefogással megteremtette az első magyar nyelven játszó színházat, és arról, sem amelyik valamikor létrehozta a vidéki „kultúr városok” szövetségét. Helyébe az oly sokat hangoztatott acél város és nehézipar mindenhatósága került. Kevesen voltak, akik a nagy fejlesztések idején arra gondoltak, hogy mi lesz, ha úgy, mint korábban már sok minden, ez is véget ér, azaz mi jön az acél város után.

A magyar vaskohászat itt kezdődött és a sors úgy akarta, hogy elsőként itt érjen véget. A virágzó ipar város két diósgyőri nagyüzeme minden nap több mint 10 000 embernek jelezte a műszak kezdetét és végét, amikor „fűjt a gyár”. A nyolcvanas évek második felében a megrendelések visszaeséséből már érezhető volt, hogy bekövetkezhet az, amire senki sem gondolt korábban, hogy emberek ezrei maradhatnak munka nélkül. Az addig folyamatosan emelkedő lakosságszám tendenciája hirtelen megfordult és csökkenni kezdett. Az összeomló miskolci nehézipar 60 000 ember egzisztenciáját temette maga alá úgy, hogy esélyt sem adott a túlélésre. De nem csak a nehézipar, hanem vele együtt annak fenn tartó rendszere is összeomlott. Ezzel lezárult Nagy-Miskolc első korszaka.

Ami nincs a térképeken (identitás, sokszínűség, befogadás, rendszerváltás: a remények és a kétség, majd a csalódás évei)

A rendszerváltás Miskolc történetében egybeesett a város működésében alapvető szerepet játszó nehézipar összeomlásával, az egyre erősödő elvándorlással és a munkanélküliséggel. Egyik napról a másikra több ezer miskolci család került nehéz helyzetbe. Így aztán az az eufória, mely a rendszerváltás első hónapjait jellemezte, Miskolcon hamar véget ért.

A politika felismerve a városban élő munka nélkül maradt emberek helyzetének kilátástalanságát, kétféle választ adott a problémák megoldására. Egyrészt különböző államilag finanszírozott átképzésekkel próbálta a munkanélküliek foglalkoztatását megoldani, másrészt folyamatosan táplálta azt az illúziót, hogy a miskolci nagyipar, különösen a kohászat megmenthető. Több sikertelen privatizáció kellett ahhoz, hogy a politika belássa, a diósgyőri kohászat megmentésére fordított pénz feneketlen kútba kerül.

Így aztán a város életében a rendszerváltás első évtizede veszteségeket és csalódást hozott az itt lakóknak. Miskolcon az a szellemiség, ami egy új képet, új jövőt képes vizionálni a város számára közel egy évtizedet késett. Éppen ezért egyáltalán nem véletlen, hogy a gazdaság átalakításához nélkülözhetetlen külföldi tőke első képviselője csak 1998-ban érkezett a városba (Shinwa).

Az évtized végére megérett a helyzet arra, hogy a város újragondolja helyzetét. Világossá vált, hogy a város működésében oly fontos szerepet játszó gazdaság nélkül, a korábban felépített infrastruktúra már nem tartható fenn.

A vállalatok támogatásával működött kulturális intézmények egymás után zártak be. Erre a sorsra jutott az egyik legjobban felszerelt intézmény a Diósgyőri Vasas Művelődési Központ, de bezárt a Megyei Művelődési Központ, mint ahogy a legendás Gárdonyi Géza Művelődési Ház is. A miskolci kulturális élet erózióját mutatta, hogy a város szezonális kínálatában fontos szerepet játszó nagyrendezvények a kieső támogatások miatt kénytelenek voltak szűkíteni kínálatukat. Csökkent a művészeti intézmények költségvetése is, a városi önkormányzat erőn felül próbált időről időre segíteni a kiesett támogatások pótlásában. Ekkor született egy új városmarketing program, melynek középpontjában már nem az ipar, hanem a város elfeledett értékei, kiemelkedő jelentőségű kulturális öröksége, páratlan természeti adottságai és kihasználatlan lehetőségei álltak.

„Vannak városok, melyeknek értékeivel mostohán bánt az idő. Ezek közé tartozik Miskolc. A hazai viszonyok között nagyvárosnak számító település évszázados kulturális hagyományairól, építészeti emlékeiről, páratlan természeti adottságairól kevés szó esett az elmúlt évtizedekben. A kereskedés, a céhes mesterségek egyik felvidéki központját a 20. század közepének iparfejlesztési politikája egészen más, új fejlődési pályára állította... A borkereskedés és a vendéglátás fellegvára így vált rövid idő alatt az ország ipari fellegvárává. Az új lakótelepek elnyelték az ideérkező emberek ezreit. A város szerkezetileg is szétesett, a kohézió hiányát és mély érték válságot jelzett a történelmi belváros pusztulása, a közterületek elhanyagoltsága, az „ipari” városkép megjelenése és „mindenhatósága.”¹²³

A város újrapozicionálása, jövőjének újrarajzolása az ezredforduló idején vette kezdetét. Új szlogent talált magának a város – Miskolc, a nyitott kapuk városa – mely egyszerre jelentette Miskolc nyitottságát a négy égtáj, azaz a világ felé, és a nyitott kapukkal egyúttal utalt az itt élők legendás vendégszeretetére. Valamennyi, a város különleges voltát egy rövid „sűrített” mondatba tömörítő meghatározás közül ez volt az, ami leginkább kifejezte a város lényegét, és amiben a várost akkor irányító testület valamennyi tagja, párt hovatartozástól függetlenül egyetértett. Miskolc történelme a befogadás története. Ebben a városban mindenki és minden otthonra talált, ember és gondolat egyaránt.

¹²³ Dobrossy István: Miskolc az ezredfordulón, 2001., Fedor Vilmos – Rózsa Edit: Miskolc idegenforgalmi értékei és vonzereje: „új” bemutatkozás az országnak 323–356 oldal

A kultúra szerepének újragondolása a város életében az ezredfordulót követő évtizedben (EKF pályázat, a kultúra magyar városa cím/ Miskolc az európai kultúra városok között) a kultúra alapú városfejlesztés modell első hazai alkalmazója

Az ezredforduló utáni évek már nem az ipari múlt iránti nosztalgia jegyében teltek, hanem a város – mint már oly sokszor történelme során – az új megoldások felé fordult és megkezdődött a település újrapozicionálása. Meg kellett találni azt az erőteret, melyben mozogva a város megtervezheti jövőjét. Ez a jövő pedig, a meglévő kulturális és természettől kapott örökség által létrehozott erőterben formálódott. Csak arra várt, hogy a múlt század harmincas éveinek modern reinkarnációjaként újjá szülessen. Mint egy padláson talált és régen fiókba zárt előhívatlan negatív, ami egy másik, már elfeledett város hangulatát, értékeit idézi fel a rácsodálkozó utókornak.

A kulturális örökség számbavétele és annak egy egészen új, de mindenképpen a korábbi gyakorlattól eltérő kontextusba helyezése jelentette a kiindulást. Ennek a folyamatnak lett a hívó mondata „a kultúra várost épít” szlogen. Ez az időszak egybeesett azzal a korszakos jelentőségű felismeréssel, mely a társadalmi tőke szerepét definiálta a regionális tudományban (Bourdieu 2004).¹²⁴ Ennek lényege, hogy a mozgósítható társadalmi kapcsolatok, a kreatív tőke által létrehozott társadalmi tőke, fontos szerepet játszik egy közösség életében, annak kohéziós, szervező ereje. Egy város társadalmi kapcsolatai, a benne élők egymáshoz és városukhoz való viszonya, többek között kulturális öröksége az, amely alapvetően befolyásolja egy szakmai program megvalósíthatóságát az adott közösségben. Az Európai Unió éppen az elfeledett, vagy kevésbé ismert értékek, az európai kulturális örökség sokszínűségének bemutatása érdekében hozta létre az „Európa kulturális fővárosa” címet. Programjában a már ismert kulturális értékekben gazdag városok mellett azokat a településeket támogatta, amelyek jövőjüket a kulturális adottságokra építve kívánják tervezni és valóban olyan értékekkel rendelkeznek, amelyek európai bemutatása fontos, és amellyel gazdagodik az európai örökség.

Mindez Miskolc számára vállalható és elérhető lehetőséget kínált ahhoz, hogy újra felfedezze értékeit, és mozgósítsa a város lakosságát egy új cél érdekében.

A „Miért Miskolc” címmel készített pályázat egy rendhagyó leltár, melyben a város lakói először veszik lajstromba mindazt az értéket, amelyet elődeik közel ezer, vagy éppen sok ezer év alatt létrehoztak. A pályázat címét jelentő kérdésre a város több száz lakója szolgáltatva az adatokat. Egyedül Miskolc pályázatára volt jellemző az az elszántság és összefogás, mely nélkülözte a politikai és szakmai hovatarozás szerinti megkülönböztetést és csak egyetlen közös vonás vezérelte, az újjáéledő „miskolciság”. Bár a rendkívül szoros versenyben Pécs mögött, a második helyen végzett, de Miskolc történelme során először legyőzte Budapestet, Debrecent, Győrt, Sopront és más hazai nagyvárosokat. Ezzel a pályázattal Miskolc felkerült Európa kulturális térképére, de a legnagyobb eredményt mégis az jelentette, hogy a város megmutatta erejét s bebizonyította, hogy már nem a múltba néző, hanem a jövő lehetőségeit kereső közösség.

„Miért Miskolc?” kérdéssel készült el Miskolc 2010-es Európa Kulturális Fővárosa pályázata. Az öt kötetes dokumentum a válaszokat is megadta:

- ... mert 70 000 év történetének élő múzeuma,
- ... mert páratlan természeti adottságokkal, épített örökséggel rendelkezik,
- ... mert itt a kultúra várost épít,
- ... mert a kultúra utakat épít és összekapcsol.¹²⁵

¹²⁴ Pierre Bourdieu: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke (Szerk. Angelusz Róbert) Új Mandátum, 1997.

¹²⁵ Miért Miskolc? – A város Európa kulturális fővárosa pályázatához készített tanulmány. Összeállították: Ádám Ibolya, Dr. Dobrossy István, Fedor Vilmos, Karosi Imre

A pályázaton közel száz ember dolgozott, a legkülönbébb szakmák, civil szerveződések képviselői. Az Európa számára készített értékleltár az országban, de ami ennél sokkal fontosabb a régióban és a városban is sok támogatóra talált. Valóban új, már elfeledett értékek kerültek újra a közfigyelem középpontjába. Egy internetes portál országos szavazást indított, mely azzal az eredménnyel zárult, hogy a szavazók meghatározó többsége Miskolcot látta leginkább alkalmasnak az Európa Kulturális Fővárosa címre.

Miskolc pályázatának legnagyobb erőssége az volt, hogy

*„nem csupán a legekre építette nem emelte ki történelmének egy-egy fontosabb eseményét, települési összetettségének egymást erősítő színességét, környezetének egyedülálló adottságait, csupán feltárta és bemutatta a kultúrák találkozását, egymásba integrálódását, egymás elfogadásának több évezredes megnyilvánulásait, azt, hogy mit kaptunk „befogadóként” Európától, s mivel gazdagítottuk az európai kultúrképet, műveltséget, művészetet, vagyis Európát térben és időben.”*¹²⁶

A kultúra szerepének újragondolása /egy lehetséges eszköze a városfejlesztésnek

Az előző fejezetekből kitűnik, hogy a város a kulturális örökségét hívta segítségül akkor, amikor megfogalmazta új városfejlesztési stratégiáját. A világban egyre több település választotta ezt az utat és különösen olyan városok, melyek Miskolchoz hasonlóan az ipari válság súlyos örökségével küszködtek. A pozitív példák kiindulva született a kultúra alapú városfejlesztés stratégiai programja Miskolcon, gyakorlatilag elsőként az országban.

A stratégia vezérfonala az volt, hogy azt a társadalmi tőkét használja az új Miskolc megfogalmazásához, mely képes mozgásba hozni a hosszú évtizedek óta szunnyadó kohéziós erőt, mely szervezője lehet annak a folyamatnak, ami kedvező hatással lehet a gazdaság fejlődésére. A miskolciság megerősítése, az értékek felkutatása és bemutatása az egyének közösséghez való tartozása, a helyi társadalomba való sikeres beilleszkedés, a társadalmi, gazdasági folyamatokban a legfontosabb értéket, a bizalmat erősíti. Az így kialakult bizalom a vállalkozások, a tőke számára is megfelelő gazdasági miliót eredményez. Ez pedig a sikeres város- és gazdaságfejlesztés alapja.

A társadalmi viták során világossá vált, hogy az új program élvezi a szakma és a lakosság támogatását. Ennek a támogatásnak több markánsan megjelenő oka volt:

- a rendszerváltozás utáni első évtized sikertelensége,
- az egyre erősödő elvándorlás miatti türelmetlenség,
- a politika bizalomvesztése,
- országos elismerést kiváltó kulturális események (Bartók+ Nemzetközi Operafesztivál, Miskolci Kocsonyafesztivál, a diósgyőri popfesztivál harmincéves jubileumi rendezvénye, Fiatal Filmesek fesztiválja és a hagyományos diósgyőri fesztiválok, a Kaláka Nemzetközi Folkfesztivál, a Borsodi Fonó, Katonai Fúvószenekarok Fesztiválja, Miskolci Egyetemi Napok és más rendezvények,
- Európa Kulturális Fővárosa pályázat .

A stratégia legfontosabb pillérei:

- kulturális értékek összegyűjtése, beleértve a város különleges természeti adottságait, épített örökségét is;
- új kiadványok és marketing eszközök, egy új Miskolc brand építése;

¹²⁶ Ezredvég Irodalmi, Művészeti és Társadalomkritikai Folyóirat XV. évfolyam 8–9. szám 2005. augusztus–szeptember Fedor Vilmos: Miskolc, ahol a kultúrák találkoznak (Az Ezredvég miskolci különszáma elé)

- a városi kultúra finanszírozás átalakítása, intézményi támogatás megduplázása;
- a városi kulturális szervezet átalakítása az az a városmarketing, kultúra, vendégforgalom egy szervezetbe foglalása;
- új kulturális terek tervezése;
- négy kulturális centrum megfogalmazása mint kiemelt fejlesztési terület (Miskolc történelmi belváros az Avassal, Diósgyőri vár és környéke, Tapolca fürdő és bencés monostor, Lillafüred épített, kulturális és különleges természeti örökség együttese).

Miskolc különlegességeiről „Miért Miskolc” címmel egy új, szokatlan stílusú és hangvételű kiadvány készült, melyet elismert a szakma és a közvélemény is. Összehasonlítva ezt a kiadványt Szrogh Sámuel táblabíró, a miskolci színház első direktorának 1800 áprilisában született és szintén Miskolc javait bemutató írásával, a szándékban és nyelvezetben meglepő hasonlatosságot találunk. A két írás között több mint 200 év telt el. Mindkét írás azért született, hogy hírül adja és bizonyítsa Miskolc olyan város, ahol jó élni, családot alapítani, és ahová érdemes vendégségbe menni.

Vitathatatlan eredménye „a kultúra várost épít” programnak az, hogy mozgósította a város lokálpatriótáit, egyének és közösségek kezdték el újra felfedezni maguknak Miskolc elfeledett értékeit. (Facebook csoportok alakultak, egyre több könyv fedezte fel a város elfeledett értékeit, különleges legendáit, városi mítoszok születtek).

A program hatása rövid időn belül érezhető volt a város arculatán is, hiszen egymást követték az olyan építészeti beavatkozások, melyek célja a belváros ún. kulturális négyszögének (Szemere – Kazinczy – Batthyány – Kishunyad – Városház tér – Szent István tér–Történelmi Avas által határolt terület) fejlesztése volt.

Az előkészítésben közreműködött egy szakmai csoport, melyben hat építész, két kertépítő mérnök és két iparművész vett részt. Így születtek a belváros látványos és a lakosság által gyorsan elfogadott és megszeretett építészeti átalakításai. Valamennyire igaz, hogy kialakításukat a belváros hagyományos kulturális értékeinek újrafelfedezése, épített örökségének hangsúlyozása ihlette:

- a Szinva patak kibontásával a Szinva terasz, mint városi agóra létrehozása,
- a Kandia árkád,
- a Hősök tere átalakítása modern pihenőtérre,
- az Európa tér kialakítása mélygarázzsal,
- a Béke mozi átalakításával született hangversenytér és kulturális tér, a Művészetek Háza,
- a Szinva parti sétány,
- az Erzsébet tér átalakítása és déli oldalán a Szinva-patak kibontása,
- a sétáló utca Villanyrendőr és Városház tér közötti szakaszának új világítása falis és álló kandeláberekkel,
- a Villanyrendőr mint egyedül Miskolcon található nevezetesség, központ és találkozási hely óriás kandeláberekkel történő hangsúlyozása, új óra felszerelése,
- új látvány és élmény elemek a Szinva teraszon: Miskolci lányok és Mancs szobor, csók-váltó pad, a Szinva vizének felhasználásával készült megvilágított vízesés Kraitz Gusztáv miskolci születésű, Svédországban élő szobrászművész pirogránit almáival,
- a színházi rekonstrukció befejezésével létrejött Közép-Európa egyik legtöbb játszóhellyel rendelkező színháza,
- a színház szoborparkja két új alkotással Nagy Attila és Jókainé Laborfalvy Róza legendás miskolci színészeknek emléket állító szoborral bővült,

- Lillafüreden, Varga Éva miskolci szobrászművész József Attila szobrának felállítása a költő születésének századik évfordulója alkalmából.

Ezek voltak a kultúra alapú városfejlesztés 2003–2006 közötti időszakának legjelentősebb eredményei, melyek jó alapot szolgáltattak a következő időszakra szóló első Integrált Városfejlesztési Stratégia megtervezéséhez.

IVS I. Kulturális terek újragondolása, értékelvű tervezés, belvárosi rehabilitáció, európai gyakorlatok alkalmazása,

A város első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (a továbbiakban IVS I.) a 97/13.541/2008. számú határozatában fogadta el a Közgyűlés. A dokumentum az átfogó és stratégiai szintű célrendszer mellett városrészi célokat is megfogalmazott, valamint a célokhoz kiemelt feladatokat rendelt a 2007–2013 közötti tervezési időszakra vonatkozóan.

A kiemelt feladatok között az alábbi projektek voltak közvetlen, vagy közvetett kapcsolatban a kultúrával, illetve képezték a kulturális alapú városfejlesztés részét, illetve céloztak meg oktatási-képzési célú fejlesztéseket (a projektek megvalósulási státuszát is tartalmazza a táblázat).

Városrész	Projekt	Megvalósulás státusza		
		megvalósult	részben megvalósult	nem valósult meg
Belváros	„Város szíve” projekt keretében igazgatási-közösségi és rendezvénykomplexum ki-alakítása	x		
	„Város szíve” projekt keretében Szent István tér rendezése			x
	Történelmi Avas fejlesztése			x
	Szinva sétány kiépítésének folytatása		x	
	Centrum, Kazinczy tömb rehabilitációja		x	
	Kossuth tömb (Patak utca, Kossuth utca) közterület fejlesztés	x		
	Fazekas-Istvánffy Általános Iskola Fazekas úti intézmény rekonstrukciója		x	
	Fazola Henrik Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozása	x		
	Gálffy Ignác Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozása	x		
AVAS városrész	Herman Ottó Általános Iskola Gesztenyés u. 25. alatti épület rekonstrukciója	x		
	A Széchenyi István Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozása	x		
	Avasi Gimnázium felújítása, közösségi tér kialakítása	x		
	Közterületek (zöld terület, parkolók, játszótér) funkcionális megújítása		x	
Egyetemváros – Ruzsin	Konferenciaközpont építés, Regionális Könyvtári és Informatikai Központ kialakítása			x
	Konferenciaközpont építés, Regionális Könyvtári és Informatikai Központ kialakítása			x

Városrész	Projekt	Megvalósulás státusza		
		megvalósult	részben megvalósult	nem valósult meg
	Science Múzeum (Fűtőmű)			×
Miskolc-tapolca	Monostor feltárása és kulturális-idegenforgalmi hasznosítása		×	
	Hejő-völgy rekreációs terület fejlesztése			×
Lyukó-völgy	A területen élők óvodáztatásának és iskoláztatásának javítása	×		
Diósgyőr-Nyugat városrész	Diósgyőri vár fejlesztés	×		
	Könyves Kálmán Általános Iskola felújítása	×		
	Diósgyőri Gimnázium szertornaterem építése	×		
Lillafüred - Ómassa	Lillafüred függőkertek rekonstrukciója	×		
	Szikla és Zalka laktanya hasznosítása	× (Laktanya)		× (Szikla)

A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó városrészi tervek alapvetően infrastruktúra-fejlesztési feladatokat foglalmaztak meg, a közvetlen kulturális célú beruházások közül nagyon kevés valósult meg. A fentiekén kívül, a város egészét érintő projektek alapvetően három területet érintettek (gazdaság, közlekedés, környezet), ezekben kulturális összefüggésű projekt nem volt.

Miskolci infrastruktúrafejlesztés, avagy a múltat nem kell végképp eltörölni modell

A kultúra alapú városfejlesztési modell Miskolc esetében nem nélkülözötte azokat a megoldásokat, melyek a múlt emlékeit idézik. Fontos ez azért, mert a város sohasem fogja megtagadni, sem elfelejteni ipari múltját, ami egykoron sok generáción keresztül biztosította az itt élők megélhetését. A vas és acél egykori városában a városkép javításával összefüggő építészeti beavatkozások során fontos díszítő elemmé váltak a vas alapanyagú korlátok, kapuk, sétáló utcai kandeláberek. Ennek kapcsán fogalmazódott meg az a mára népszerűvé vált mondat, hogy a múltat nem kell végképp eltörölni, értékeit használni kell a városkép formálásában. A Szinva parti sétány míves korlátrendszer, a Kandia köz árkádja, a Hősök tere, a Szemere és Déryné utcák különleges formájú világító teste egy több mint kétszáz éves ipari kultúra miskolci történetének állítanak emléket. Ennek folytatása mindenképpen indokolt a belvárosi és a diósgyőri városfejlesztési projektek tervezése és megvalósítása során.¹²⁷

IVS II. meg nem valósult fejlesztések 2010–2019

Miskolc Megyei Jogú Város 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (továbbiakban IVS II.) összefoglaló megalapozó tanulmánya három lépésben készült: helyzetfeltárásból, helyzetelemzésből és helyzetértékelésből állt. A tanulmány helyzetelemzése és helyzetértékelése külön a kulturális területre vonatkozóan vizsgálatot, értékelést, illetve a jövőre vonatkozóan fontosnak tartott folyamatot nem tartalmazott.

¹²⁷ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének VI-97/13.541/2008. számú határozattal elfogadott MMJV Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A helyzetértékelő fejezet SWOT analíziseiben is csak általánosságban kerül szóba a kultúra.

(a társadalom SWOT analízisében a lehetőségek között:

- „Színes, nyitott, pezsgő társadalmi élet, rendezvények, programok, vallási, kulturális, nemzetiségi sokszínűség”
- valamint a Humán erőforrások erősségei között
- „Meglévő széles kulturális intézményrendszer
- Kulturális intézmények átszervezése 2012-ben és 2013-ban megtörtént a működési hatékonyság növelése és a magasabb szintű szolgáltatások nyújtása érdekében”)

Vélhetően e megközelítésnek köszönhetően az IVS II. stratégiai céljai részletezésében kulturális összefüggésű részcélok az alábbiak:

C1. Gazdasági potenciál növelése

C1.1. Magas hozzáadott értéket előállító tudásgazdaság megteremtése

Az operatív cél eléréséhez kapcsolódó fontosabb feladatok:

A kreatív és kulturális gazdaság megteremtése, ami egyaránt hozzájárulhat a foglalkoztatottság javításához és a magas hozzáadott értékhez.

C1.2. Helyi gazdaság erősítése, beszállítói kör támogatása, foglalkoztatottság növelése

Az operatív cél eléréséhez kapcsolódó fontosabb feladatok:

Kreatív és a kulturális gazdasághoz kapcsolódó helyi vállalkozások hálózatosodásának, piacra kerülésének támogatása.

C2. Természeti környezet megóvása, sérült környezet rehabilitációja

C3. Életminőség javítása, humán potenciál fejlesztése

C3.1. Magasan kvalifikált munkaerő képzése, megtartása, vonzása

Az operatív cél eléréséhez kapcsolódó fontosabb feladatok:

A lakosság műveltségének javítása érdekében a kulturális rendezvények sokszínűségének, a kulturális intézményhálózat működőképességének támogatása.

A fiatalok lokális kötődésének erősítése érdekében fejleszteni kell az oktatási és kulturális intézmények együttműködésének hatékonyságát.

C3.3. Humán szolgáltatások fejlesztése

Kulturális fejlesztést érintő feladatmegjelölés e cél elérése érdekében elmaradt, mindösszesen az operatív cél indoklásában szerepel iránymutatás: “A várható élettartam és a jövedelmi viszonyok növekedésével egyidejűleg a korábbiaknál nagyobb figyelmet kell fordítani a szociális és a kulturális intézményhálózat fejlesztésére, ill. fenntartására.”

C4. Épített környezet fejlesztése, az épített és a természeti környezet harmóniájának megteremtése

C5. Biztonság, esélyteremtés, diszkriminációmentesség, szociális kohézió erősítése¹²⁸

A fentiek alapján látható, hogy az IVS II. céljai tekintetében a kultúra fejlesztése a C1. Gazdasági potenciál növelése érdekében a kulturális gazdaság megerősítését célozta meg, míg a C3. Életminőség javítása, humán potenciál fejlesztése esetében a Kulturális intézményrendszer fejlesztését tűzte ki célul.

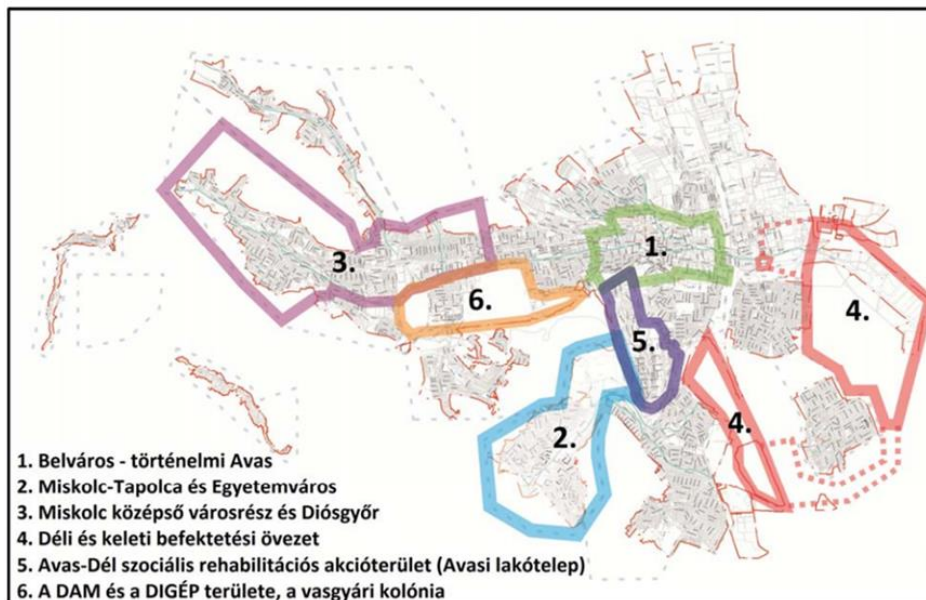
¹²⁸ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I–8/80.129/2014. számú határozat Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 1.1. A városfejlesztés stratégiai célja, 7. oldal

A stratégiai célokon túl az IVS II. 4 kulcsprojekt megvalósítását tűzi ki célul 2020-ig, melyek kulturális összefüggései az alábbiak szerint kerültek megfogalmazásra:

1. *Kulcsprojekt: Déli és keleti befektetési övezet kialakítása, északi ipari park továbbfejlesztése*
2. *Kulcsprojekt: Technológia-fejlesztő és kutatóközpont létrehozása*
3. *Kulcsprojekt: Vállalkozások és a lakosság számára vonzó, élhető városközpont és városrészi alközpontok fejlesztése*
„Városrész központok rehabilitációja
A beavatkozás célja a helyi közösségek erősítése, az egykori településközpontok felélesztése, közösségi, kulturális funkciókkal való ellátása, megerősítése. Ezt a folyamatot segíti, hogy a városrész központok közül több az akcióterületi projekteknek köszönhetően megújulhat (Belváros, Diósgyőr, Tapolca, Avas), és a megújult térben, épületekben lehet létrehozni a szükséges közösségi funkciókat. A megújuló városrész központok teret biztosíthatnak különféle közösséget erősítő rendezvényeknek, fesztiváloknak, társadalmi, kulturális célú szervezeteknek, kluboknak, egyesületeknek, kiállításoknak. A beavatkozások létrehozhatnak nyílt és zárt közösségi tereket, rendezett helyszíneket (tér, rendezvényhelyszín, művelődési ház), és támogathatják ezek élettel megtöltését, valamint akár lehetőséget biztosíthatnak kereskedelmi funkcióknak is.“
4. *Kulcsprojekt: Alacsony iskolázottságú társadalmi csoportok foglalkoztatási feltételeinek megteremtése¹²⁹*

Az IVS II. 3. Kulcsprojektje új kulturális terek megvalósítását és a meglévők fejlesztését célozta meg a városrészi központokban.

A stratégiai célok és a kulcsprojektek alapján az IVS II. az alábbi hat akcióterületet jelölte ki:

3. ábra IVS II. által kijelölt akcióterületek¹³⁰

Kulturális célú konkrét fejlesztéseket a stratégia az 1. terület (Belváros, Történelmi Avas), a 2. Terület (Miskolc-Tapolca), valamint a DAM területtel kapcsolatban jelöl meg, az alábbiak szerint:

¹²⁹ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozat Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 2.1. Kulcsprojektek, 24. oldal

¹³⁰ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozata Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 2.2. Az akcióterületek kijelölése, lehatárolásuk indoklása, 28. oldal

Belváros a Történelmi Avassal

- “c) *A Belváros kulturális, művészeti és szakrális vonzerejének fejlesztése, funkciók diverzifikálása:*
- c/1. A történelmi Belváros művész és múzeum negyedének fejlesztése (bővített és felújított Herman Ottó Múzeum, Papszer utcai épület)*
- c/2. A város szakrális tereinek rehabilitációja, turisztikai, közösségi célú hasznosításának javítása (pl. Miskolc Kálvária domb rehabilitációja, Insula Lutherana Miskolciensis, Református zenei udvar kialakítása, Bárka projekt, Kazinczy Ferenc utcai zsinagóga felújítása, Deszka Temető védelmi rendszerének kiépítése és kegyeleti parkká történő fejlesztése, stb.)*
- d) *Turisztikai kapacitások bővítése, attraktivitásuk javítása:*
- d/1. A történelmi Avas unikális lehetőséget, turisztikai vonzerőt magában hordozó területe a városnak. A borospincék világa, a borászati tevékenységek bemutató jellegű felelevenítése érdekes, vonzó régi-új szint hozhat a város kulturális, turisztikai kínálatába.*¹³¹

Miskolctapolca

- b) *Miskolctapolca városrészi központjának rehabilitációja, a meglévő funkciók bővítése, ill. fejlesztése: olyan központi tér kialakítása, mely rendezvények előadó tereként. A megjelenő üzletek többségénél a hagyományostól eltérő egyedi jelleg domináljon. Teret kaphatnának a helyi és térségi termékek, a desztinációs partnerek árui, továbbá kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatások, kulturális és civil szerveződések rendezvényei, fesztiválok (részben identitáserősítés, részben vendégvonzó programok). Az utak, járdák, sétányok felújításával javítható az itt lakók és ide látogató vendégek komfortérzete.*¹³²

DAM

- a) *A fejlesztésekkel három fő funkciót kapna a terület: egy részén iparterület, lakóövezet, illetve kulturális-sport- és rekreációs központ hozható létre*¹³³

A fenti projektek célok szerint azonosítható és kulcsprojektjei mellett az IVS II. hálózatos projekteket is definiált. A hálózatos projektek feladatai a sport, zöld, humán infrastruktúra fejlesztéséhez, a turizmushoz, oktatáshoz, szociális foglalkoztatáshoz kapcsolódnak, ezek között kulturális összefüggésű projektet nem terveztek megvalósítani 2020-ig.

Ezen kívül a stratégia tartalmazta Miskolc Megyei jogú Város integrált területi programok (ITP) tervezett projektjeit is (2. körös aktualizált projektlista), ezek között a Projekt 2 / 6 Kárpát-medencei népviseleti gyűjtemény turisztikai attrakcióként történő bemutatása – Herman Ottó Múzeum Görgey utcai épületének bővítése című projekt szerepel, mely kulturális szempontból értelmezhető, 360 MFt nagyságrendű támogatási igénnyel.

Az IVS II. projektjei a fentiek alapján az alábbiak voltak, státuszuk pedig a következők szerint alakult:

¹³¹ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozata Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 2.3.1. Belváros - történelmi Avas fejlesztése, 30. oldal

¹³² MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozat Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 2.3.2. Miskolctapolca és Egyetemváros fejlesztése, 35. oldal

¹³³ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozat Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról, 2.3.6. DAM, a DIGÉP és a vasgyári kolónia fejlesztése, 47. oldal

Cél / Kulcsprojekt / Akcióterületi beavatkozás	Projekt / Feladat	Megvalósulás státusza			
		megvalósult	részben megvalósult	nem valósult meg	megjegyzés
C1.1. Magas hozzáadott értéket előállító tudásgazdaság megteremtése	A kreatív és kulturális gazdaság megteremtése, ami egyaránt hozzájárulhat a foglalkoztatottság javításához és a magas hozzáadott értékhez.			x	Nem került kulturális projekt-ként megfogalmazásra
C1.2. Helyi gazdaság erősítése, beszállítói kör támogatása, foglalkoztatottság növelése	Kreatív és a kulturális gazdasághoz kapcsolódó helyi vállalkozások hálózatosodásának, piacra kerülésének támogatása.			x	Nem került kulturális projekt-ként megfogalmazásra
C3.1. Magasan kvalifikált munkaerő képzése, megtartása, vonzása	A lakosság műveltségének javítása érdekében a kulturális rendezvények sokszínűségének, a kulturális intézményhálózat működőképességének támogatása.	x			
	A fiatalok lokális kötődésének erősítése érdekében fejleszteni kell az oktatási és kulturális intézmények együttműködésének hatékonyságát.		x		
C3.3. Humán szolgáltatások fejlesztése	A várható élettartam és a jövedelmi viszonyok növekedésével egyidejűleg a korábbiaknál nagyobb figyelmet kell fordítani a szociális és a kulturális intézményhálózat fejlesztésére, illetve fenntartására.”		x		
3.Kulcsprojekt: Vállalkozások és a lakosság számára vonzó, élhető városközpont és városrészi alközpontok fejlesztése	Városrészközpontok rehabilitációja: A beavatkozás célja a helyi közösségek erősítése, az egykori településközpontok felélesztése, közösségi, kulturális funkciókkal való ellátása, megerősítése. A megújuló városrészközpontok teret biztosíthatnak különféle közösséget erősítő rendezvényeknek, fesztiváloknak, társadalmi, kulturális célú szervezeteknek, kluboknak, egyesületeknek, kiállításoknak.		x		

Cél / Kulcsprojekt / Akcióterületi beavatkozás	Projekt / Feladat	Megvalósulás státusza			
		megvalósult	részben megvalósult	nem valósult meg	megjegyzés
Avas Belváros c) A Belváros kulturális, művészeti és szakrális vonzerejének fejlesztése, funkciók diverzifikálása	c/1. A történelmi Belváros művész- és múzeumnegyedének fejlesztése (bővített és felújított Herman Ottó Múzeum, Papszer épület)			x	
	c/2. A város szakrális tereinek rehabilitációja, turisztikai, közösségi célú hasznosításának javítása (pl. Miskolc Kálvária-domb rehabilitációja, Insula Lutherana Miskolciensis, Református zenei udvar kialakítása, Bárka projekt, Kazinczy Ferenc utcai zsinagóga felújítása, Deszka Temető védelmi rendszerének kiépítése és kegyeleti parkká történő fejlesztése, stb.)		x		
Avas-Belváros d) Turisztikai kapacitások bővítése, attraktivitásuk javítása	d/1. A Történelmi Avas unikális lehetőséget, turisztikai vonzerőt magában hordozó területe a városnak. A borospincék világa, a borászati tevékenységek bemutató jellegű felelevenítése érdekes, vonzó régi-új szint hozhat a város kulturális, turisztikai kínálatába.			x	
Miskolctapolca	b) Miskolctapolca városrészi központjának rehabilitációja, a meglévő funkciók bővítése, illetve fejlesztése: olyan központi tér kialakítása, mely rendezvények előadó tereként. A megjelenő üzletek többségénél a hagyományostól eltérő egyedi jelleg domináljon. Teret kaphatnának a helyi és térségi termékek, a desztinációs partnerek áruai, továbbá kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatások, kulturális és civil szerveződések rendezvényei, fesztiválok (részben identitáserősítés, részben vendégvonzó programok). Az utak, járdák, sétányok felújításával javítható az itt lakók és ide látogató vendégek komfortérzete.		x		
DAM	a) A fejlesztésekkel három fő funkciót kapna a terület: egy részén iparterület, lakóövezet, illetve kulturális-sport- és rekreációs központ hozható létre.			x	

Vélhetően annak okán, hogy az IVS II. készítésekor az operatív programok kialakítása is folyamatban volt (nem voltak tisztán láthatóak a pályázati konstrukciók és a végleges célok), a megfogalmazott projektek nagyon csekély mértékben valósultak meg.

Elmaradt a belváros rekonstrukciója, nem kezdődött meg a Történelmi Avas teljeskörű fejlesztése, a belvárosi múzeumi negyed fejlesztése is elmaradt, a múzeum Papszeren található épülete pedig életveszélyes állapotba, s emiatt lezárásra került. (Miskolc egyik legrégebbi épületéről van szó, mely egyben a város első iskolája volt, kiemelt jelentőségű műemlék.) Tapolcán a strandfürdő fejlesztésének első üteme megvalósult, azonban a megfogalmazott kulturális terek kialakítása elmaradt. A DAM kulturális célú használata nem kezdődött meg (mindenféle hasznosítás előfeltétele a nagymúltú gyár tulajdoni rendezetlenségének megoldása).¹³⁴

¹³⁴ MMJV Önkormányzata Közgyűlésének I-8/80.129/2014. számú határozat Miskolc Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójáról